

Vlaamse buitenlandse wapenhandel 2012

Milou Dubois & Nils Duquet

*Rapport
Juni 2013*

Inhoudstafel

SYNTHESE	3
INLEIDING	6
1 DE RAPPORTERINGSWIJZE OVER BUITENLANDSE WAPENHANDEL AAN HET PARLEMENT	11
1.1 Kenmerken van de rapporteringswijze	11
1.2 Wijzigingen door de implementatie van het Vlaams Wapenhandeldecreet	12
2 INVOER	14
2.1 Hoge waarde van de vergunde invoer	14
2.2 Aard en herkomst van de vergunde invoer	15
2.3 Vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren	17
2.3.1 Sterke stijging van de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren	17
2.3.2 Vuurwapens en attributen voor vuurwapens (ML1)	20
2.3.3 Munitie (ML3.a)	23
2.3.4 Overige vuurwapens, onderdelen en munitie (ML23)	24
2.4 Geweigerde vergunningsaanvragen	26
3 UITVOER	28
3.1 Vlaamse wapenexport in Europese en Belgische context	29
3.2 Hoge waarde van de Vlaamse vergunde wapenexport	30
3.3 Aard van de vergunde uitvoer	32
3.3.1 Visualisatieschermen (ML24) en overige <i>catch-all</i> goederen (ML25)	33
3.3.2 Elektronica (ML11)	36
3.3.3 Gepantserde of beschermende apparatuur (ML13)	37
3.3.4 Oefenmateriaal (ML14)	38
3.3.5 Militaire voertuigen en onderdelen (ML6)	38
3.3.6 Technologie (ML22)	39
3.3.7 Vliegtuigonderdelen (ML10)	39
3.3.8 Vuurgeleidingssystemen (ML5)	39
3.3.9 Beeldvormingsapparatuur (ML15)	40
3.3.10 Overige defensieproducten	40
3.4 Bestemming en laatst gerapporteerd gebruik van vergunde uitvoer	41
3.4.1 Bestemming van de vergunde export	41
3.4.2 Gekend en ongekend eindgebruik	43
3.4.3 Opmerkelijke landen van bestemming en eindgebruik	46

3.5	Geweigerde vergunningsaanvragen	50
4	DOORVOER	51
4.1	Evolutie van de vergunde doorvoer	51
4.2	Aard en bestemming van de vergunde doorvoer	52
4.3	Geweigerde doorvoervergunningen	54
5	CONCLUSIES	55
6	BIJLAGEN	62
6.1	Bijkomende tabellen	62
	6.1.1 Vergunde invoer	62
	6.1.2 Vergunde uitvoer	63
	6.1.3 Doorvoer	68
6.2	Lijst militaire goederen	69
	6.2.1 Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen (27 februari 2012)	69
	6.2.2 Vlaamse aanvullingen op de gemeenschappelijke EU-lijst	74
	EINDNOTEN	75

Synthese

IMPACT VAN HET NIEUW WAPENHANDELDECREET

Het van kracht worden van het Vlaams Wapenhandeldecreet op 19 oktober 2012 heeft een aantal verstreckende gevolgen voor het Vlaamse vergunningstelsel inzake buitenlandse wapenhandel:

- voor de overbrenging van defensieproducten vanuit EU-lidstaten *naar* Vlaanderen moeten niet langer invoervergunningen worden aangevraagd
- voor de overbrenging van defensieproducten *vanuit* Vlaanderen naar andere EU-lidstaten kan er geen catch-all vergunningsplicht meer worden ingeroepen en wordt het gebruik van algemene en globale vergunningen geïntroduceerd
- voor extra-communautaire export *vanuit* Vlaanderen is de brede federale catch-all bepaling vervangen door een beperktere bepaling

De gevolgen voor de vergelijkbaarheid van de gegevens van 2012 met de gegevens van voorgaande jaren zijn momenteel nog beperkt gezien de eerder korte periode waarin deze veranderingen van kracht waren in 2012. Verder heeft de introductie van algemene en globale vergunningen voor intra-communautaire overbrenging naar andere EU-lidstaten geen impact op de gegevens van 2012 aangezien deze vergunningen pas in 2013 voor het eerst daadwerkelijk gebruikt werden in Vlaanderen.

De gevolgen voor het gebruik van de *catch-all* bepaling zijn wel significant: sinds oktober 2012 werd geen enkele vergunning meer uitgereikt op basis van de betreffende bepaling terwijl soortgelijke vergunningen normaal instaan voor ongeveer de helft van de totale vergunde wapenexport. Dit doet vragen rijzen over de huidige interpretatie van de betreffende bepaling zoals opgenomen in het Wapenhandeldecreet. Ook de vraag of bepaalde producten die voorheen onder de *catch-all* categorieën werden geklasseerd door de Vlaamse overheid eigenlijk niet op de gemeenschappelijk EU-lijst voorkomen, wordt nu een stuk urgenter dan voorheen.

INVOER

In 2012 reikte de Vlaamse overheid 393 vergunningen (74,3 miljoen euro) uit voor de invoer van:

- vuurwapens en toebehoren zoals munitie bestemd voor Vlaamse handelaars en particulieren
- militaire voertuigen en –onderdelen, elektronische apparatuur en vuurgeleidingssystemen bestemd voor de industrie
- ordehandhavingmateriaal en apparatuur voor de verspreiding van gevaarlijke stoffen bestemd voor Vlaamse handelaars met de Belgische overheid als eindgebruiker.

De overgrote meerderheid van de invoervergunningen heeft betrekking op vuurwapens en toebehoren (46,9 miljoen euro). Dit betekent een verzesvoudiging ten opzichte van 2011. Deze stijging is in grote mate het gevolg van twee bijzonder waardevolle invoervergunningen die vooral betrekking hebben op potentiële handelsstromen (een vergunning voor een handelaar om voor 24,9 miljoen euro munitie in te voeren om zo te kunnen participeren aan openbare aanbestedingen en een vergunning voor HFD-wapens ter waarde van 7,8 miljoen euro), maar ook wanneer we geen

rekening houden met deze twee vergunningen kunnen we in 2012 een waardestijging van 70% vaststellen ten opzichte van 2011.

UITVOER

De Vlaamse vergunde wapenexport bedroeg in 2012 285,2 miljoen euro. Ondanks een stijging ten opzichte van 2011 (+42%) lijkt het dat de sterke groei van 2005-2010 zich momenteel niet door zet. Het gebrek aan rapportage aan het Vlaams Parlement over alle uitgereikte vergunningen of over de daadwerkelijke wapenexport bemoeilijkt echter het inschatten van evoluties en trends.

De vergunde wapenexport bestaat vooral uit militaire elektronica en “catch-all goederen” zoals visualisatieschermen en projectietoestellen. Verder werden voor grote bedragen vergunningen uitgereikt voor oefenmaterieel, voertuig- en vliegtuigonderdelen, vuurleidingssystemen en beeldvormingsapparatuur. Ook voor de export van defensiegerelateerde technologie werden vergunningen uitgereikt. Als we de beschikbare gegevens over bestemming en eindgebruiker samenbundelen kunnen we vaststellen dat we bij driekwart van de Vlaamse vergunde wapenexport te maken hebben met een ongekend eindgebruik van de geëxporteerde defensieproducten.

Op vraag van het Vlaams Parlement behandelt de Vlaamse Regering wapenexport naar Israël en naar het Midden-Oosten en de Maghreb met grote omzichtigheid. In 2012 werden vier vergunningen uitgereikt voor export bestemd voor Israël (4 miljoen euro) waarbij de eindgebruiker zich steeds in een derde land bevond. Vorig jaar werden ook zeventien vergunningen (5,9 miljoen euro) uitgereikt waarbij een laatst gerapporteerde gebruiker in het Midden-Oosten of de Maghreb wordt vermeld (Algerije, Marokko, Oman, Turkije, en de Verenigde Arabische Emiraten). Gezien de hoge mate van ongekend eindgebruik van de Vlaamse vergunde wapenexport kunnen we verwachten dat meer Vlaamse defensieproducten uiteindelijk in de Maghreb en het Midden-Oosten terechtkomen. Bovendien valt op dat – op één uitzondering na – enkel vergunningen werden uitgereikt voor de rechtstreekse export naar landen in de regio, terwijl deze wapenexport in de voorgaande jaren vaak via derde landen plaatsvond. Dit kan toeval zijn, maar mogelijk wordt de daadwerkelijk eindgebruiker niet altijd vermeld bij de aanvraag van een vergunning.

DOORVOER

In 2012 reikte de Vlaamse overheid 22 vergunningen uit voor de doorvoer van defensieproducten. Deze vergunningen hebben betrekking op goederen met een gezamenlijke waarde van 52,2 miljoen euro. De aard en bestemming van de vergunde doorvoer verschilt in Vlaanderen sterk van de aard en bestemming van de vergunde wapenexport. Op langere termijn kunnen we een opvallende daling van het aantal uitgereikte doorvoervergunningen in Vlaanderen vaststellen. Recent onderzoek naar het wettelijk kader en de bestuurlijke praktijk van doorvoer in het Vlaams Gewest wijst op een aantal factoren die deze daling kunnen verklaren: een soepeler doorvoerbeleid in onze buurlanden, de reputatie van België op vlak van procedures en de bewuste keuze van bedrijven om dit soort dossiers te beperken.

GEWEIGERDE VERGUNNINGEN

In 2012 werden vijf vergunningsaanvragen geweigerd door de Vlaamse overheid:

- een uitvoervergunning voor militaire voertuigen bestemd voor de overheid van Bahrein
- een doorvoervergunning voor militaire elektronica bestemd voor de Russische industrie
- drie invoervergunningen (Britse geweren, een Chinees wapenvizier en Chinese toebehoren voor een vuurwapen).

De weigeringsgronden voor deze geweigerde vergunningsaanvragen worden niet meegedeeld in de verslagen van de Vlaamse overheid.

Inleiding

Internationale wapenhandel wordt uit politieke, economische en veiligheidsoverwegingen niet gebannen, maar wordt gereguleerd op basis van een controlesysteem met verplichte vergunningen waarbij rekening wordt gehouden met verschillende aspecten zoals de veiligheidssituatie, mensenrechten en conflictpreventie. In België is de controle op de buitenlandse wapenhandel sinds augustus 2003 een bevoegdheid van de drie gewesten (Vlaams Gewest, Waals Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest). De rechtstreekse in- en uitvoer met betrekking tot de Belgische krijgsmacht en politie is wel nog een bevoegdheid van de Federale Regering.

Personen in het Vlaams Gewest die wapens willen invoeren, uitvoeren of doorvoeren dienen hiervoor de nodige vergunningen aan te vragen bij de Dienst Controle Strategische Goederen (DCSG) van de Vlaamse overheid.^I Vergunningsaanvragen worden geval per geval beoordeeld aan de hand van internationaal overeengekomen richtlijnen. Niet alleen waar, maar ook door wie de producten in kwestie worden gebruikt, is bij die beoordeling bepalend. In het (half)jaarlijkse verslag worden de uitgereikte en geweigerde vergunningen opgelijst. Ieder jaar publiceert het Vlaams Vredesinstituut een analyse van de vergunningen voor buitenlandse wapenhandel die dat jaar werden uitgereikt en geweigerd in Vlaanderen. Voorliggend rapport analyseert enkel de vergunningen die werden uitgereikt en geweigerd voor de definitieve transacties zoals opgenomen in de maandelijkse verslagen van de Vlaamse overheid.^{II} Door deze analyse krijgen we een beter zicht op de aard en de (eind)bestemming van de vergunde wapenhandel en wordt de betekenis ervan duidelijk. Voor we hiermee beginnen, lichten we beknopt enkele sleutelementen toe: het internationaal regulerend kader, de Vlaamse wetgeving en de rapportage van de Vlaamse regering aan het parlement.

Internationaal regulerend kader

De wetgeving rond wapenexport is niet eenvoudig: internationale, nationale en regionale afspraken en regels spelen een rol. Op internationaal niveau bestaan er gespecialiseerde werkgroepen waar landen afspraken maken en informatie uitwisselen over wapenhandel. Daarnaast nemen ook de Verenigde Naties (VN) initiatieven met betrekking tot wapenhandel. Zo keurden de lidstaten van de Verenigde Naties in april 2013 met grote meerderheid het Internationaal Wapenhandelsverdrag (Arms Trade Treaty) goed dat internationale standaarden vastlegt voor de regulering van buitenlandse handel in conventionele wapens. De tekst legt gezamenlijke toetsingscriteria vast die als basis dienen om vergunningsaanvragen voor wapenexport te beoordelen. Begin juni ondertekenden al meer dan zeventig landen, waaronder België, officieel het verdrag. Zodra vijftig landen het verdrag effectief geratificeerd hebben, wordt het van kracht.

Ook de Europese Unie (EU) speelt een belangrijke rol in het reguleren van buitenlandse wapenhandel. Een van de belangrijkste instrumenten om de aanpak van wapenhandel in de EU-

---

^I Een overzicht van vergunningsplichtige militaire goederen in het Vlaams Gewest is beschikbaar in bijlage 6.2 van dit rapport.

^{II} Sinds oktober 2012 publiceert de Vlaamse overheid ook gegevens over de uitgereikte en geweigerde tijdelijke vergunningen in haar maandelijkse verslagen. Deze gegevens worden in dit rapport echter niet in de analyse betrokken.

landen te harmoniseren is het Gemeenschappelijk Standpunt van de Europese Unie tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie.¹ Dit Gemeenschappelijk standpunt maakt deel uit van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU en is bindend voor alle EU-lidstaten. Het legt acht criteria vast waarmee de lidstaten rekening moeten houden bij het al dan niet toestaan van een wapenexport, bijvoorbeeld interne spanningen, respect voor mensenrechten of regionale stabiliteit. Wat de afbakening van 'wapens' of 'militair materieel' betreft, heeft de Europese Unie een lijst opgesteld van producten waarvoor een vergunning nodig is bij de uitvoer ervan.¹ Deze producten noemen we in dit rapport 'wapens', 'defensieproducten' of 'militair materieel'.

Op Europees niveau is ook nog een andere fundamentele wijziging aan de gang wat wetgeving over wapenhandel betreft. Op 23 april 2009 werd een richtlijn aangenomen door de Raad van de Europese Unie met betrekking tot intracommunautaire handel in defensiegerelateerde producten.² De implicatie van deze richtlijn is dat 'uitvoer' in de douanetechnische betekenis van het woord, enkel nog betrekking heeft op handel met niet-EU-lidstaten. Intracommunautaire handel in militair materieel blijft aan controle onderworpen, maar dan wel volgens een soepeler vergunningssysteem.³ Deze Europese richtlijn zet nieuwe bakens uit voor de nationale wetgeving over wapenhandel in de EU-lidstaten, en dus ook in België en Vlaanderen. Tegen uiterlijk eind juni 2012 moest deze wetgeving worden toegepast.

Verder moet ook rekening worden gehouden met de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477.⁴ Deze richtlijn heeft betrekking op de controle op de verwerving en het bezit van wapens door particulieren, maar ook op de overdracht van vuurwapens tussen EU-lidstaten.⁵

Binnen Europa vormt België ook een unie met Luxemburg (BLEU) en Nederland (BENELUX). Binnen deze unies gelden nog eens specifieke afspraken.⁶

Vlaams wettelijk kader

Het internationaal regulerend kader wordt omgezet in nationale wetgeving. In 2012 werd het Vlaams Wapenhandeldecreet goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Tot voor kort voerde het Vlaams Gewest haar bevoegdheid over buitenlandse wapenhandel uit op basis van de federale wet van 1991.⁷ In zijn beleidsnota voor de nieuwe legislatuur (2009-2014) stelde de Vlaams minister-president tot doel dit regelgevend kader te actualiseren via een eigen nieuw Vlaams decreet.⁸ Tijdens de huidige legislatuur werden in het Vlaams Parlement een voorstel van decreet (door de Groen-fractie)⁹ en een ontwerp van decreet (door de Vlaamse Regering)¹⁰ betreffende buitenlandse wapenhandel neergelegd. In het kader van de bespreking van dit voorstel en ontwerp van decreet organiseerde de Commissie Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale samenwerking van het Vlaams Parlement op 28 februari en 6 maart 2012 hoorzittingen over dit thema en werden verschillende experts en stakeholders gehoord.

In juni 2012 keurde het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet van de Vlaamse Regering goed en werd het Wapenhandeldecreet aangenomen. Dit decreet bepaalt de regels voor de Vlaamse

---

¹ Deze lijst wordt regelmatig aangepast (de laatste herziening was van 27 februari 2012) en is *de facto* identiek aan de *Munitions List* van het Wassenaar Arrangement. De EU-lidstaten dienen deze EU-lijst te gebruiken als referentie voor de eigen nationale lijsten. In de praktijk verwijst de Vlaamse overheid dan ook naar deze EU-lijst als lijst van vergunningsplichtige producten (zie bijlage 6.2).

invoer, uitvoer en doorvoer en overbrenging^I van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal en ordehandhavingsmateriaal. Het decreet zet onder meer de Europese Richtlijn 2009/43/EC inzake de liberalisering van de defensiemarkt om waardoor het – met de introductie van algemene en globale vergunningen – voor de Vlaamse defensiegerelateerde industrie een stuk makkelijker wordt om defensieproducten over te brengen naar een andere EU-lidstaat. Voor wapenhandel naar en van landen die geen deel uitmaken van de Europese Unie blijven individuele vergunningen de norm. Voor de beoordeling van deze vergunningen gelden de acht gemeenschappelijke Europese criteria, aangevuld met drie bijkomende Vlaamse criteria. Op 9 oktober 2012 werd het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het Wapenhandeldecreet (juli 2012) gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het werd tien dagen na deze publicatie van kracht.

De implementatie van het Wapenhandeldecreet heeft een aantal belangrijke gevolgen voor het Vlaams vergunningsstelsel. Vooral voor de intracommunautaire – naar andere EU-lidstaten – overbrenging behelst het nieuwe regelgevende kader aanzienlijke veranderingen. Ten eerste kan voor deze overbrenging niet langer een vergunningsplicht worden opgelegd door de overheid op basis van een *catch-all* bepaling. Met de omzetting van de Europese Richtlijn 2009/43/EC in Vlaamse wetgeving wordt verder het gebruik van algemene en globale vergunningen voor de overbrenging van defensieproducten geïntroduceerd in Vlaanderen. Een algemene vergunning is een vergunning die publiek wordt gemaakt door de overheid en waar elke persoon op het grondgebied gebruik van kan maken, bijvoorbeeld voor bepaalde producten naar bepaalde bestemmingslanden. Het doel is administratieve vereenvoudiging en deze maatregel houdt een belangrijke liberalisering van het exportcontroleregime in. De Europese Richtlijn legt niet vast welke producten onder een algemene, globale of individuele vergunning thuishoren. Dat beslissen de verschillende EU-lidstaten zelf.

In het uitvoeringsbesluit worden de vijf verschillende algemene vergunningen beschreven die de Vlaamse overheid uitschrijft. Met deze algemene vergunningen kan iedereen alle defensieproducten overbrengen (1) naar de strijdkrachten van andere EU-lidstaten, (2) naar “gecertificeerde personen”^{II}, (3) voor demonstraties, evaluaties of exposities, (4) voor onderhoud of herstelling en (5) in het kader van een intergouvernementeel samenwerkingsprogramma tussen EU-lidstaten. De algemene vergunningen zijn dus van toepassing op de gehele lijst van defensiegerelateerde producten. Er wordt op dit vlak slechts een uitzondering gemaakt: ze mogen niet gebruikt worden voor de overbrenging van “gevoelige goederen”^{III} naar gecertificeerde personen. In 2012 werd nog geen gebruik gemaakt van algemene vergunningen.

Het wegvallen van *catch-all* vergunningen en de introductie van verregaande algemene vergunningen in het Vlaams Gewest, hebben een belangrijke impact op het vergunningsstelsel. Gezien de specifieke aard van de defensiegerelateerde industrie in Vlaanderen kunnen we verwachten dat een groot deel van de overbrenging van defensieproducten niet langer vergunningsplichtig zal zijn of onder een algemene vergunning zal vallen.

Ook voor de extracommunautaire wapenhandel vanuit Vlaanderen heeft de implementatie van het Wapenhandeldecreet significante gevolgen. Een van de belangrijkste aspecten is de herformulering

---

^I Overbrenging heeft betrekking op de in- en uitvoer vanuit/naar EU-lidstaten.

^{II} Een gecertificeerde persoon is een persoon die van een daartoe bevoegde autoriteit in een lidstaat van de EU een certificaat heeft ontvangen dat verklaart dat die persoon betrouwbaar is en onder meer in staat is om uitvoerbepalingen na te komen van defensiegerelateerde producten die hij of zij in het kader van een vergunning vanuit een andere lidstaat overbrengt.

^{III} Onder “gevoelige goederen” wordt verstaan: de producten uit het VN-register van conventionele wapens met inbegrip van de optionele categorieën inzake kleine en lichte wapens.

van de *catch-all* bepaling. Terwijl de *catch-all* bepaling uit de federale wet van 1991 een vergunningsplicht oplegt voor transacties met betrekking tot “*andere uitrustingen en ander materieel, bestemd voor het ondersteunen van militaire acties*”¹¹ is de betreffende bepaling in het Vlaams Wapenhandeldecreet beperkt tot een vergunningsplicht voor transacties van “*goederen die ernstige schade kunnen toebrengen en als middel tot geweldpleging kunnen worden ingezet in een gewapend conflict of een soortgelijke situatie van geweld*”¹². Met deze herformulering wordt een meer efficiënte exportcontrole beoogd^I. Deze herformulering zal er voor zorgen dat bepaalde transacties niet langer een uitvoervergunning vereisen. In welke mate voorheen vergunningsplichtige transacties nu nog vergunningsplichtig zijn, zal afhankelijk zijn van de interpretatie van de *catch-all* bepaling door de Vlaamse Regering.^{II}

De implementatie van het Wapenhandeldecreet heeft ook belangrijke gevolgen voor personen die wapens willen invoeren in Vlaanderen. Voor de overbrenging van civiele vuurwapens vanuit een andere EU-lidstaat is nog een vergunning vereist.

Rapportage

Personen die defensieproducten in-, uit- of doorvoeren, dienen daarvoor dus vergunningen aan te vragen bij de DCSG van de Vlaamse overheid. Op basis van artikel 17 van de federale wet van 1991 moest de overheid rapporteren aan het parlement over deze vergunningsaanvragen. Ook het Vlaams Wapenhandeldecreet voorziet een jaarlijkse en een halfjaarlijkse rapportageplicht van de regering aan het parlement.

Sinds de start van de nieuwe legislatuur vindt de bespreking van deze (half)jaarlijkse verslagen inzake de vergunde wapenhandel plaats in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking van het Vlaams Parlement. Het parlement heeft niet de bevoegdheid om uitvoervergunningen al dan niet goed te keuren, maar kan achteraf wel het gevoerde beleid ter discussie stellen. Maandelijks, halfjaarlijks en jaarlijks worden verslagen over vergunningen ook publiek bekend gemaakt via de website van de DCSG.¹³

Op basis van de informatie in deze overheidsverslagen heeft het Vlaams Vredesinstituut een databank ontwikkeld die bestaat uit alle goedgekeurde en geweigerde Vlaamse vergunningen voor de invoer, uitvoer en doorvoer van militaire goederen, zoals gepubliceerd op de website van de DCSG sinds de regionalisering van de bevoegdheid. Deze databank, in de vorm van een SPSS-bestand^{III}, laat toe vergelijkingen te maken en hierdoor evoluties en trends in de buitenlandse handel in militaire goederen te herkennen en te analyseren.^{IV} Tenzij expliciet anders vermeld, zijn

---

^I In de toelichting bij het decreet werd deze herformulering als volgt gemotiveerd: “*Inhoudelijk wordt in het licht van rechtszekerheid gekozen voor een zo helder mogelijk geformuleerde definitie die ernaar streeft om de vergunningsplicht te laten afhangen van het mogelijke gebruik van de goederen en niet van de hoedanigheid van de eindgebruiker. Een dergelijke definitie draagt op een dubbele manier bij tot een meer efficiënte controle. Enerzijds wordt vermeden dat uit- en doorvoerders van alledaagse gebruiksvoorwerpen of voedsel met een vergunningsplicht geconfronteerd worden louter omdat de goederen bestemd zijn voor een militaire eindgebruiker. Anderzijds en daaruit volgend wordt de controle gefocust op goederen die kunnen gebruikt worden als gewelddsmiddelen, onderdelen en toebehoren daarbij, maar die (nog) niet opgenomen zijn in de lijsten waarnaar in de eerste paragraaf wordt verwezen. Het is dan ook belangrijk op te merken dat goederen enkel vergunningsplichtig zijn als zij voldoen aan beide onderdelen van de definitie*”.

^{II} Op de website van de Dienst Controle Strategische Goederen van de Vlaamse overheid staat een interpretatierichtlijn over de toepassing van de *catch-all* bepaling. Deze interpretatierichtlijn bestaat uit een aantal vragen aan de hand waarvan personen kunnen nagaan of bepaalde goederen al dan niet onder de *catch-all* clause vallen en vergunningsplichtig zijn.

^{III} SPSS is een statistisch programma voor databeheer en -analyse.

^{IV} De gegevens uit deze databanken zijn volledig afkomstig uit de betreffende periodieke verslagen van de Vlaamse Regering. Elke maand worden de databanken aangevuld met de gegevens van de maandrapporten die op de website van de Dienst

de cijfers in dit rapport afkomstig van onze databank. Aangezien er in 2012 nog geen gebruik gemaakt werd van algemene, globale of gecombineerde vergunningen hebben deze analyses enkel betrekking op individuele vergunningen.

Structuur rapport

In voorliggend rapport worden op basis van de beschikbare cijfers de Vlaamse vergunningen voor de overbrenging en voor in-, uit- en doorvoer van defensieproducten geanalyseerd. Daarbij worden niet enkel de totaalcijfers behandeld, maar ook de aard en bestemming van deze handelsstromen. Evoluties en trends worden geduid, en ook enkele opmerkelijke bestemmingslanden van Vlaamse wapenexport worden tegen het licht gehouden.

In **hoofdstuk een** wordt ingegaan op de rapportage over de Vlaamse buitenlandse wapenhandel waarop de analyses gebaseerd zijn.

In **hoofdstuk twee** behandelen we de wapenimport en analyseren we de evolutie, aard en herkomst van de vergunde import en overbrenging van defensieproducten naar het Vlaams Gewest. Verder bespreken we ook in meer detail de vergunde import van vuurwapens en toebehoren. Tot slot komen ook de geweigerde importvergunningen in dit hoofdstuk aan bod.

In **hoofdstuk drie** behandelen we de vergunningen voor wapenexport. We analyseren de evolutie van de waarde van de vergunde Vlaamse wapenexport en kaderen de Vlaamse wapenexport op Europees en Belgisch vlak. In dit hoofdstuk wordt ook de aard, de bestemming en het laatst gerapporteerde gebruik van de vergunde uitvoer en overbrenging vanuit het Vlaams Gewest geanalyseerd. Verder staan we stil bij een aantal opmerkelijke landen en regio's van bestemming en eindgebruik (Israël, het Midden-Oosten en de Maghreb). Nadien volgt een overzicht van de geweigerde vergunningsaanvragen.

Hoofdstuk vier bestaat uit een analyse van de vergunde en geweigerde doorvoer. We eindigen dit rapport met de **conclusies** van dit onderzoek.

Controle Wapenhandel worden gepubliceerd. Wat de databank met betrekking tot de vergunningen voor handel in militair materieel betreft, wordt na de publicatie van de halfjaarlijkse verslagen aan het parlement de informatie in de databanken vergeleken met dit halfjaarlijks verslag en indien nodig gecorrigeerd (met het halfjaarlijks verslag als referentie).

1 De rapporteringswijze over buitenlandse wapenhandel aan het parlement

Sinds de regionalisering van de bevoegdheid voor de controle op de buitenlandse wapenhandel in 2003 zijn de drie Belgische gewesten bevoegd voor de verplichte rapportage over goedgekeurde en geweigerde vergunningsaanvragen aan hun respectieve parlementen.

1.1 Kenmerken van de rapporteringswijze

De voorbije jaren is er een duidelijke evolutie naar een verhoogde transparantie in de rapporteringswijze die de Vlaamse overheid hanteert. Geleidelijk aan evolueerde de verslaggeving van geaggregeerde cijfers per land van bestemming/afzender en louter een opsplitsing van het aantal vergunningen naar categorie van bestemming en een ruwe indeling van militair materieel,ⁱ naar een rapportage waarin voor elke individuele vergunningsaanvraag meerdere kenmerken worden opgelijst.

Sinds een aantal jaren worden in de periodieke verslagen van de Vlaamse overheid inzake de buitenlandse handel in militair materieel voor elke individuele (goedgekeurde en geweigerde) vergunningsaanvraag de volgende kenmerken vermeld:

- de aard van de militaire goederenⁱⁱ
- de waarde van de vergunningsaanvraagⁱⁱⁱ
- het land van afzender
- het land van bestemming
- het type bestemming
- het type eindgebruiker (indien deze bekend is en verschillend is van de bestemming)
- het land van eindgebruik (indien dit verschillend is van het land van bestemming)

Wat de frequentie van de verslaggeving betreft, is een halfjaarlijkse en jaarlijkse rapportage van de regering aan het parlement wettelijk vastgelegd. Naast die verplichte rapportage, maakt de Vlaamse overheid sinds oktober 2005 ook maandelijks overzichten van de verleende en geweigerde in-, uit- en doorvoervergunningen publiek.¹⁴

ⁱ De indeling van militair materieel vóór 2005 bestaat slechts uit vier brede rubrieken: 'licht' materieel (kleine en lichte wapens en munitie, of delen en onderdelen hiervan), 'halflicht' materieel (mortieren, granaten, explosieven, raketten en onderdelen), 'zwaar' materieel (materieel dat werd opgenomen in het wapenregister van de Verenigde Naties) en 'ander' materieel (elektronische en optische systemen, radars, communicatiesystemen, chemische producten en OC-sprays).

ⁱⁱ Deze indeling naar aard van de goederen is gebaseerd op de indeling van de Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen (aangevuld met een aantal Vlaamse categorieën). De meest recente versie van de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen is opgenomen in bijlage 7.2 van dit rapport.

ⁱⁱⁱ Deze waarde komt echter niet noodzakelijk overeen met de waarde van de effectieve export. Soms worden vergunningen bijvoorbeeld niet gebruikt of niet volledig 'opgebruikt'.

1.2 Wijzigingen door de implementatie van het Vlaams Wapenhandeldecreet

Het van kracht worden van het Wapenhandeldecreet op 19 oktober 2012 heeft een belangrijke impact op de aard van bepaalde transacties en op het toepassingsgebied van het vergunningsstelsel. Daarom werd ook de rapportage over de uitgereikte en geweigerde vergunningen voor buitenlandse handel van de Vlaamse overheid aangepast.

Onderscheid tussen vergunningen voor intracommunautaire en extracommunautaire wapenhandel

Sinds het maandelijks verslag van oktober 2012 wordt in de maandverslagen een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de vergunningen voor intracommunautaire handel (overbrenging naar/vanuit EU-lidstaten) en anderzijds de vergunningen voor extracommunautaire handel (in, uit- en doorvoer vanuit/naar derde landen). In deze verslagen worden nog steeds voor elke individuele vergunningsaanvraag de hierboven beschreven kenmerken vermeld. Het Wapenhandeldecreet stipuleert dat de Vlaamse Regering in haar jaarlijks verslag aan het Parlement per algemene vergunning een overzicht geeft van het aantal personen dat van de vergunning heeft gebruikgemaakt en van de totale waarde in euro van de verrichte overbrengingen, uitgesplitst naar de lidstaat van bestemming, de categorie van de bestemmingen en de categorie van de defensiegerelateerde producten.¹⁵ Hoe de Vlaamse overheid aan het Vlaams Parlement zal rapporteren over het gebruik van globale vergunningen (intracommunautair) en gecombineerde vergunningen (extracommunautair) is momenteel nog niet duidelijk.

Rapportage over bijkomende types vergunningen

Naar aanleiding van de implementatie van het Wapenhandeldecreet opteert de Vlaamse overheid ervoor om aan het parlement te rapporteren over een aantal bijkomende types van vergunningen.^I Ten eerste worden sinds oktober 2012 ook de vergunningen uitgereikt onder het stelsel van de Europese richtlijn 91/477/EG, gerapporteerd in de maandelijks verslagen van de overheid. Dit betekent dat we nu ook zicht krijgen op de uitgereikte en geweigerde vergunningen voor de overbrenging van “civiele” vuurwapens binnen de EU.^{II}

Ten tweede wordt sinds oktober 2012 ook gerapporteerd over een aantal niet-definitieve transacties. In maandverslagen van de Vlaamse overheid werd tot en met september 2012 niet gerapporteerd over (1) vergunningen voor tijdelijke in- of uitvoer (bijvoorbeeld in het kader van een herstelling of deelname aan een wapenbeurs), (2) verlengingen van reeds eerder uitgereikte vergunningen en (3) vervangingsvergunningen (die worden uitgereikt wanneer de oorspronkelijk

---

^I Deze veranderingen in rapportering zullen ook worden doorgevoerd in het (half)jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement. Dit betekent dat in dit (half)jaarlijks verslag ook de nieuwe gegevens (meer bepaald de tijdelijke vergunningen en de vergunningen onder het stelsel van de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477) zullen worden opgenomen. Hierdoor zullen de totale cijfers voor 2012 in het (half)jaarlijks verslag afwijken van de optelsom van de verschillende voor oktober gepubliceerde maandverslagen.

^{II} Ter verantwoording voor het niet-opnemen van de vergunningen onder het stelsel van de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477 werd in de jaarlijkse verslagen aan het parlement verwezen naar praktische redenen: “Dit vergunningsstelsel ... functioneert met documenten die geen referentie bevatten naar de financiële waarde van de goederen. Bijgevolg kunnen zij niet opgenomen worden in de totaalbedragen. Er dient opgemerkt te worden dat deze moeilijkheid inherent is aan de richtlijn, en dat bijgevolg andere EU-lidstaten deze cijfers evenmin opnemen in hun verslagen.”

toegekende vergunning door fouten verloren is gegaan).¹ Sinds oktober 2012 worden (uitgereikte en geweigerde) tijdelijke vergunningen wel gerapporteerd en dit in een aparte sectie van het verslag. De opname van tijdelijke vergunningen en de vergunningen in het kader van de Europese vuurwapenrichtlijn zijn in lijn met eerder advies van het Vlaams Vredesinstituut.¹⁶ Verlengingen en vervangingsvergunningen worden tot op heden echter nog steeds niet gerapporteerd door de Vlaamse overheid.

Implicaties voor vergelijkbaarheid

Een belangrijk gevolg van het feit dat de vergunningen in het kader van de Europese vuurwapenrichtlijn niet worden opgenomen in een aparte sectie van de verslagen (in tegenstelling tot tijdelijke vergunningen), is dat de gegevens voor 2012 moeilijk vergelijkbaar zijn met voorgaande jaren. Een bijkomende complicatie is dat met de toepassing van het nieuwe Wapenhandeldecreet voor intracommunautaire overbrenging geen vergunningsplicht meer kan worden opgelegd op basis van een *catch-all* bepaling. Tot slot heeft ook de herformulering van de *catch-all* bepaling (voor extracommunautaire handel) in het nieuw Wapenhandeldecreet een grote impact op het vergunningsstelsel van *catch-all* goederen voor extracommunautaire handel en is ze dus eveneens een bemoeilijkende factor voor een vergelijkende analyse van de cijfers van 2012 met die van de voorgaande jaren. Uit onze analyses blijkt dat de afgelopen jaren ongeveer de helft van de vergunde export gecontroleerd werd op basis van de *catch-all* bepaling.

---

¹ Het niet-opnemen van tijdelijke vergunningen werd in de jaarlijkse verslagen aan het parlement als volgt gemotiveerd: “Opname van tijdelijke bewegingen in de cijfergegevens zou een vertekend beeld geven vermits het in deze niet gaat om definitieve wapenleveringen. De goederen keren immers terug naar het land van herkomst”. Het niet-opnemen van verlengingen werd als volgt gemotiveerd: “De optelling van de totale vergunde kwantiteit (initiële vergunning) en de overblijvende kwantiteit (verlenging) zou een grotere kwantiteit en een hoger bedrag opleveren dan er feitelijk vergund is. Bijgevolg zou opname van verlengingen een vertekend beeld geven van de Vlaamse wapenexport.”

2 Invoer

Personen in Vlaanderen die wapens wensen in te voeren, moeten hiervoor een vergunningsaanvraag indienen bij de DCSG van de Vlaamse overheid.¹ Voor de wapeninvoer in Vlaanderen was tot 19 oktober 2012 een vergunning vereist op basis van de federale wet van 5 augustus 1991 betreffende buitenlandse wapenhandel. Sinds 19 oktober 2012 is een invoervergunning vereist op basis van het Vlaams Wapenhandeldecreet. Zowel op basis van de federale wet als op basis van het decreet was in 2012 niet voor alle defensieproducten een invoervergunning vereist: enkel voor conventionele wapensystemen, vuurwapens, munitie en vuurgeleidingssystemen dient men een vergunning aan te vragen.² De belangrijkste wijziging die de implementatie van het Wapenhandeldecreet met zich meebracht, is dat sinds midden oktober 2012 niet langer een vergunning vereist is voor de overbrenging uit andere EU-lidstaten van deze goederen (met uitzondering van civiele vuurwapens).

In 2012 werden 393 invoervergunningen uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze invoervergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 74.274.694,53 euro.

2.1 Hoge waarde van de vergunde invoer

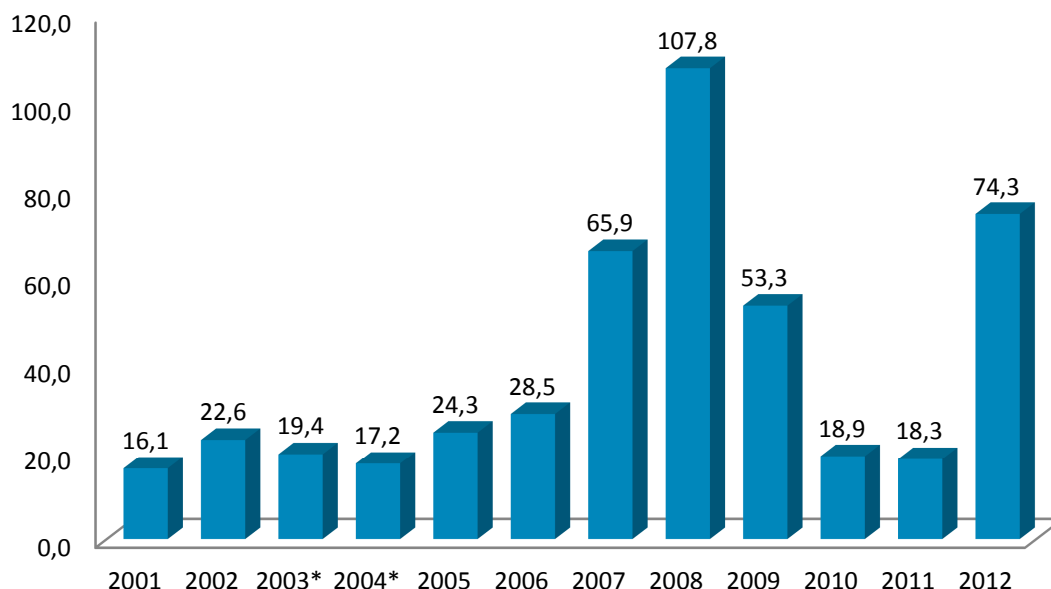
De gezamenlijke waarde van de invoervergunningen die in 2012 werden uitgereikt bedraagt 74,3 miljoen euro. Ondanks bovenvermelde reserves inzake de vergelijkbaarheid met de statistische gegevens van de voorgaande jaren, kunnen we een sterke stijging van de waarde van de vergunde invoer vaststellen in 2012. Deze hoge waarde is in belangrijke mate het gevolg van de hoge waarde van een beperkt aantal invoervergunningen. Ten eerste een vergunning voor de invoer voor munitie (ML3.a) afkomstig uit Zwitserland en bestemd voor een Vlaamse handelaar (24,9 miljoen euro). Ten tweede een invoervergunning (10,0 miljoen euro) voor Duitse militaire elektronica (ML11) bestemd voor de Vlaamse defensiegerelateerde industrie (zie 2.2). Verder blijkt ook dat de

¹ Indien de invoer *rechtstreeks* bestemd is voor het Belgisch leger of de politie (dus zonder tussenkomst van een handelaar of een bedrijf), dan dienen deze instanties een invoervergunning aan te vragen bij de federale overheid.

² Wat in de federale wet van 1991 wordt verstaan onder “wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel”, wordt gedefinieerd in de bijlage van het Koninklijk Besluit van 8 maart 1993. Deze bijlage bevat zowel een lijst van goederen en technologie waarvan de invoer vergunningsplichtig is (2de categorie, afdeling 2) als een lijst van goederen en technologie waarvan de invoer verboden is (1ste categorie). Op basis van het Wapenhandeldecreet is een vergunning vereist voor de tijdelijke en definitieve invoer, vanuit landen buiten de EU, van civiele vuurwapens en van gevoelige goederen (de defensiegerelateerde producten die zijn opgenomen in het VN-register voor Conventionele Wapens als vervat in resoluties 43/36L en 58/54 van de Algemene Vergadering van de VN, met inbegrip van de goederen die zijn opgenomen in de optionele categorieën inzake kleine en lichte wapens). De Vlaamse Regering heeft in haar uitvoeringsbesluiten bovendien een lijst van andere defensiegerelateerde producten en ordehandhavingsmateriaal opgenomen waarvan de tijdelijke en definitieve invoer vanuit landen buiten de EU eveneens een vergunning behoeft omdat deze een directe bedreiging voor de openbare orde of veiligheid vormen (bijlage 2). Op deze lijst staan vuurwapens die worden ingevoerd of overgebracht voor militair of paramilitair gebruik en onderdelen daarvoor, munitie voor deze vuurwapens en vuurgeleidingssystemen en aanverwante alarm- en waarschuwingssystemen, en aanverwante systemen, test- en uitlijningsapparatuur en apparatuur voor tegenmaatregelen, speciaal ontworpen voor militair gebruik.

waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren het afgelopen jaar sterk is toegenomen in Vlaanderen (zie 2.3).ⁱ

Figuur 1: Jaarlijkse waarde van invoervergunningen (in miljoen euro), 2001-2012ⁱⁱ

De hoge waarde van vergunde invoer in 2012 is op zich niet uitzonderlijk. Ook in de periode 2007-2009 lag de jaarlijkse waarde van de vergunde invoer een stuk hoger dan normaal. In 2007-2009 was dit echter het gevolg van de vergunde invoer voor militaire voertuigen, voertuigonderdelen en vuurgeleidingssystemen in het kader van een bestelling van het Belgische leger bij buitenlandse defensiebedrijven. In 2012 werd echter slechts een invoervergunning uitgereikt waarbij het Belgisch leger werd opgenomen als uiteindelijke eindgebruikerⁱⁱⁱ (meer bepaald voor de invoer van vuurwapens en munitie uit Zwitserland).

2.2 Aard en herkomst van de vergunde invoer

De meeste invoervergunningen worden in Vlaanderen traditioneel uitgereikt voor **vuurwapens, munitie en toebehoren** (ML1, ML3 en ML23). In 2012 werden er 356 vergunningen voor de invoer van deze producten uitgereikt (90% van alle uitgereikte vergunningen). De gezamenlijke waarde van deze vergunningen bedraagt 39 miljoen euro en staat daarmee in voor 63% van de totale

ⁱ De sterke stijging ten opzichte van de voorgaande jaren is niet in belangrijke mate het gevolg van de aanpassingen die werden doorgevoerd in de rapportage en meer bepaald de opname van de vergunningen in het kader van de Europese vuurwapenrichtlijn (zie 2.3.1.). Ten eerste is de waarde van vergunde invoer van vuurwapens relatief beperkt. Ten tweede lag de waarde voor de ingevoerde vuurwapens in de maanden oktober-december niet opvallend hoger dan in voorgaande maanden.

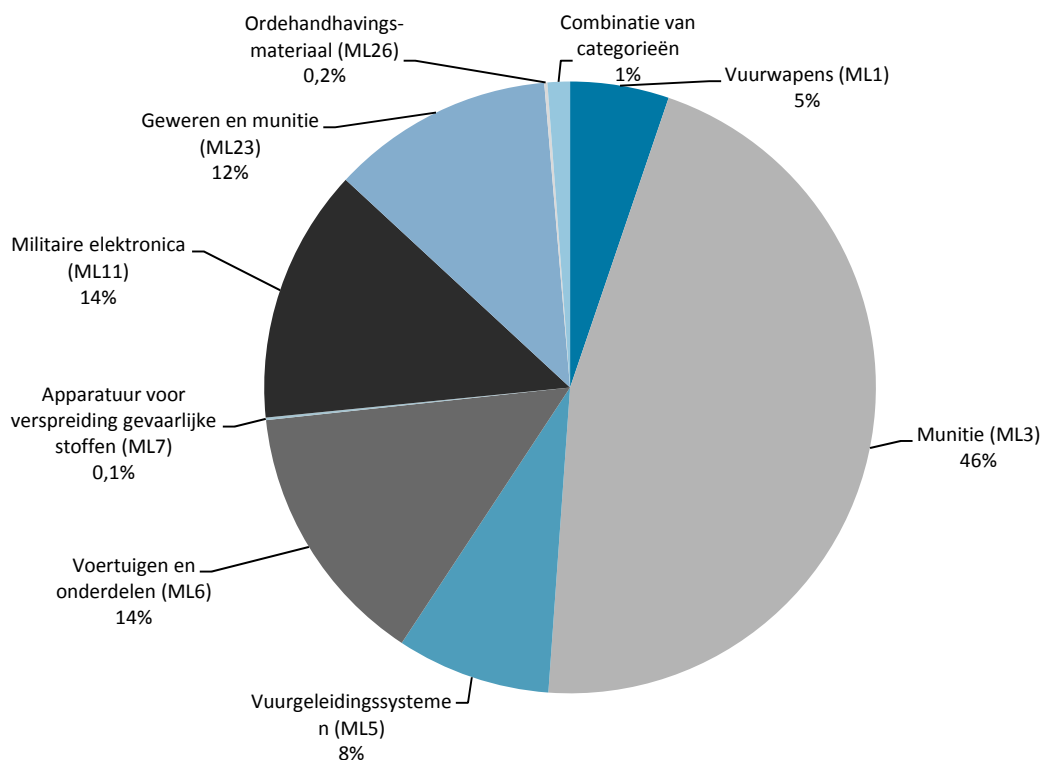
ⁱⁱ Voor het exacte aantal en de waarde van de uitgereikte invoervergunningen, zie tabel 6 in bijlage

ⁱⁱⁱ Indien het Belgisch leger de bestemming is van de ingevoerde militaire goederen is geen Vlaamse invoervergunning vereist, maar enkel een federale invoervergunning. Een analyse van de federale vergunningen maakt geen deel uit van dit rapport.

waarde van vergunde invoer in 2012.¹ Dit is een opmerkelijk groter aandeel vergeleken met voorgaande jaren en kan in belangrijke mate worden toegeschreven aan de hoge waarde van vergunningen uitgereikt voor munitie (ML3) en vuurwapens (ML23). In sectie 2.3 gaan we dieper in op de invoer van deze goederen.

Figuur 2: Aandeel van de vergunde invoer per type militair materieel (in waarde), 2012

Een tweede belangrijke groep van uitgereikte invoervergunningen bestaat uit **militaire voertuigen en onderdelen** daarvan (ML6). Voor deze goederen werden in 2012 24 invoervergunningen uitgereikt voor een totale waarde van 10,4 miljoen euro. Dit komt neer op 6% van alle vergunningen en 14% van de totale waarde van de vergunde invoer. Het betreft vergunningen voor de invoer van militaire voertuigen en/of -onderdelen (ML6.a) en *all-terrain* voertuigen vervaardigd of voorzien van ballistische bescherming (ML6.b). Deze voertuigen en voertuigonderdelen zijn afkomstig uit Italië (6,6 miljoen euro), de Verenigde Staten (2,2 miljoen euro), Duitsland (1 miljoen euro) en Frankrijk (0,7 miljoen euro). Ze zijn steeds bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie.

Ook de vergunde invoer van **militaire elektronica** staat in voor 14% van de totale waarde van de vergunde invoer in Vlaanderen. Het betreft in feite slechts een vergunning, die werd uitgereikt voor elektronica ter waarde van 10 miljoen euro afkomstig uit Duitsland en bestemd voor een defensiegerelateerd bedrijf.

Voor de invoer van **vuurgeleidingssystemen** (ML5) werden vijf vergunningen uitgereikt met een totale waarde van 6 miljoen euro. Deze producten zijn steeds afkomstig uit Israël en bestemd voor een Vlaams defensiegerelateerd bedrijf. Verder werd ook een vergunning uitgereikt voor de invoer van vuurgeleidingssystemen (ML5), beeldvormingsapparatuur en apparatuur voor

¹ Ook de invoervergunningen voor een combinatie van verschillende types militaire goederen betreffen vrijwel steeds een combinatie van vuurwapens, munitie en/of toebehoren.

tegenmaatregelen (ML15) uit Israël, die bestemd was voor de defensiegerelateerde industrie (85.015 euro)

In 2012 werden in beperkte mate ook vergunningen uitgereikt voor de invoer van **apparatuur voor de verspreiding van gevaarlijke stoffen** (ML7) en **ordehandhavingsmateriaal** (ML26). Deze producten werden ingevoerd door Vlaamse handelaars en hebben steeds de Belgische overheid als vermelde eindgebruiker. Het betreft respectievelijk een vergunning voor de invoer van biologische en radioactieve stoffen voor gebruik in oorlogssituaties (96.800 euro) en vijf vergunningen voor ordehandhavingsmateriaal (o.a. wapenstokken en voorwerpen bestemd voor het treffen van personen met traanverwekkende stoffen) uit Duitsland, Zwitserland en Tsjechië (115.800 euro).

2.3 Vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren

De vergunde invoer van “vuurwapens en toebehoren” omvat in dit rapport:

- twee categorieën van militaire goederen zoals opgelijst in de gemeenschappelijke EU-lijst:
  - o wapens met een gladde loop met een kaliber van minder dan 20mm, andere wapens en machinegeweren met een kaliber van 12,7 mm (kaliber 0,50 inch) of minder en toebehoren, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor (ML1)
  - o munitie voor wapens genoemd in ML1 (ML3.a)
- een Vlaamse aanvulling op de Europese lijst van vuurwapens, onderdelen, toebehoren en munitie waarvan de invoer vergunningsplichtig is in Vlaanderen (ML23).

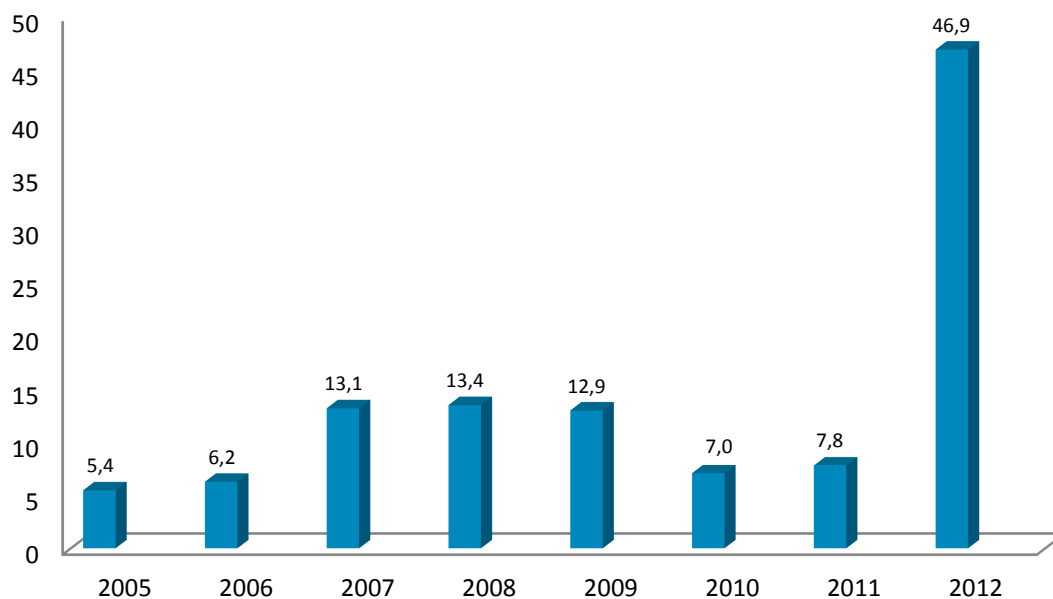
2.3.1 Sterke stijging van de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren

In 2012 werden 356 vergunningen uitgereikt voor de invoer van vuurwapens en toebehoren. Dit betekent dat 90 procent van de uitgereikte invoervergunningen vorig jaar betrekking hadden op deze producten. Dit hoge aantal vergunningen voor vuurwapens en toebehoren is niet uitzonderlijk.¹ De waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren lag met 46,9 miljoen euro daarentegen wel aanzienlijk hoger dan in voorgaande jaren: vergeleken met de cijfers van 2011 is de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren in Vlaanderen verzesvoudigd (zie figuur 3).

---

¹ Tussen 2005 en 2011 schommelde het aandeel van het aantal vergunningen tussen de 75 en 90 procent (zie tabel 7 in bijlage).

Figuur 3: Waarde van vergunde invoer (in miljoen euro) van vuurwapens en toebehoren, 2005-2012

De verzesvoudiging van de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren is grotendeels het gevolg van twee invoervergunningen die een hoge waarde vertegenwoordigen maar die (voorlopig) in belangrijke mate betrekking hebben op potentiële in plaats van daadwerkelijke handelsstromen.

Ten eerste betreft het een vergunning uitgereikt in mei 2012 aan een Vlaamse handelaar voor de invoer uit Zwitserland van munitie voor vuurwapens (ML3.a) ter waarde van 24,9 miljoen euro. Navraag leert ons dat deze vergunning werd aangevraagd door een bedrijf dat zich niet richt op de particuliere markt, maar op de markt van ordehandhaving. Ze heeft betrekking op grote hoeveelheden van acht verschillende soorten munitie. Het bedrijf heeft de vergunning aangevraagd om te kunnen participeren aan openbare aanbestedingen van het Belgisch leger en de NAVO voor de aankoop van munitie. Met deze vergunning heeft het bedrijf de afgelopen maanden kleinere stalen van munitie ingevoerd voor de aanbestedingsprocedure. Bovendien laat de vergunning het bedrijf toe om, indien het een contract verwerft, onmiddellijk te kunnen overgaan tot levering van grote hoeveelheden munitie.¹⁷ In de vergunning wordt geen eindgebruiker vermeld omdat de uiteindelijke klant van het bedrijf nog niet bepaald was op het moment van de vergunningsaanvraag.

De tweede invoervergunning werd uitgereikt in juli-augustus 2012 aan een Vlaamse handelaar voor de invoer uit Italië van geweren, karabijnen, revolvers en pistolen (ML23.a) ter waarde van 7,8 miljoen euro. Navraag leert ons dat deze vergunning werd aangevraagd door een grote vuurwapenhandelaar voor een zeer grote verscheidenheid van “HFD-wapens”.¹⁸ HFD-wapens zijn vuurwapens met een historische, folkloristische of decoratieve waarde. Het bezit van deze wapens was tot eind mei 2013 niet vergunningsplichtig; deze wapens behoorden, net als wapens die definitief geneutraliseerd zijn, tot de categorie van “vrij verkrijgbare wapens” in de wapenwet van

2006.^I Aangezien een aantal van deze HFD-wapens, in tegenstelling tot in andere, Europese landen, in België vrij verkrijgbaar zijn, nam de handel in deze wapens toe.^{II}

Hoewel het bezit van deze wapens vrijgesteld is van vergunningsplicht, is de invoer wel vergunningsplichtig. Het weigeren van deze invoervergunning is echter moeilijk voor de DCSG van de Vlaamse overheid aangezien de invoerders tot recent het recht hadden deze wapens vrij te bezitten. Verder werd ook op het vlak van registratie en traceerbaarheid van deze wapens een “zwart gat” vastgesteld. In tegenstelling tot de vergunningsplichtige vuurwapens moesten de vrij verkrijgbare vuurwapens na hun effectieve invoer in principe niet geregistreerd worden in het Centraal Wapenregister (CWR) (door de Proefbank voor Vuurwapens), waardoor het onmogelijk werd om ze nadien nog te controleren en te traceren, ook niet wanneer ze verder verkocht of overgedragen werden.¹⁹

In de nasleep van de moorddadige aanslagen in december 2011 van Nordine Amrani in Luik, stelden de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie in maart 2012 een actieplan op om de strijd tegen illegale wapenhandel op te voeren. In dit actieplan werd onder andere aangekondigd dat het wettelijk kader inzake vrij verkrijgbare vuurwapens zou worden aangepast en dat de gecontesteerde lijst van vrij verkrijgbare HFD-wapens volledig zou worden verwijderd. Op 15 mei 2013 werd, met de publicatie in het Belgisch Staatsblad van een nieuw KB inzake vrij verkrijgbare wapens²⁰, de lijst van HFD-wapens inderdaad volledig geschrapt.^{III}

Gezien het bijzondere karakter van deze vergunning heeft de DCSG er een aantal bijkomende voorwaarden aan toegevoegd. Zo dient de handelaar alle effectieve invoer voor te leggen aan de vuurproefbank. Verder dient hij een gebruiksfiche bij te houden van de effectieve invoer op basis van deze vergunning en deze fiche regelmatig door te sturen naar de DCSG. Tot op heden werden onder deze vergunning slechts een veertigtal vuurwapens effectief ingevoerd in Vlaanderen.²¹

Deze twee bijzondere vergunningen verklaren echter maar een deel van de spectaculaire stijging van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren. Ook wanneer we er geen rekening mee houden, bedraagt die stijging ongeveer 70 % ten opzichte van 2011.

---

^I Dit werd gemotiveerd doordat er voor deze wapens in principe geen of moeilijk munitie te verkrijgen is, of omdat ze niet als een groot gevaar worden beschouwd omwille van een gebrek aan vuurkracht, accuraatheid en weerstand. Onder de HFD-wapens vallen zowel vuurwapens die uitsluitend worden geladen met (patronen van) zwart kruit (buskruit) als bijna 700 modellen vuurwapens die op het einde van de 19de eeuw en in de eerste helft van de 20ste eeuw werden vervaardigd en die voorkomen op een lijst die werd toegevoegd aan het KB van 20 september 1991. Vooral op deze lijst van vrij verkrijgbare HFD-wapens werd de afgelopen jaren veel kritiek geuit. Zo is voor een aantal van de wapens op deze lijst in de praktijk nog steeds munitie beschikbaar (ofwel omdat er nog een grote voorraad beschikbaar is ofwel omdat deze munitie opnieuw wordt geproduceerd). Uit informatie van de politie blijkt bovendien dat een aantal van deze HFD-wapens ook worden gebruikt en teruggevonden in het criminele milieu. Verder staan er op deze lijst vuurwapens die volgens de Europese vuurwapenrichtlijn minstens aangifteplichtig moeten zijn.

^{II} De afgelopen jaren kwamen veel buitenlanders naar België om ze te kopen, bijvoorbeeld op wapenbeurzen, en ze daarna (doorgaans zonder de nodige invoervergunningen en dus op illegale wijze) naar hun eigen land mee te nemen.

^{III} Het KB bepaalt dat de personen die op dit moment een vrij verkrijgbaar HFD-wapen bezitten, dit wapen binnen het jaar dienen te laten registreren bij de lokale politie. Indien de bezitter meerderjarig is, geen veroordelingen heeft opgelopen zoals voorzien in de wapenwet, niet het voorwerp is van een lopende schorsing of een nog actuele intrekking van een wapenvergunning, en geen gevaar vormt voor de openbare orde, krijgt de bezitter een vergunning voor het wapen. In het andere geval wordt de registratie van het wapen geweigerd en dient de bezitter het wapen te laten neutraliseren, af te staan voor vernietiging of in bewaring te geven of over te dragen aan een persoon met de nodige vergunning of erkenning.

2.3.2 Vuurwapens en attributen voor vuurwapens (ML1)

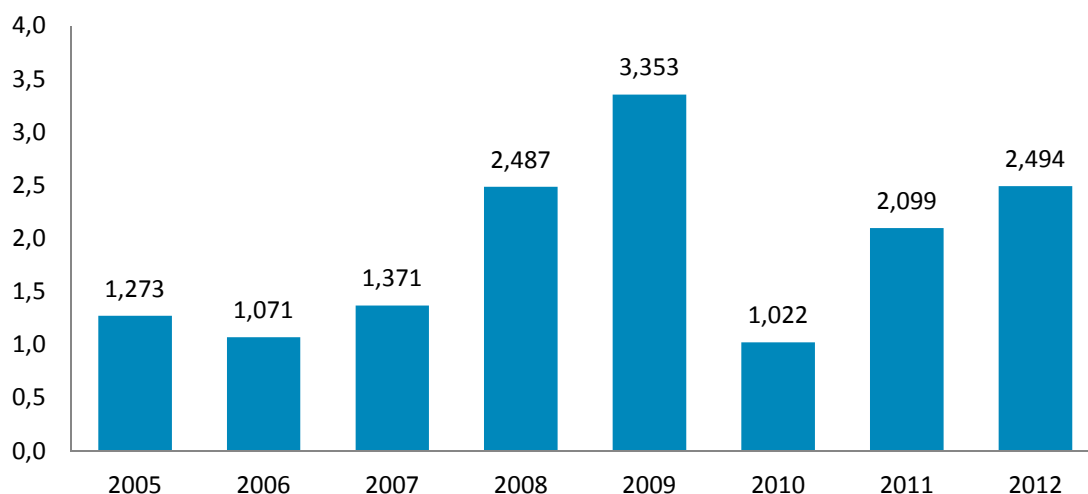
De categorie ML1 van de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen bevat vier subcategorieën waarvan de eerste drie (ML1.a, ML1.bⁱ, ML1.cⁱⁱ) betrekking hebben op vuurwapens. Een analyse van de uitgereikte vergunningen toont aan dat in Vlaanderen enkel invoer plaatsvindt van vuurwapens van het type ML1.a: “geweren, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren”ⁱⁱⁱ en toebehoren en speciaal ontworpen onderdelen voor deze vuurwapens. De vierde subcategorie ML1.d bevat attributen: ‘geluidsdempers, speciale statieven, clips, wapenvizieren en vlamonderdrukkers voor wapens als genoemd in ML1.a, ML.b of ML.c’.

In deze sectie bespreken we eerst de vergunde invoer van vuurwapens type ML1.a. Daarna komt vergunde invoer van attributen voor vuurwapens (ML1.d) aan bod.^{iv}

2.3.2.1 Vuurwapens, toebehoren en onderdelen (ML1.a)

In 2012 werden er 107 invoervergunningen uitgereikt voor verschillende types van vuurwapens en vuurwapenonderdelen en ander specifiek toebehoren. De vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 2,5 miljoen euro. Vergeleken met 2011 kent de waarde in 2012 een stijging van bijna 20% (zie figuur 4). Een deel van deze stijging is waarschijnlijk het gevolg van de verandering in de rapporteringsmethodologie met betrekking tot vergunningen onder het stelsel van de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477 (zie Inleiding).

Figuur 4: Evolutie van waarde (in miljoen euro) van vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren en onderdelen (ML1.a), 2005-2012

ⁱ Onder ML1.b vallen wapens met gladde loop, als hieronder:

- speciaal voor militair gebruik ontworpen wapens met gladde loop;
- andere wapens met gladde loop, als hieronder:
  - a. van het volautomatische type;
  - b. van het halfautomatische of pomptype

ⁱⁱ Onder ML1.c vallen wapens waarbij gebruik wordt gemaakt van munitie zonder huls.

ⁱⁱⁱ Bepaalde oudere versies van deze vuurwapens en replica's vallen echter niet onder ML1.a en zijn dus niet vergunningsplichtig op basis van de EU-lijst. Het betreft meer bepaald:

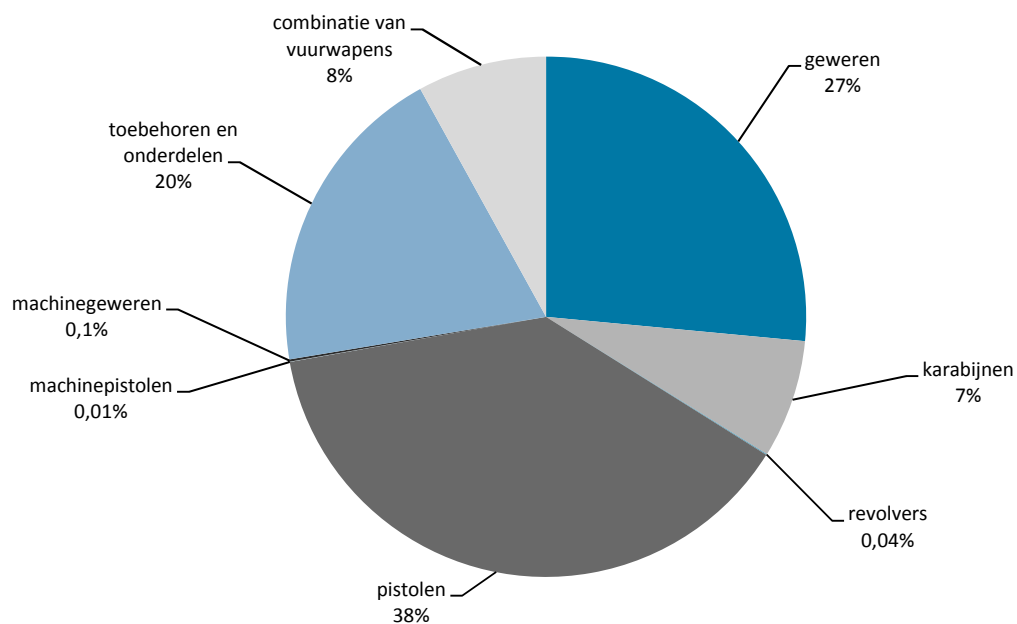
- musketten, geweren en karabijnen die van vóór het jaar 1938 dateren
- replica's van musketten, geweren en karabijnen waarvan de originelen van vóór het jaar 1890 dateren
- revolvers, pistolen en machinegeweren die van vóór het jaar 1890 dateren en replica's daarvan

^{iv} Er werden ook twee invoervergunningen uitgereikt in 2012 voor de combinatie van vuurwapens en/of onderdelen (ML1.a) en attributen (ML1.d) uit China (105.000 euro) en de Verenigde Staten (850 euro).

De invoervergunningen voor vuurwapens (ML1.a) worden aangevraagd door handelaars en particulieren. Meestal wordt door handelaars geen eindgebruiker opgegeven: slechts bij een vergunning stond de overheid vermeld als eindgebruiker van de vuurwapens.¹ Dit komt deels doordat handelaars niet altijd vuurwapens op een specifieke bestelling invoeren, maar ook doordat alleen bij een vergunningsaanvraag voor verboden wapens het opgeven van een eindgebruiker verplicht is of wanneer de producent van de wapens dit vereist.²²

De vergunde invoer van vuurwapens (ML1.a) bestaat hoofdzakelijk uit pistolen (38%) en geweren (27%). De overige types van vuurwapens worden slechts in beperkte mate ingevoerd in Vlaanderen. Opvallend is dat ook de invoer van toebehoren en onderdelen een aanzienlijk deel van de totale waarde van de vergunde invoer vertegenwoordigt (20%).

Figuur 5: Verdeling (in waarde) naar type van vergunde invoer van vuurwapens (ML1.a), 2012

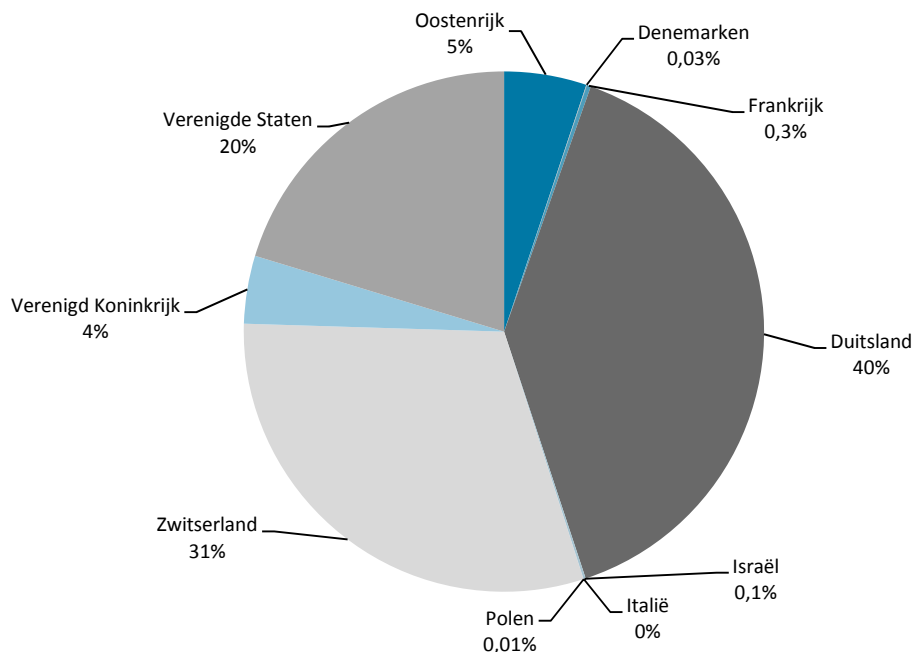

De ingevoerde vuurwapens zijn voornamelijk afkomstig uit Duitsland (40%), Zwitserland (30%) en de Verenigde Staten (20%). Overige herkomstlanden zijn Oostenrijk, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Israël, Denemarken, Polen en Italië (zie figuur 6)^{II}

^I Het betreft een invoervergunning voor pistolen afkomstig uit Duitsland (700.000 euro) uitgereikt in december 2012.

^{II} De ingevoerde toebehoren en onderdelen voor vuurwapens zijn hoofdzakelijk afkomstig uit de Verenigde Staten, maar in 2012 werden ook een beperkt aantal invoervergunningen uitgereikt voor attributen uit Israël en Zwitserland.

Figuur 6: Verdeling (in waarde) naar herkomst van vergunde invoer van vuurwapens (ML1.a), 2012

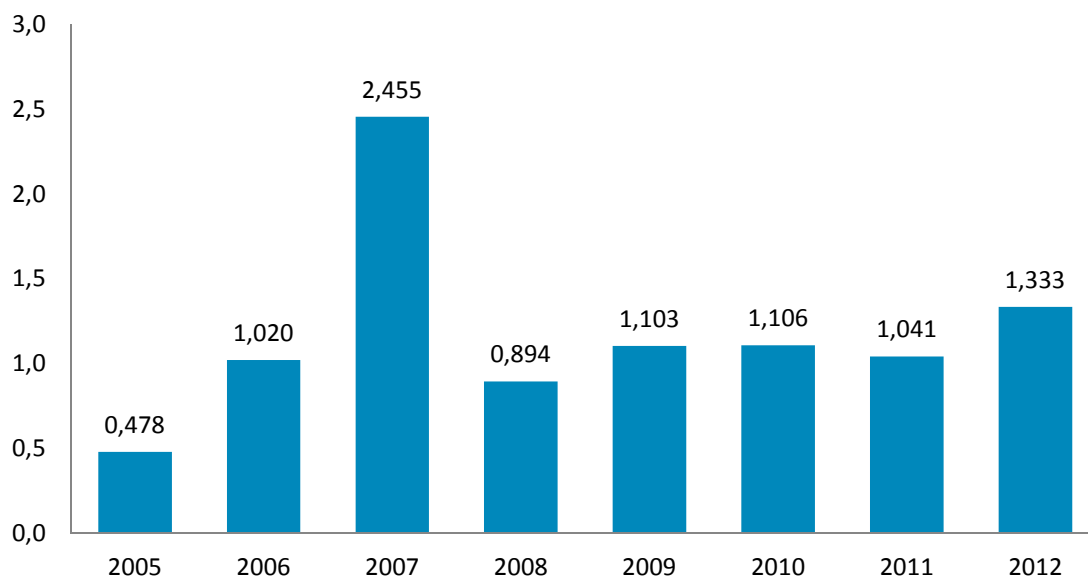

2.3.2.2 Attributen voor vuurwapens (ML1.d)

In 2012 werden 32 vergunningen met een totale waarde van 1,3 miljoen euro uitgereikt voor de invoer van attributen voor vuurwapens. De waarde van de vergunde invoer van deze attributen is in 2012 met 28% gestegen ten opzichte van 2011.

Het overgrote deel van de vergunningen werd, net als voorgaande jaren, uitgereikt voor de invoer van wapenvizieren (27 vergunningen). Daarnaast werden er drie invoervergunningen uitgereikt voor speciale statieven en twee voor klemmen. De attributen zijn vooral afkomstig uit de Verenigde Staten, maar ook voor de invoer van attributen uit Canada, China, Hongkong, Turkije en het Verenigd Koninkrijk werden het afgelopen jaar vergunningen uitgereikt. Ongeveer tweederde van deze vergunningen werden aangevraagd door handelaars. De overige vergunningen – die met de laagste waarde – werden aangevraagd door particulieren.

Figuur 7: Evolutie van waarde (in miljoen euro) van vergunde invoer van attributen voor vuurwapens (ML1.d), 2005-2012

2.3.3 Munitie (ML3.a)

In 2012 werden 22 vergunningen uitgereikt voor de invoer van munitie voor vuurwapens met een gezamenlijke waarde van 32,4 miljoen euro. Dit betekent meer dan een vertienvoudiging ten opzichte van 2011 en meer dan een verdrievoudiging ten opzichte van het vorige recordjaar 2008.

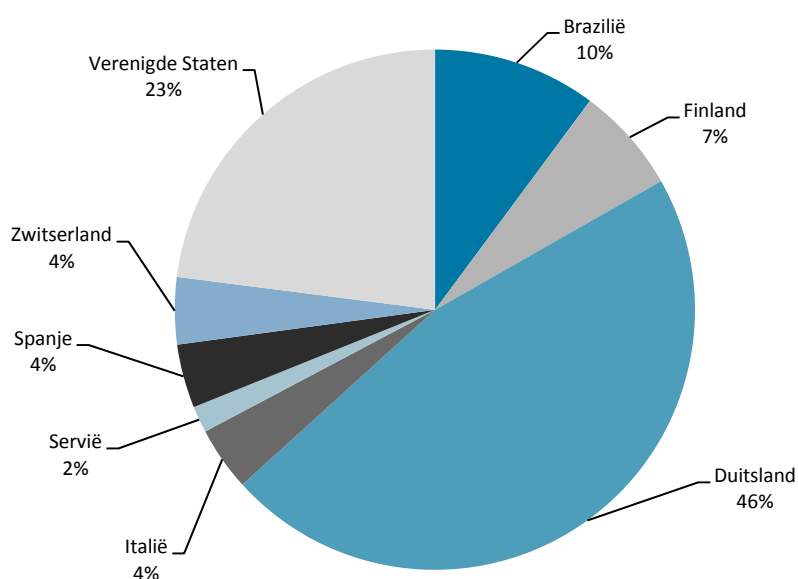
Figuur 8: Evolutie van waarde (in miljoen euro) van vergunde invoer van munitie voor vuurwapens (ML3.a), 2005-2012

Deze opmerkelijke stijging is in belangrijke mate het gevolg van het uitreiken van de vergunning ter waarde van 24,9 miljoen euro aan een Vlaams bedrijf in het kader van haar wens om te participeren aan aanbestedingen van het Belgisch leger en de NAVO (zie 2.3.1). Maar zelfs indien we geen rekening houden met deze vergunning, kunnen we in 2012 een sterke stijging van de waarde van de vergunde invoer van munitie vaststellen (van 2,9 miljoen euro in 2011 naar 7,8 miljoen euro in 2012).

De vergunde invoer van munitie is afkomstig uit acht landen (zie figuur 9)

Figuur 9: Herkomst van vergunde invoer van munitie, verdeling naar waarde, 2012ⁱ

De invoervergunningen voor munitie werden in 2012, op een vergunning voor een relatief beperkte waarde na, allemaal aangevraagd door Vlaamse handelaars. Bij twee vergunningen werd de overheid als eindgebruiker vermeld.ⁱⁱ

2.3.4 Overige vuurwapens, onderdelen en munitie (ML23)

Onder deze categorie worden de invoervergunningen opgelijst voor vuurwapens, toebehoren en munitie die niet op de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen staan, maar waarvan de invoer wel vergunningsplichtig is op basis van de Belgische wetgeving omtrent buitenlandse wapenhandel.

In 2012 werden 176 invoervergunningen uitgereikt met een gezamenlijke waarde van 8,7 miljoen euro. Deze uitzonderlijk hoge waarde is uiteraard in erg belangrijke mate toe te schrijven aan de

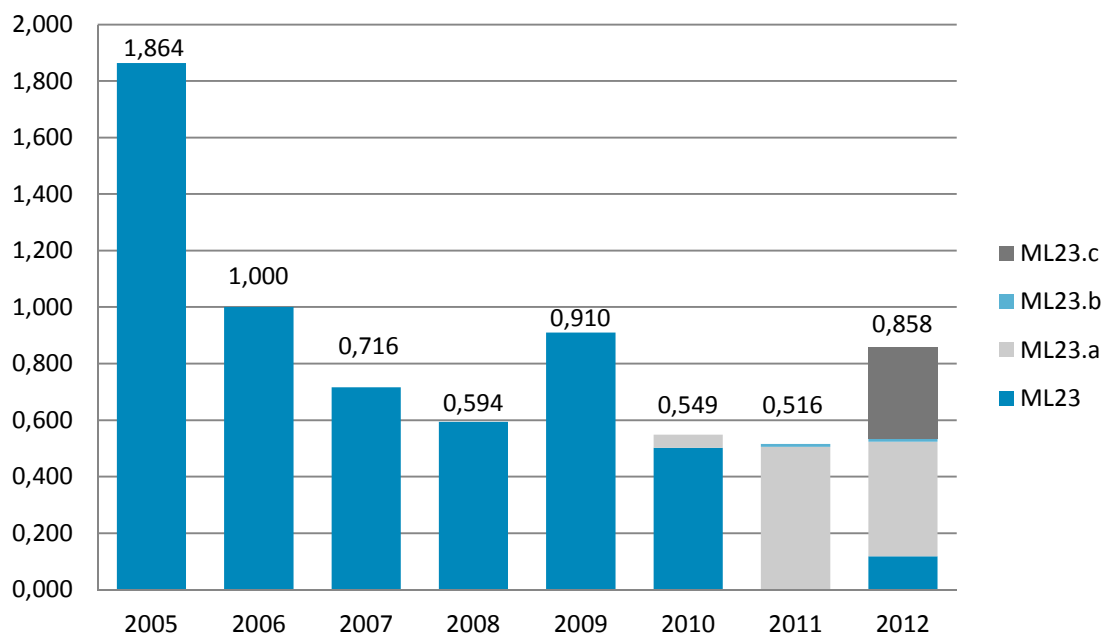
ⁱ Gezien de uitzonderlijk hoge waarde van de hierboven besproken invoervergunning voor munitie uit Zwitserland wordt in deze figuur geen rekening gehouden met deze vergunning.

ⁱⁱ Het betreft een vergunning voor munitie afkomstig uit Zwitserland (105.000 euro) en een vergunning voor munitie afkomstig uit Brazilië (70.000 euro).

erg waardevolle invoervergunning voor Italiaanse HFD-wapens die in juli-augustus werd uitgereikt (zie 2.3.1). Zonder deze vergunning is er echter nog steeds een sterke stijging merkbaar (zie figuur 10). Vergelijken met voorgaande jaren ligt voor de categorie ML23 echter moeilijk. Niet enkel omwille van de recente opname van de gegevens over de vergunningen in het kader van de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477 (zie boven), maar ook omdat deze categorie over de jaren heen niet consistent op dezelfde wijze is geïnterpreteerd en gebruikt als rapportagecategorie door de overheid.

Figuur 10: Evolutie van waarde (in miljoen euro) van vergunde invoer van vuurwapens en munitie (ML23), 2005-2012^I

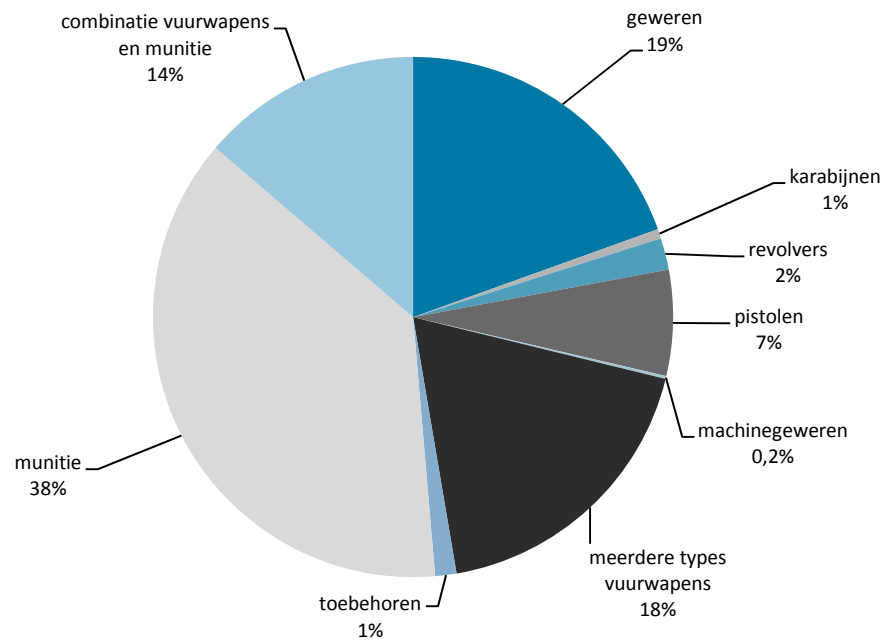

De vergunde invoer voor deze categorie bestaat (in termen van waarde) voor bijna de helft uit vuurwapens (vooral geweren), maar ook in significante mate uit munitie. De vuurwapens zijn afkomstig uit dertien landen. De belangrijkste herkomstlanden zijn Duitsland en de Verenigde Staten, maar ook voor vuurwapens uit Spanje, Italië en Turkije werden in 2012 voor significante bedragen invoervergunningen aangevraagd.^{II} De munitie is vooral afkomstig uit Frankrijk. Voor toebehoren zijn er nauwelijks invoervergunningen (zie figuur 11).

^I Omwille van de erg hoge waarde van de hierboven besproken vergunning voor de invoer van Italiaanse HFD-wapens, wordt in deze figuur geen rekening gehouden met deze vergunning.

^{II} De overige herkomstlanden zijn Australië, Brazilië, Denemarken, Frankrijk, Hongkong, Oostenrijk, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland.

Figuur 11: Verdeling (in waarde) naar type van vergunde invoer van vuurwapens en munitie (ML23), 2012¹

De meeste invoervergunningen voor vuurwapens en munitie uit de categorie ML23 werden aangevraagd door particulieren. In termen van waarde zijn handelaars echter de belangrijkste invoerders van deze wapens.

2.4 Geweigerde vergunningsaanvragen

Niet alle aanvragen voor een invoervergunning worden goedgekeurd door de Vlaamse overheid. In 2012 weigerde de Vlaamse overheid drie aanvragen voor een invoervergunning. Het betreft de aanvraag van een particulier voor de invoer van 'toebehoren en speciaal ontworpen onderdelen van geweren, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren' (ML23.b) uit China ter waarde van 116,65 euro, de invoer van een wapenvizier (ML1.d) uit China bestemd voor een particulier en een reeks geweren uit het Verenigd Koninkrijk ter waarde van 10.000 euro bestemd voor een handelaar (zie tabel 1). De weigeringsgronden voor deze vergunningsaanvragen worden niet meegedeeld in de verslagen van de Vlaamse overheid.

¹ Omwille van de erg hoge waarde van de hierboven besproken vergunning voor de invoer van Italiaanse HFD-wapens, wordt in deze figuur geen rekening gehouden met deze vergunning.

Tabel 1: Uitgereikte doorvoervergunningen, per land van bestemming, 2012

Land van herkomst	Aard van goederen	Bestemming	Bedrag
China	Toebehoren/onderdelen voor vuurwapens (ML23.b)	Particulier	116,65
China	Wapenvizier (ML1.d)	Particulier	58,00
Verenigd Koninkrijk	Geweren (ML1.a)	Handelaar	10.000,00

Het beperkte aantal geweigerde invoervergunningen ligt in lijn met de trend van voorgaande jaren. Uit onze analyses blijkt dat sinds 2005 jaarlijks maximaal 1% van de aanvragen voor invoervergunningen wordt geweigerd (zie tabel 16 in bijlage).

3 Uitvoer

Personen en bedrijven in Vlaanderen die defensieproducten wensen uit te voeren, dienen een vergunning aan te vragen bij de DCSG van de Vlaamse overheid. Tot midden oktober 2012 was de uitvoer van defensieproducten in Vlaanderen gereguleerd door de federale wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie. Uitvoervergunningen moesten worden aangevraagd voor alle producten die voorkwamen op de lijst van goederen en technologie uit de bijlage van het Koninklijk Besluit van 8 maart 1993. Sinds midden oktober 2012 wordt het vergunningsstelsel vorm gegeven door het Vlaams Wapenhandeldecreet. Voor de definitie van defensieproducten wordt verwezen naar de Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen. Bovendien wordt in bijlage 3 van het besluit van juni 2012 een lijst opgenomen van ordehandhavingsmateriaal waarvoor ook een uitvoervergunning vereist is.

De implementatie van dit decreet heeft verstrekken gevolgen, zoals de introductie van algemene en globale vergunningen voor intracommunautaire overbrenging naar andere EU-lidstaten, het wegvallen van de *catch-all* bepaling voor intracommunautaire overbrenging en de herformulering van de *catch-all* bepaling voor export buiten de EU (zie inleiding). Door de specifieke aard van de defensiegerelateerde industrie in Vlaanderen kunnen we verwachten dat een groot deel van de overbrenging en uitvoer van defensieproducten niet langer vergunningsplichtig zal zijn of zal plaatsvinden op basis van een algemene vergunning. Dit heeft uiteraard gevolgen voor de vergelijkbaarheid van de gegevens. Deze vergelijkbaarheid wordt bovendien bemoeilijkt omdat sinds oktober 2012, in tegenstelling tot de voorgaande jaren, ook wordt gerapporteerd over vergunningen in het kader van de Europese vuurwapenrichtlijn, terwijl deze vergunningen niet worden opgenomen in een aparte sectie van de verslagen (zie Inleiding). Deze methodologische reserve geldt voor 2012 slechts in beperkte mate aangezien het Vlaams vergunningsstelsel in 2012 slechts voor 2,5 maanden gebaseerd is op het nieuwe decreet. De komende jaren zal een diachronische analyse van de cijfers een beduidend grotere uitdaging worden.

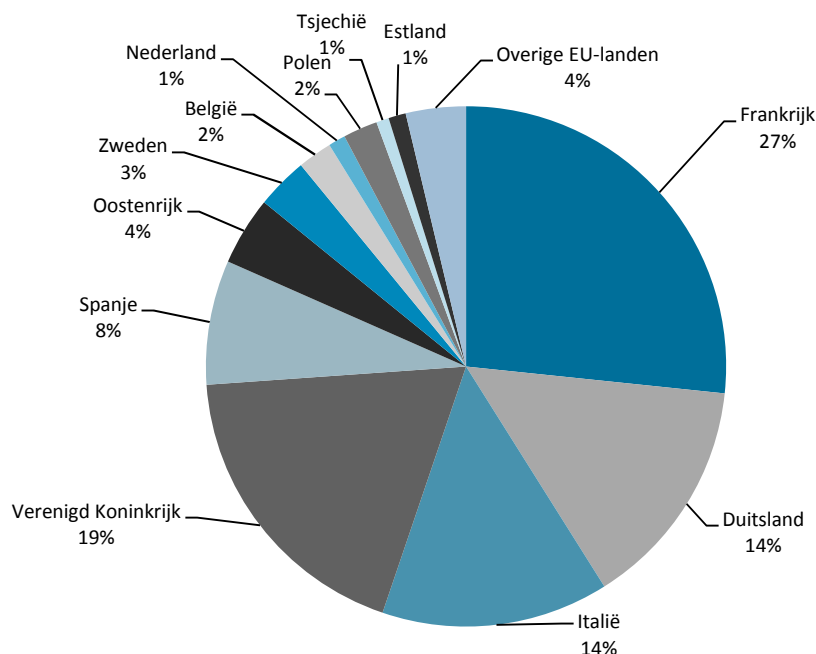
In 2012 reikte de Vlaamse overheid 245 individuele wapenexportlicenties 2012 uit met een gezamenlijke waarde van 285.211.209,20 euro.

3.1 Vlaamse wapenexport in Europese en Belgische context

Elk jaar publiceert de werkgroep wapenhandel van de Raad van de Europese Unie (COARM) een overzicht van de uitgereikte wapenexportlicenties van de EU-lidstaten. Op basis van deze gegevens kan doorgaans relatief gedetailleerd worden onderzocht welke uitvoervergunningen werden uitgereikt door de verschillende EU-lidstaten. De jaarverslagen van COARM worden doorgaans pas erg laat in het daaropvolgende jaar gepubliceerd. Het meest recente COARM-verslag heeft betrekking op de vergunningen uitgereikt in 2011. Een vergelijking van de Vlaamse cijfers van 2012 met de EU-cijfers van datzelfde jaar is momenteel dus nog niet mogelijk.

Uit een analyse van het COARM-verslag van 2011 blijkt dat de EU-lidstaten dat jaar ter waarde van 37,5 miljard euro uitvoervergunningen uitreikten (zie tabel 10 in bijlage). De drie belangrijkste EU-lidstaten inzake wapenexport zijn Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland. Samen staan deze drie landen in voor 60% van de totale waarde van de vergunde Europese wapenexport in 2011. De twee andere grote Europese wapenexporterende landen zijn Italië en Spanje. De overige Europese landen nemen een relatief beperkt aandeel van de wapenexport voor hun rekening.

Figuur 12: Aandeel van EU-lidstaten in totale waarde van vergunde uitvoer van militaire goederen (ML1-22), 2011

België staat in 2011 met een totale waarde van 834,6 miljoen euro op de negende plaats.¹ Het staat daarmee in voor slechts 2% van de totale waarde van de vergunde wapenexport vanuit de EU.

¹ De waarde van de Belgische vergunde wapenexport in het COARM-rapport is een onderschatting van de werkelijke waarde van de uitvoervergunningen die werden uitgereikt door de drie Belgische gewesten en door de Federale overheid aangezien het betreffende rapport enkel betrekking heeft op materieel dat opgelijst staat in de Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen. Vooral in Vlaanderen worden echter ook vergunningen uitgereikt voor de export van goederen die niet op deze EU-lijst staan, maar wel vergunningsplichtig zijn (voornamelijk visualisatieschermen)

De vergunde wapenexport vanuit België verschilt – zowel in omvang als in aard van de geëxporteerde producten – sterk naargelang het gewest. Zo bestaat de Belgische wapenexport traditioneel vooral uit export uit het Waals Gewest. In 2011 nam het Waals Gewest bijna driekwart (72%) van de totale Belgische wapenexport voor haar rekening. Het Vlaams Gewest is verantwoordelijk voor bijna een kwart (23%) van de waarde van de vergunde export in 2011. Wapenexport door het Belgisch leger (federale vergunningen) en in het bijzonder wapenexport vanuit het Brussels Hoofdstedelijk gewest is vergeleken met de Waalse en Vlaamse wapenexportlicenties eerder beperkt (zie tabel 2).

Tabel 2: Waarde van de uitgereikte uitvoervergunningen (in miljoen euro) van de drie gewesten en het federale niveau, 2005 – 2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vlaanderen	155,5	199,6	270,3	240,0	282,2	320,5	200,9
Wallonië	446,0	760,4	621,0	688,6	805,2	685,4	644,1
Brussel	10,2	25,8	8,9	1,4	5,3	35,2	12,6
Federaal	36,7	27,5	99,8	264,5	150,3	50,1	33,3
Totaal	648,4	1013,3	1.000,0	1.194,5	1.243,1	1.091,3	890,9

Ook de aard van de vergunde wapenexport verschilt sterk naargelang het gewest: terwijl de export vanuit Vlaanderen hoofdzakelijk bestaat uit componenten voor grotere wapensystemen (vlieg-, voer- en vaartuigen) die bestemd zijn voor Europese en Amerikaanse bedrijven, bestaat de export uit Wallonië in belangrijke mate uit vuurwapens en munitie. De erg beperkte export vanuit Brussel heeft in hoofdzaak betrekking op vliegtuigonderdelen en vuurwapens. De export die wordt goedgekeurd door de Federale overheid bestaat daarentegen uit overtollig legermaterieel van de Belgische krijgsmacht, bijvoorbeeld de verkoop van F-16 vliegtuigen en M113-voertuigen aan Jordanië.

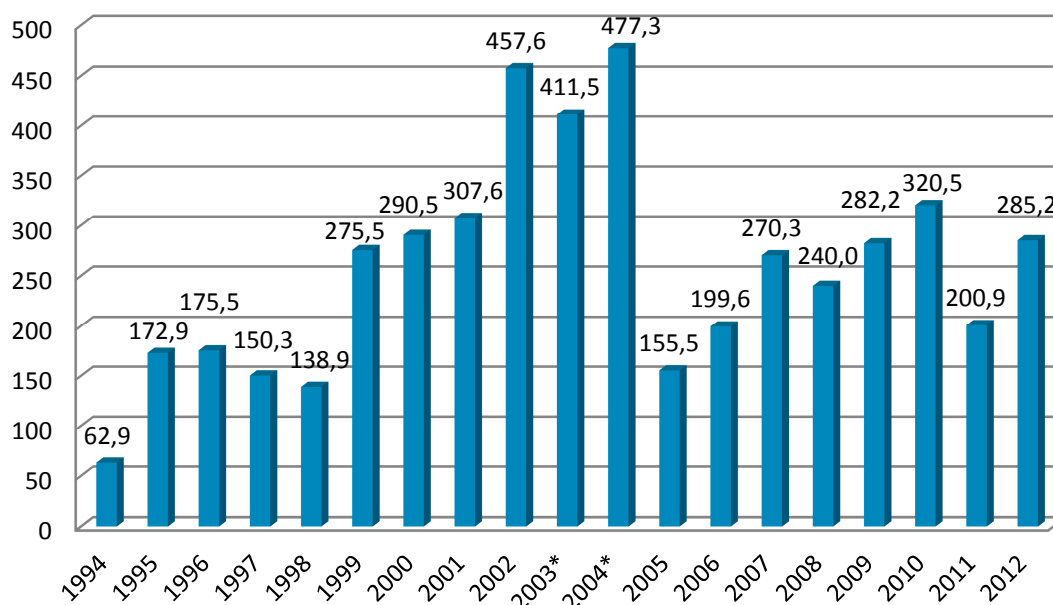
3.2 Hoge waarde van de Vlaamse vergunde wapenexport

Met een waarde van 285,2 miljoen euro ligt de vergunde uitvoer vanuit het Vlaams Gewest in 2012 beduidend (+42%) hoger dan in 2011. Deze stijging (+84,3 miljoen euro) is vooral het gevolg van de gestegen waarde van de uitvoervergunningen voor militaire elektronica (+59,7 miljoen euro), kogelvrije vesten (+29,3 miljoen euro) en oefenmaterieel (+9,0 miljoen euro). Vergeleken met 2011 is voor een aantal andere producten de waarde van de vergunde uitvoer echter ook in belangrijke mate gedaald, meer bepaald vliegtuigonderdelen (-20,4 miljoen euro) en visualisatieschermen (-1,8 miljoen euro).

De toegenomen waarde van de vergunde wapenexport is op zich niet zo opmerkelijk aangezien de waarde van de vergunde wapenexport in 2011 een stuk lager lag dan in de voorgaande jaren (zie figuur 13). De Vlaamse wapenexport wordt gekenmerkt door relatief sterke schommelingen van jaar tot jaar als gevolg van de specifieke aard van de Vlaamse defensiegerelateerde industrie. Deze

industrie bestaat uit een beperkt aantal bedrijven die bovendien vooral op de civiele markt aanwezig zijn. Het al dan niet verwerven van een groot contract kan de waarde van de totale wapenexport significant beïnvloeden.

Figuur 13: Waarde van uitvoervergunningen (in miljoen euro), 1994-2012¹

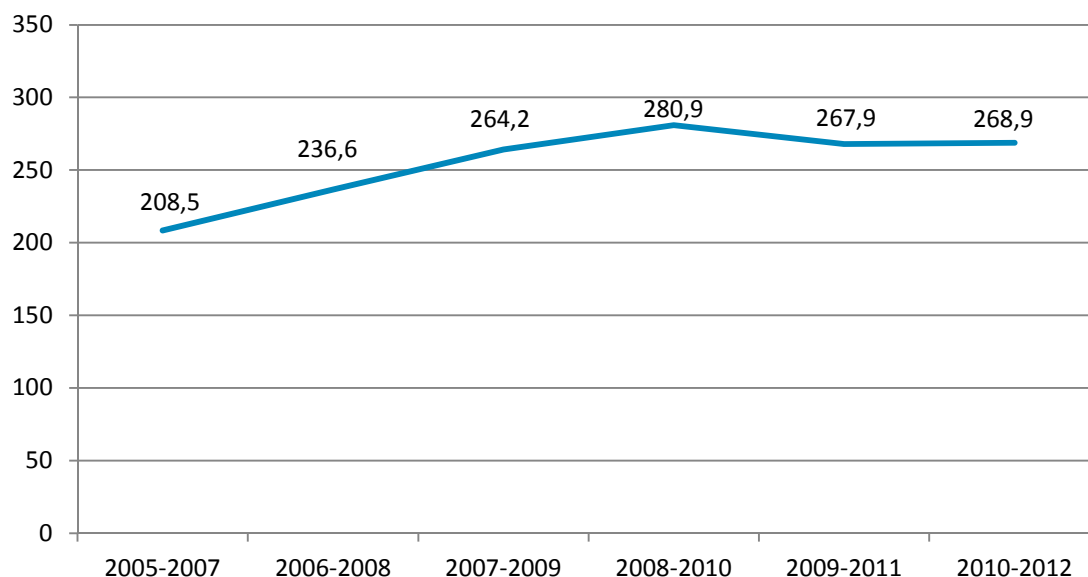

We kunnen vaststellen dat de waarde van de Vlaamse vergunde wapenexport sinds 2006 schommelt tussen 200 en 321 miljoen euro per jaar.

De sterke groei tussen 2005-2010 lijkt zich momenteel niet door te zetten (zie figuur 14). Aangezien de Vlaamse defensie-industrie in belangrijke mate gericht is op de Europese defensiemarkt, kunnen we een negatieve impact van de economische crisis en de daarmee gepaard gaande besparingen op defensie-uitgaven niet uitsluiten. Het gebrek aan rapportage aan het Vlaams Parlement over alle uitgereikte vergunningen (bijvoorbeeld verlengingen) of over de daadwerkelijke wapenexport bemoeilijkt het inschatten van evoluties en trends.

¹ Voor het exacte aantal en waarde van de uitgereikte uitvoervergunningen, zie tabel 10 in bijlage.

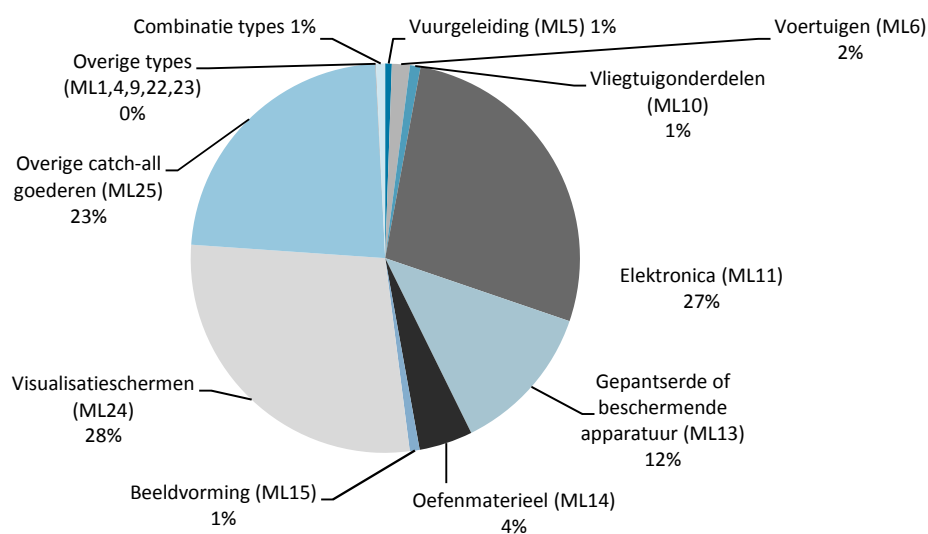
Figuur 14: Evolutie van gemiddelde waarde (per periode van drie jaar) voor de vergunde export (in miljoen euro), 2005-2012¹

3.3 Aard van de vergunde uitvoer

De twee belangrijkste types van militair materieel waarvoor in 2012 Vlaamse uitvoervergunningen werden uitgereikt zijn visualisatieschermen (ML24) en militaire elektronica (ML11). Met een waarde van 158,1 miljoen euro staan deze twee types producten in voor meer dan de helft (55%) van de waarde van de Vlaamse vergunde wapenexport van 2012. Het aandeel van de overige defensieproducten in de totale vergunde wapenexport is aanzienlijk kleiner (zie figuur 15).

Figuur 15: Aandeel van de vergunde uitvoer per type militair materieel (in waarde), 2012

¹ Het grote voordeel van het werken met gemiddelde waardes over een periode van drie jaar is dat de impact van toevallige schommelingen tot op zekere hoogte vermeden kan worden.

In de volgende secties bespreken we de bestemming van deze producten per productcategorie.

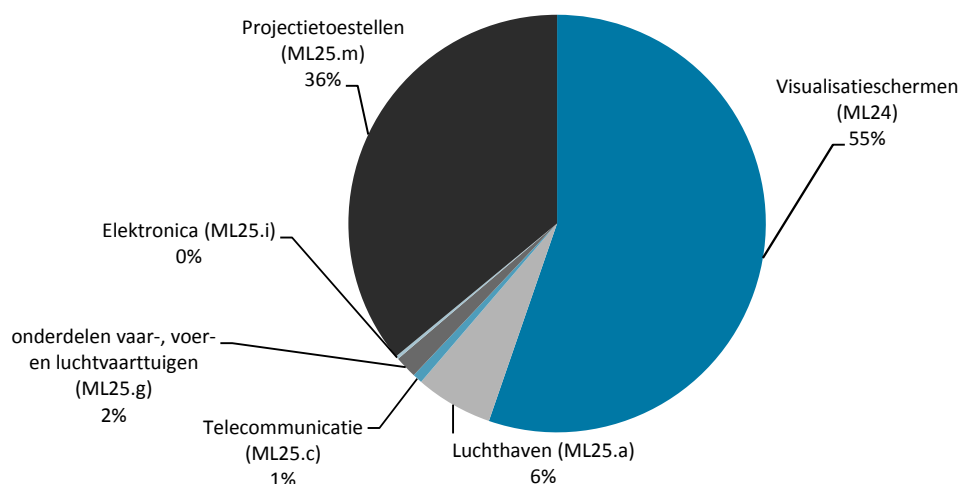
3.3.1 Visualisatieschermen (ML24) en overige *catch-all* goederen (ML25)

De vergunde wapenexport bestaat voor meer dan de helft (55%) uit producten die niet op de Europese lijst van militaire goederen staan opgelijst, maar waarvan de export vergunningsplichtig is op basis van de *catch-all* bepaling van de Belgische wet inzake buitenlandse wapenhandel of van het Vlaams Wapenhandeldecreet (zie Inleiding).

Net zoals in de voorgaande jaren, werden in 2012 op basis van de *catch-all* bepaling nog veel vergunningen uitgereikt voor de export van verschillende producten. Traditioneel hebben de meeste vergunningen betrekking op visualisatieschermen en neemt de export van deze schermen een groot deel in van de vergunde Vlaamse wapenexport.¹ Verder werden in 2012 ook opvallend veel vergunningen uitgereikt voor de export van projectietoestellen. Andere producten waarvoor vergunningen werden uitgereikt zijn producten voor luchthavenverlichting en –afbakening, onderdelen voor vaar-, voer- of luchtvaarttuigen, telecommunicatieapparatuur en elektronica (zie figuur 16).

We kunnen verwachten dat de komende jaren beduidend minder vergunningen zullen worden uitgereikt op basis van de *catch-all* bepaling. De implementatie van het Wapenhandeldecreet in oktober 2012 heeft namelijk verstrekkende gevolgen voor deze bepaling: voor intracommunautaire overbrenging is het sindsdien niet langer mogelijk om *catch-all* vergunningen uit te reiken en voor de extracommunautaire export kunnen we een belangrijke herformulering van de bepaling vaststellen (zie Inleiding).

Figuur 16: Aard van de vergunde uitvoer van *catch-all* producten (ML24-25) (verdeling in waarde), 2012

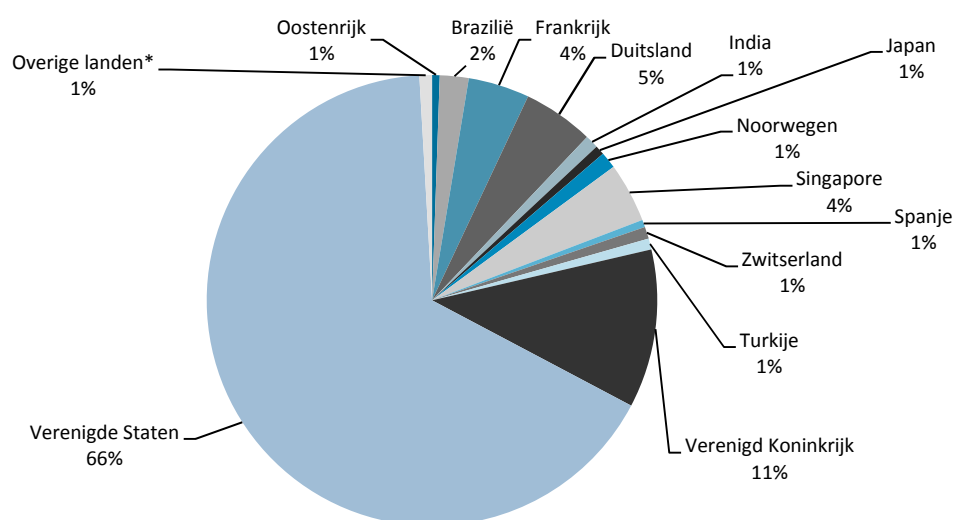

¹ Zo stonden deze producten in 2011 in voor bijna de helft (46%) van de totale vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen.

3.3.1.1 Visualisatieschermen (ML24)

In 2012 werden 91 vergunningen afgegeven voor de uitvoer van visualisatieschermen met een gezamenlijke waarde van 81,4 miljoen euro.ⁱ Dit komt neer op 28% van de totale waarde van de vergunde Vlaamse wapenexport in 2012. De vergunningen voor visualisatieschermen hebben betrekking op export naar een twintigtal landen wereldwijd. In termen van waarde zijn de belangrijkste bestemmingslanden de Verenigde Staten (54,0 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (9,2 miljoen euro), Duitsland (4,1 miljoen euro), Frankrijk (3,6 miljoen euro) en Singapore (3,5 miljoen euro).

Figuur 17: Bestemming van de vergunde uitvoer van visualisatieschermen (ML24) (in waarde), 2012

* Australië, Chili, Finland, Italië, Mexico, Slowakije en Zuid-Korea

De overgrote meerderheid van de vergunde export van deze producten (98% van de waarde) is bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie in deze landen. Opvallend is dat in 2012 het merendeel van de exportvergunningen (62%) voor visualisatieschermen een eindgebruiker (doorgaans een krijgsmacht) vermeldt die verschilt van de initiële bestemming.ⁱⁱ Dit is beduidend meer dan in 2011 (37%). Bij een klein aantal van deze vergunningen bevond de vermelde eindgebruiker zich in een derde land.ⁱⁱⁱ

ⁱ Het betreft 90 vergunningen voor visualisatieschermen (ML24) ter waarde van 80.195.317 euro en een vergunning voor de export van visualisatieschermen (ML24) en elektronica (ML25.i) ter waarde van 1.191.331 euro.

ⁱⁱ In 52 van de 84 vergunningen voor de export van visualisatieschermen bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie wordt een eindgebruiker (doorgaans een krijgsmacht) vermeld die verschilt van de initiële bestemming.

ⁱⁱⁱ Het betreft in totaal zeven vergunningen. Drie vergunningen voor export naar de defensiegerelateerde industrie in Mexico met als eindgebruiker de krijgsmacht van Chili, twee vergunningen voor export naar de defensiegerelateerde industrie in Slowakije met als eindgebruiker de krijgsmacht van Cyprus, een vergunning voor export naar de defensiegerelateerde industrie in Frankrijk met als eindgebruiker de defensiegerelateerde industrie in Spanje en een vergunning voor de export naar de overheid van de Verenigde Staten met als eindgebruiker de krijgsmacht van Brazilië.

Ondanks de stijging van de export naar de Verenigde Staten ligt de totale waarde van de vergunde export van visualisatieschermen in 2012 beduidend lager dan in 2011 (-12%). Deze daling komt vooral door de afgenomen vergunde export naar verschillende, traditioneel iets minder belangrijke afzetmarkten voor deze producten van het betrokken bedrijf, zoals Singapore, Spanje, Zuid-Afrika, Frankrijk en India.

3.3.1.2 Overige catch-all goederen

Behalve voor deze schermen, werden er in 2012 ook 23 vergunningen uitgereikt voor de export van een aantal andere 'vrije' goederen op basis van de *catch-all* bepaling. De gezamenlijke waarde van deze uitvoervergunningen bedraagt 65,8 miljoen euro.

In termen van waarde valt vooral de vergunde export van *projectietoestellen* (ML25.m) op. In 2012 werden zeven vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 52,9 miljoen euro, uitgereikt voor de export van deze producten. Deze hoge waarde is hoofdzakelijk het gevolg van een vergunning voor de export naar de industrie in de Verenigde Staten ter waarde van 51,9 miljoen euro. Daarnaast werden er vergunningen uitgereikt voor de export van projectietoestellen naar de (defensiegerelateerde) industrie in Brazilië (met de krijgsmacht als eindgebruiker), Italië, Japan en Frankrijk (met de krijgsmacht van Oostenrijk als eindgebruiker) en naar de krijgsmacht in Zwitserland.

De meeste vergunningen werden uitgereikt voor *luchthavenverlichting en -afbakening* (ML25.a) naar Duitsland, Gibraltar, Ierland, Nieuw-Zeeland en het Verenigd Koninkrijk. De gezamenlijke waarde van de tien uitgereikte vergunningen bedraagt 8,8 miljoen euro. De export is meestal bestemd voor de krijgsmacht en een enkele keer voor de (defensiegerelateerde) industrie. Bij één van de twee vergunningen naar Duitsland is de uiteindelijke eindgebruiker een internationale organisatie in Afghanistan.

Er werden vier vergunningen uitgereikt voor *telecommunicatie* (ML25.c) ter waarde van 1,1 miljoen euro. De producten werden geëxporteerd naar de krijgsmacht in Algerije, naar de defensiegerelateerde industrie in Frankrijk (met de krijgsmacht als eindgebruiker) en naar internationale organisaties in Duitsland en Turkije.

Voor de export van *onderdelen en toebehoren voor vaar-, voer- en/of luchtvaartuigen* (ML25.g) werd in 2012 een vergunning uitgereikt die bestemd was voor de krijgsmacht in Algerije (2,5 miljoen euro).

Verder werd ook een vergunning uitgereikt voor de export van *elektronica* (ML25.i) die bestemd was voor de defensiegerelateerde industrie in Duitsland (375.720 euro).

3.3.1.3 Impact van de implementatie van het Vlaams Wapenhandeldecreet op het gebruik van de catch-all bepaling

Met de implementatie van het Wapenhandeldecreet in oktober 2012 kan intracommunautaire handel niet langer vergunningsplichtig worden gemaakt op basis van een *catch-all* bepaling. Enkel voor de overbrenging van producten die voorkomen op de gemeenschappelijke EU-lijst van militair materieel kan sindsdien een vergunning worden vereist (zie Inleiding). Dit heeft een belangrijke impact op de Vlaamse vergunningspraktijk. Tussen 2007-2011 had 13% van de waarde van de totale Vlaamse vergunde wapenexport betrekking op *catch-all* vergunningen (zie tabel 3). Op basis van de gegevens van de voorgaande jaren kunnen we dus verwachten dat het wegvallen van de

catch-all bepaling voor overbrenging binnen de Europese Unie ervoor zal zorgen dat ongeveer 13% van de voorheen vergunde export niet langer vergunningsplichtig is.

Ook voor de extracommunautaire wapenhandel vanuit Vlaanderen heeft de implementatie van het Wapenhandeldecreet – met daarin een herformulering van de *catch-all* bepaling – significante gevolgen (zie Inleiding). Uit onze analyses blijkt dat in de drie laatste maanden van 2012 niet enkel voor intracommunautaire export geen *catch-all* vergunningen meer werden uitgereikt, maar dat ook voor extracommunautaire export geen vergunningen meer werden uitgereikt op basis van de *catch-all* bepaling. Dit zou toeval kunnen zijn maar de vaststelling dat ook in de periode januari-maart 2013, geen vergunningen werden uitgereikt op basis van de *catch-all* bepaling (ML24-25), geeft een indicatie dat de nieuwe *catch-all* bepaling op een erg beperkte wijze wordt geïnterpreteerd.

Indien deze producten niet voorkomen op de gemeenschappelijke EU-lijst, heeft de huidige interpretatie van de *catch-all* bepaling voor extracommunautaire wapenexport verstreckende gevolgen. Deze vergunningen stonden de afgelopen jaren namelijk in voor bijna 40% van de totale Vlaamse wapenexport (zie tabel 3). Dit zou betekenen dat op basis van de huidige implementatie van het Wapenhandeldecreet voor bijna de helft van de voorheen vergunde wapenexport niet langer een vergunning wordt vereist door de Vlaamse overheid.

Tabel 3: Waarde van de vergunde wapenexport voor *catch-all* producten (ML24-25) en percentage van totale wapenexport, 2007-2011¹

Periode	Intracommunautair	Extracommunautair
Totale waarde vergunningen	146.599.107,22	417.413.415,89
% totale wapenexport	13,0%	36,9%

We dienen deze schatting met de uiterste omzichtigheid te benaderen. Pas volgend jaar zal de impact van de implementatie van de *catch-all* bepaling in het nieuwe Wapenhandeldecreet met meer zekerheid kunnen worden ingeschat, maar de vaststelling dat sinds de implementatie van het Wapenhandeldecreet in oktober 2012 geen enkele vergunning meer werd uitgereikt op basis van de *catch-all* bepaling doet wel vragen rijzen. Ook de vraag of bepaalde producten zoals visualisatieschermen, projectietoestellen en elektronica – die voorheen onder de *catch-all* categorieën (ML24-25) werden geklasseerd door de Vlaamse overheid – eigenlijk op de gemeenschappelijke EU-lijst voorkomen, bijvoorbeeld als producten specifiek ontworpen of aangepast voor militair gebruik, wordt nu een stuk urgenter dan voorheen.

3.3.2 Elektronica (ML11)

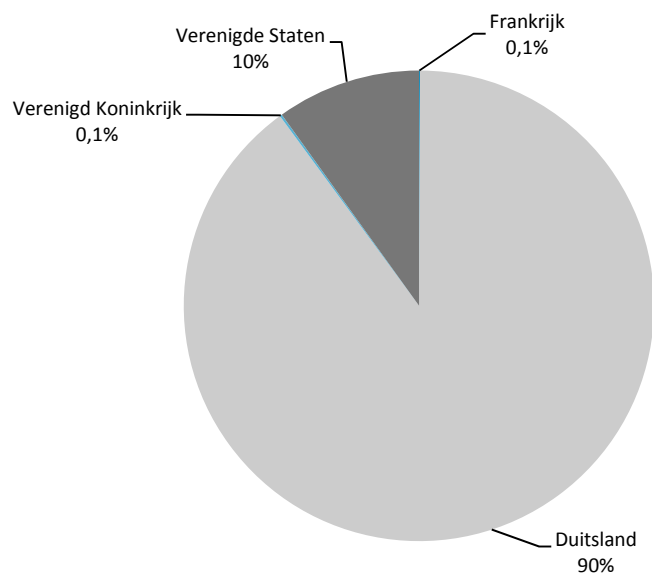
In 2012 werden er zestien uitvoervergunningen uitgereikt voor elektronische apparatuur die speciaal is ontworpen voor militair gebruik (ML11.a). Deze vergunningen hebben een totale waarde van 77,9 miljoen euro en staan daarmee in voor meer dan een kwart (27%) van de Vlaamse

¹ Er werd in deze analyse enkel gekeken naar het land van bestemming (niet het eventuele land van eindgebruik). Verder werd geen rekening gehouden met vergunningen die betrekking hadden op een combinatie van producten.

vergunde wapenexport. Dit is een sterke stijging ten opzicht van de vergunde wapenexport voor deze producten in 2011 (18,3 miljoen euro), maar ligt in lijn met de waarden van de voorgaande jaren.

De export van deze producten is, zoals elk jaar, voornamelijk bestemd voor de Duitse (defensiegerelateerde) industrie (70,1 miljoen euro). Ook voor export naar de industrie in de Verenigde Staten (7,7 miljoen euro) en in mindere mate het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk werden exportvergunningen uitgereikt (zie figuur 18).

Figuur 18: Bestemming van de vergunde uitvoer van onderdelen voor militaire elektronica (ML11) (in waarde), 2012

3.3.3 Gepantserde of beschermende apparatuur (ML13)

In 2012 werden vijf vergunningen uitgereikt voor producten uit de categorie “gepantserde of beschermende apparatuur”. Het betreft meer bepaald de export van kogelvrije kleding en/of beschermende kleding die voldoen aan militaire standaarden of specificaties en/of speciaal daarvoor ontworpen onderdelen (ML13.d). Deze vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 35,6 miljoen euro. Dit betekent dat de waarde van de export van deze producten sterk gestegen is in vergelijking met voorgaande jaren.¹

De uitgereikte vergunningen hebben vooral betrekking op export naar het Italiaans leger (30,2 miljoen euro), maar ook naar het leger van het Verenigd Koninkrijk (5,3 miljoen euro) en voor een eerder beperkte waarde naar een internationale organisatie gevestigd in Italië en een Duitse handelaar (met als eindgebruiker de Duitse overheid).

¹ Ter illustratie: in 2011 bedroeg de waarde van de export van de producten uit categorie ML13 slechts 6,3 miljoen euro.

3.3.4 Oefenmateriaal (ML14)

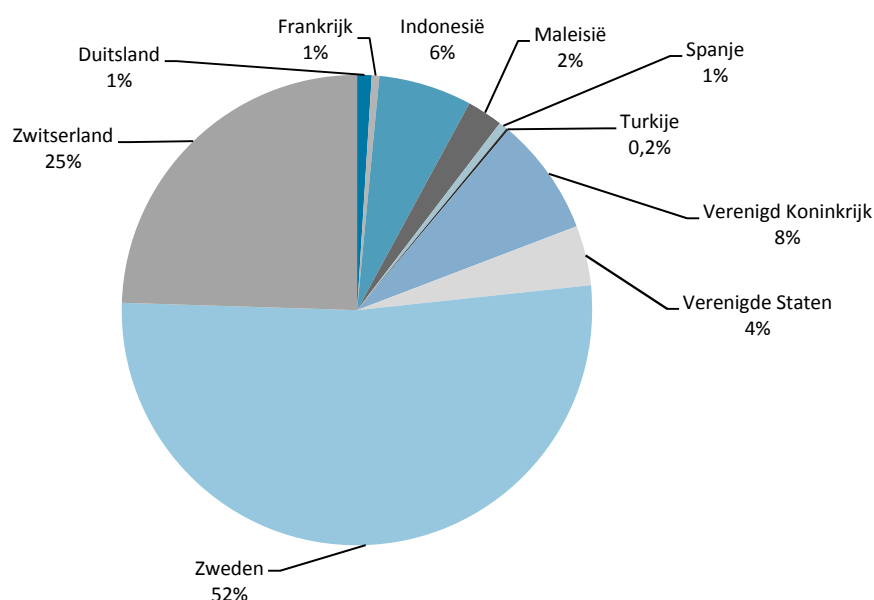
Onder oefenmateriaal (ML14) wordt begrepen ‘speciaal militair oefenmateriaal of apparatuur voor het nabootsen van militaire scenario’s, simulatoren speciaal ontworpen voor opleiding in het gebruik van vuurwapens ... en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor’. Voor de uitvoer van deze producten werden in 2012 drie vergunningen met een gezamenlijke waarde van 12,7 miljoen euro uitgereikt. Het betreft vergunningen voor de uitvoer naar de defensiegerelateerde industrie in de Verenigde Staten (6,7 miljoen euro), de defensiegerelateerde industrie in Duitsland (5 miljoen euro) en de krijgsmacht in Koeweit (1 miljoen euro).

3.3.5 Militaire voertuigen en onderdelen (ML6)

In 2012 werden er 34 vergunningen met een gezamenlijke waarde van 4,2 miljoen euro uitgereikt voor de uitvoer van militaire voertuigen en/of onderdelen (ML6).

Bijna alle vergunningen werden uitgereikt voor de export van onderdelen voor voertuigen speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik (ML6.a). Deze onderdelen zijn, op een aantal uitzonderingen na, steeds bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie in tien landen.¹ Vooral voor de export naar Zweden en Zwitserland werden vergunningen uitgereikt (zie figuur 19). Bij deze vergunningen wordt vrijwel steeds ook de eindgebruiker van deze onderdelen vermeld, *in casu* een krijgsmacht. Opvallend is dat vooral bij export naar Zweden de eindgebruiker vaak de krijgsmacht is van een derde land (Nederland, Denemarken en Zwitserland).

Figuur 19: Bestemming van de vergunde uitvoer van onderdelen voor militaire voertuigen (ML6.a) (in waarde), 2012

Verder werden in 2012 ook twee vergunningen uitgereikt voor de uitvoer van *all-terrain vehicles* vervaardigd of voorzien van ballistische bescherming (ML6.b). Deze voertuigen zijn bestemd voor

¹ Zweden, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk, Indonesië, de Verenigde Staten, Maleisië, Duitsland, Spanje, Frankrijk en Turkije.

de Spaanse defensiegerelateerde industrie met als eindgebruiker de krijgsmacht van het land (14.500 euro) en voor een “andere” gebruiker in Griekenland (6.000 euro).

3.3.6 Technologie (ML22)

Sinds 2010 worden in Vlaanderen ook vergunningen uitgereikt voor “*intangible technology transfer*”. In 2012 werden twintig vergunningen – steeds voor een waarde van 0 euro – uitgereikt voor de export van technologie (ML22). Het betreft meer bepaald exportvergunningen voor specifieke informatie (in de vorm van technische gegevens of bijstand) die noodzakelijk is voor de ontwikkeling, de productie of het gebruik van goederen bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen. De in de vergunningen vermelde bestemmingen waren: Brazilië (1), Duitsland (11), Frankrijk (2), de Verenigde Staten (5, waarvan 3 met Brazilië als land van eindgebruik) en Zwitserland (1). Deze technologie is steeds bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie in deze landen.

3.3.7 Vliegtuigonderdelen (ML10)

De waarde van de vergunde wapenexport van vliegtuigonderdelen is in 2012 sterk gedaald. In totaal werden twaalf vergunningen uitgereikt voor een gezamenlijke waarde van slechts 2,5 miljoen euro. In de periode 2008-2011 schommelde de waarde van de vergunde wapenexport van vliegtuigonderdelen tussen de 11,9 en 22,6 miljoen euro. Deze opvallende daling is in belangrijke mate het gevolg van het feit dat in 2012, in tegenstelling tot de voorgaande jaren, slechts voor een eerder beperkte waarde vergunningen werden uitgereikt voor de export van onderdelen in het kader van het A400M-project (1 vergunning voor *onderdelen van “andere militaire vliegtuigen”* - ML10.b - bestemd voor de Spaanse defensiegerelateerde industrie).

De meeste vergunningen in 2012 werden uitgereikt voor de export van *onderdelen voor gevechtsvliegtuigen* (ML10.a). Deze onderdelen zijn bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in het Verenigd Koninkrijk (136.217 euro), Frankrijk (25.099 euro) en Spanje (543.104 euro). Enkel bij de exportvergunning naar Spanje werd een eindgebruiker vermeld (*in casu* de Spaanse krijgsmacht).

Verder werden drie vergunningen uitgereikt voor *vliegtuigmotoren* speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik en/of onderdelen daarvoor (ML10.d) die bestemd waren voor de defensiegerelateerde industrie in Frankrijk (256.834 euro) en voor de industrie in Turkije (10.357 euro).

Voor de export van *onbemande luchtvaartuigen* (ML10.c) werden in 2012, in tegenstelling tot in 2011, geen vergunningen uitgereikt in Vlaanderen.

3.3.8 Vuurgeleidingssystemen (ML5)

In 2012 werden vijf vergunningen uitgereikt voor de uitvoer van vuurgeleidingssystemen (ML5.a of ML5.b) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Israël (met als eindgebruiker de krijgsmacht van Oostenrijk en de overheid van Macedonië) en voor de defensiegerelateerde industrie en de krijgsmacht in India (1.566.314 euro).

3.3.9 Beeldvormingsapparatuur (ML15)

Het afgelopen jaar werden dertien vergunningen uitgereikt voor de export van beeldvormingsapparatuur. Deze vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 2,4 miljoen euro. Meestal zijn deze producten bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie in de bestemmingslanden^I. Vaak wordt dan ook de uiteindelijke eindgebruiker meegedeeld^{II}.

Het betreft verschillende types van beeldvormingsapparatuur. Ten eerste, de export van *beeldversterkerapparatuur* (ML15.c - 968.871 euro) bestemd voor de krijgsmacht van Zweden, de defensiegerelateerde industrie in Turkije (met de krijgsmacht als eindgebruiker) en de defensiegerelateerde industrie in Italië.

Ten tweede de export van *infrarood- en warmtebeeldapparatuur* (ML15.d - 699.096 euro). De producten zijn bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Spanje, de krijgsmacht in Argentinië, de Duitse industrie en de industrie in Cyprus (met de overheid van het land als eindgebruiker).

Ten derde *beeldverwerkingsapparatuur* (ML15.a – 681.108 euro) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in het Verenigd Koninkrijk (met de krijgsmacht als eindgebruiker) en de defensiegerelateerde industrie in Roemenië.

Verder werden ook twee vergunningen uitgereikt voor de export van *camera's* (ML15.b – 28.400 euro) die bestemd waren voor de defensiegerelateerde industrie in Israël (met het Argentijnse leger als eindgebruiker) en de defensiegerelateerde industrie in Brazilië (met het leger van het bestemmingsland als eindgebruiker).

3.3.10 Overige defensieproducten

In 2012 werden in Vlaanderen ook – voor een eerder beperkte waarde – vergunningen uitgereikt voor de export van:

- Vuurwapens (ML1.a) bestemd voor handelaars in Duitsland, de Verenigde Staten, Andorra en het Verenigd Koninkrijk, voor particulieren in Duitsland en Slowakije, en voor een “andere” gebruiker in Albanië (30.750 euro).
- Wapenvizieren (ML1.d) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Slovenië (met de krijgsmacht als eindgebruiker), de defensiegerelateerde industrie in Israël (met de Italiaanse krijgsmacht als eindgebruiker), de defensiegerelateerde industrie in Singapore en de overheid in Oman (54.448 euro).
- Vuurwapens (ML23.a) bestemd voor particulieren in Australië, Canada, Duitsland, Frankrijk, Italië, Marokko en Rusland (11.405 euro).
- Torpedo's en toestellen voor torpedo's (ML4.a) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Duitsland (7.097 euro).
- Uitrusting voor ontploffingsmechanismen (ML4.b) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Duitsland (6.900 euro).
- Motoren en voortstuwingssystemen voor oorlogsschepen (ML9.b) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in het Verenigd Koninkrijk (6.681 euro).

---

^I In elf van de dertien vergunningen.

^{II} In vijf van de elf vergunningen.

Een aantal vergunningen hebben verder betrekking op een combinatie van verschillende types militair materieel^I:

- Vuurwapens (ML1.a en ML23.a) bestemd voor particulieren in Rusland, Zwitserland en Spanje (13.400 euro).
- Vuurwapens (ML1.a) en munitie (ML3.a) bestemd voor een particulier in Turkije (1.188 euro).
- Wapenvizieren (ML1.d) en beeldvormingsapparatuur (ML15) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Singapore (met de krijgsmacht als eindgebruiker) en voor de krijgsmacht van Mexico (984.735 euro).
- Veldtest- en uitlijnapparatuur ontworpen voor wapenvizieren (ML5.d), camera's (ML15.b) en warmtebeeldapparatuur (ML15.d) bestemd voor de industrie in de Verenigde Arabische Emiraten (28.800 euro).

3.4 Bestemming en laatst gerapporteerd gebruik van vergunde uitvoer

3.4.1 Bestemming van de vergunde export

Hoewel de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen in 2012 bestemd is voor 41 landen wereldwijd, is 95% van de vergunde wapenexport bestemd voor landen in Europa en Noord-Amerika. Vergunningen voor wapenexport bestemd voor landen in Azië, Latijns-Amerika, Afrika en Oceanië waren in 2012 beperkt (zie figuur 20).

Wapenexport bestemd voor **Europese landen** staat in voor meer dan de helft (53%) van de totale vergunde wapenexport in 2012. In totaal werden 145 vergunningen uitgereikt voor een bedrag van 150,8 miljoen euro. Het betreft vooral export naar andere EU-lidstaten zoals Duitsland (79,9 miljoen euro), Italië (30,9 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (24,0 miljoen euro), Spanje (2,6 miljoen euro) en Frankrijk (7,1 miljoen euro). De vergunningen hebben betrekking op een breed gamma aan defensieproducten. In termen van waarde zijn de belangrijkste defensieproducten: militaire elektronica (ML11.a - 70,2 miljoen euro), vooral bestemd voor Duitsland, kogelvrije/beschermende kleding (ML13.d - 35,6 miljoen euro), vooral bestemd voor Italië en visualisatieschermen (ML24 - 19,8 miljoen euro), vooral bestemd voor het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk. Het grootste deel (68%) van de Vlaamse vergunde wapenexport naar andere Europese landen is bestemd voor de (defensie)gerelateerde industrie. Ongeveer een derde van de wapenexport (29%) is rechtstreeks bestemd voor een krijgsmacht.

De vergunde wapenexport bestemd voor **Noord-Amerika** bedraagt in 2012 120,5 miljoen euro en bestaat bijna uitsluitend uit export naar de Verenigde Staten.^{II} Het betreft hoofdzakelijk visualisatieschermen (ML24 - 54 miljoen euro) en projectietoestellen (ML25.m - 51,9 miljoen euro).

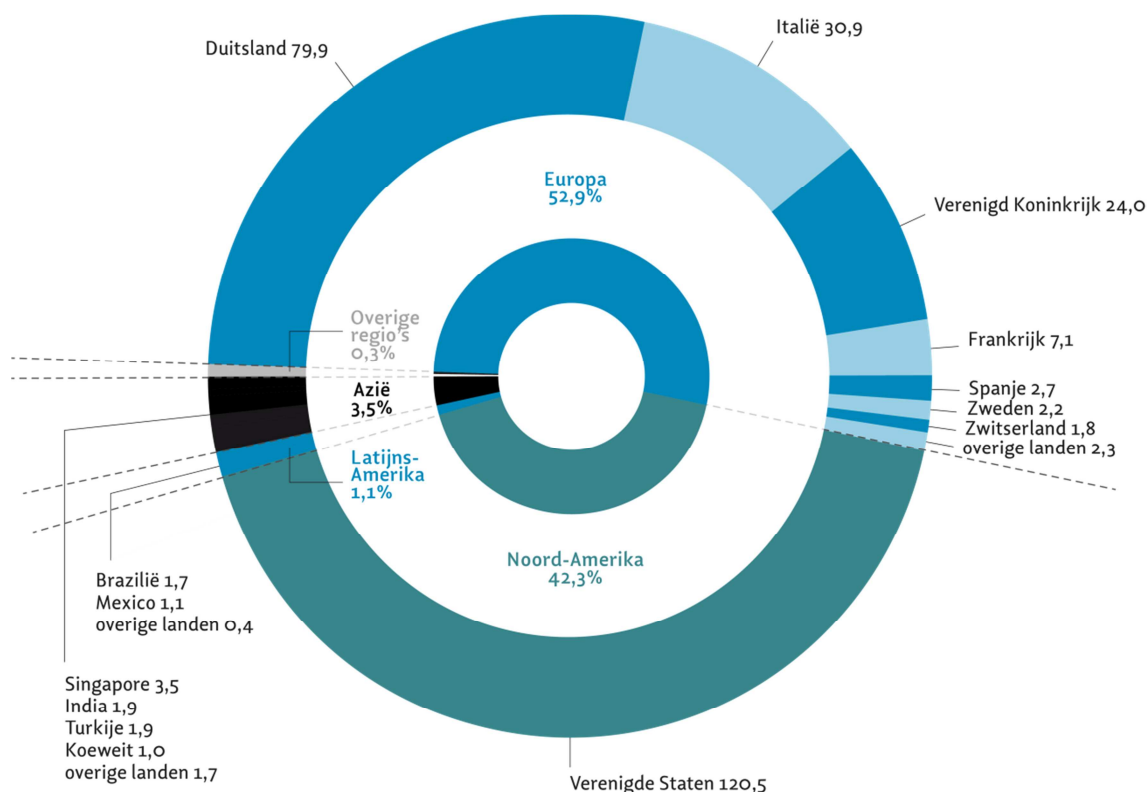
^I Er werd ook een vergunning uitgereikt voor de uitvoer van visualisatieschermen en elektronica op basis van de *catch-all* clause. Deze vergunning wordt besproken in de analyse van *catch-all* goederen.

^{II} Voor export naar Canada werd slechts een vergunning uitgereikt: geweren (ML23.a) ter waarde van 825 euro bestemd voor een particulier.

De Verenigde Staten is hiermee in 2012 het belangrijkste bestemmingsland van de Vlaamse wapenexport. De vergunde wapenexport bestemd voor Noord-Amerika is vrijwel steeds (99,7%) bestemd voor de Amerikaanse (defensiegerelateerde) industrie.

Figuur 20: Belangrijkste regio's en landen van bestemming (in miljoen euro), 2012^I

De vergunde wapenexport naar **Azië** bedraagt 10,0 miljoen euro en is bestemd voor een tiental landen^{II}. Daarmee staat dit werelddeel in voor slechts 3,5% van de waarde van de vergunde wapenexport. De waarde van de vergunde wapenexport bestemd voor Azië ligt in 2012 beduidend lager dan in de voorgaande jaren: in de periode 2006-2011 schommelde de waarde van deze export tussen 30,7 en 47,4 miljoen euro. In 2012 werden de meeste vergunningen uitgereikt voor de export van visualisatieschermen (ML24 – 5,6 miljoen euro). Ook voor onder andere vuurgeleidingssystemen (ML5), militair oefenmateriaal (ML14), beeldversterkerapparatuur (ML15.c), telecommunicatie (ML25.c) en projectietoestellen (ML25.m) werden vergunningen uitgereikt. Ook de vergunde wapenexport naar Azië is hoofdzakelijk (81%) bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie.

De vergunde wapenexport naar **Latijns-Amerika** is beperkt tot vier landen (Argentinië, Brazilië, Chili en Mexico). In totaal werden voor de export naar deze landen in 2012 dertien vergunningen uitgereikt met een gezamenlijke waarde van 3,2 miljoen euro. Het betreft vooral de export van

^I Voor een overzicht van het aantal en de waarde van de uitgereikte vergunningen per land van bestemming, zie tabel 12 in bijlage.

^{II} Het betreft export naar India, Indonesië, Israël, Japan, Koeweit, Maleisië, Oman, Rusland, Singapore, Turkije en Zuid-Korea.

visualisatieschermen (ML24 – 1,8 miljoen euro) bestemd voor Brazilië, Chili¹ en Mexico en de export van wapenvizieren (ML1.d) en beeldvormingsapparatuur (ML15) bestemd voor de krijgsmacht van Mexico (1,0 miljoen euro).

Rechtstreekse wapenexport naar landen uit **Afrika** komt vrijwel niet voor in Vlaanderen. In 2012 beperkt deze export zich tot twee vergunningen met een gezamenlijke waarde van 456.235,70 euro. Het betreft een vergunning voor de export van telecommunicatie (ML25.c) naar de krijgsmacht van Algerije en een vergunning voor de export van geweren (ML23.a) bestemd voor een particulier in Marokko.

De vergunde wapenexport naar **Oceanië** bedraagt in 2012 164.392 euro. Het betreft twee vergunningen voor export naar Australië (geweren voor een particulier en visualisatieschermen bestemd voor de defensiegerelateerde industrie met de krijgsmacht als eindgebruiker) en drie vergunningen voor export naar Nieuw-Zeeland (luchthavenverlichting en -afbakening bestemd voor de krijgsmacht).

3.4.2 Gekend en ongekend eindgebruik

3.4.2.1 Bestemming en eindgebruiker

In haar verslagen aan het Vlaams Parlement deelt de Vlaamse regering sinds midden 2007 voor elke uitgereikte en geweigerde vergunningsaanvraag systematisch het type bestemming mee. De Vlaamse Regering definieert de “bestemming” als *“de persoon, het bedrijf of de instantie die de goederen na verzending vanuit België in ontvangst neemt”*. Hierbij worden acht types van bestemming onderscheiden:

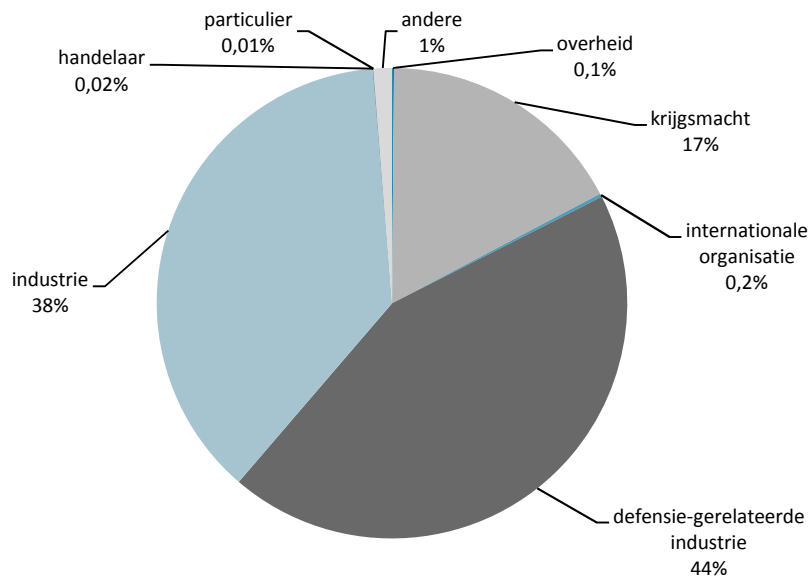
1. overheid
2. krijgsmacht
3. defensiegerelateerde industrie
4. industrie
5. handelaar
6. particulier
7. internationale organisatie
8. andere

Uit onze analyses blijkt dat de Vlaamse wapenexport hoofdzakelijk bestaat uit de export van defensieproducten bestemd voor andere bedrijven: 81% van de vergunde export in 2012 was initieel bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie in andere landen (zie figuur 21). Dit hoge aandeel ligt vooral aan de aard van de geëxporteerde defensieproducten: de Vlaamse defensiegerelateerde industrie vervaardigt voornamelijk hoogtechnologische componenten en verkoopt deze producten hoofdzakelijk aan andere bedrijven die deze componenten integreren in grotere wapensystemen zoals vlieg- of voertuigen.²³ Ongeveer 17% van de Vlaamse wapenexport was in 2012 rechtstreeks bestemd voor een buitenlandse krijgsmacht. De overige types bestemmingen komen in Vlaanderen nauwelijks voor.

---

¹ De vergunde export van visualisatieschermen naar Chili heeft als eindgebruiker de krijgsmacht van Mexico.

Figuur 21: Aandeel van de vergunde export per type bestemming, 2012

De bestemming die wordt opgegeven in de vergunningen is echter niet noodzakelijk ook de eindgebruiker van de geëxporteerde producten. In de verslagen van de Vlaamse overheid wordt, naast het type bestemming, bij een aantal vergunningen ook het type eindgebruiker vermeld. Hierbij worden dezelfde acht types onderscheiden als bij de bestemming.

Het aandeel vergunningen waarbij zowel een bestemming als een (andere) eindgebruiker wordt vermeld schommelt al een aantal jaren rond de 40%. In 2012 is dit niet anders (42%). Het betreft vrijwel altijd vergunningen voor de export naar de buitenlandse (defensiegerelateerde) industrie met als eindgebruiker een krijgsmacht. De uiteindelijke eindgebruiker bevindt zich meestal in het zelfde land als de bestemming, maar soms ook in een derde land, bijvoorbeeld bij de vergunning voor de export van voertuigonderdelen bestemd voor de Zweedse defensiegerelateerde industrie maar met als eindgebruiker de Deense krijgsmacht.

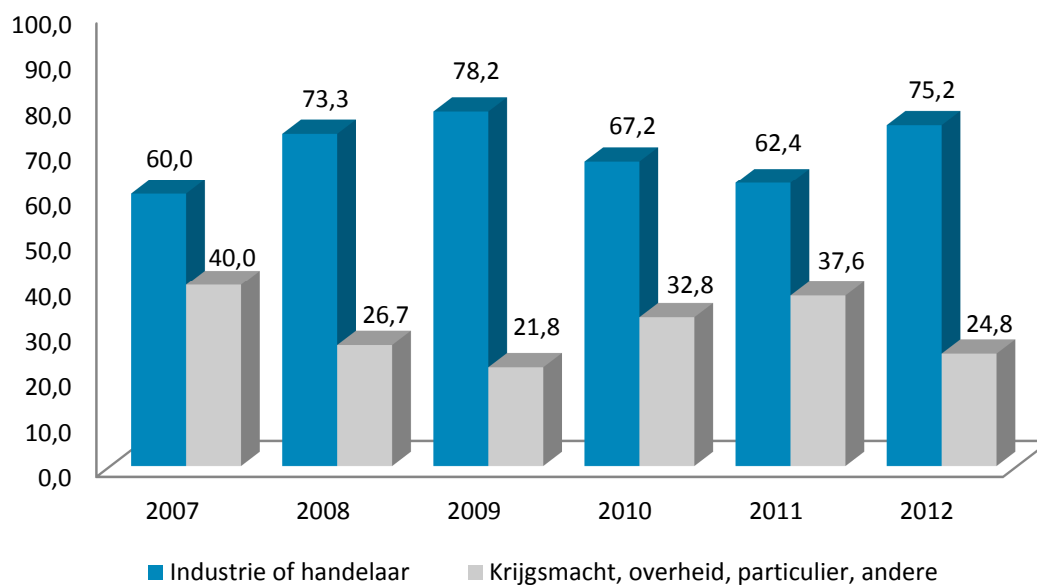
3.4.2.2 Laatst gerapporteerde gebruiker en ongekend eindgebruik

Om mogelijke verwarring tussen bestemming en eindgebruiker te vermijden, verwijzen we in de in deze sectie niet naar de bestemming of de eindgebruiker, maar trachten we consistent te verwijzen naar de “laatst gerapporteerde gebruiker”. Hiermee bedoelen we de persoon, organisatie of instantie die de Vlaamse overheid in haar periodieke verslagen aangeeft als laatste gebruiker van de goederen waarvoor een vergunning wordt aangevraagd.¹

Onze analyse toont aan dat bij 75% van de vergunde wapenexport in 2012 de industrie of handelaar vermeld staat als laatst gerapporteerde gebruiker (zie figuur 22). Dit betekent dat driekwart van de Vlaamse vergunde wapenexport wordt gekenmerkt door een ongekend eindgebruik van de geëxporteerde defensieproducten. Voorgaande analyses hebben bovendien aangetoond dat het kennen van het uiteindelijke eindgebruik nauw samenhangt met de aard van de geëxporteerde defensieproducten²⁴ en met de regio van initiële bestemming.²⁵

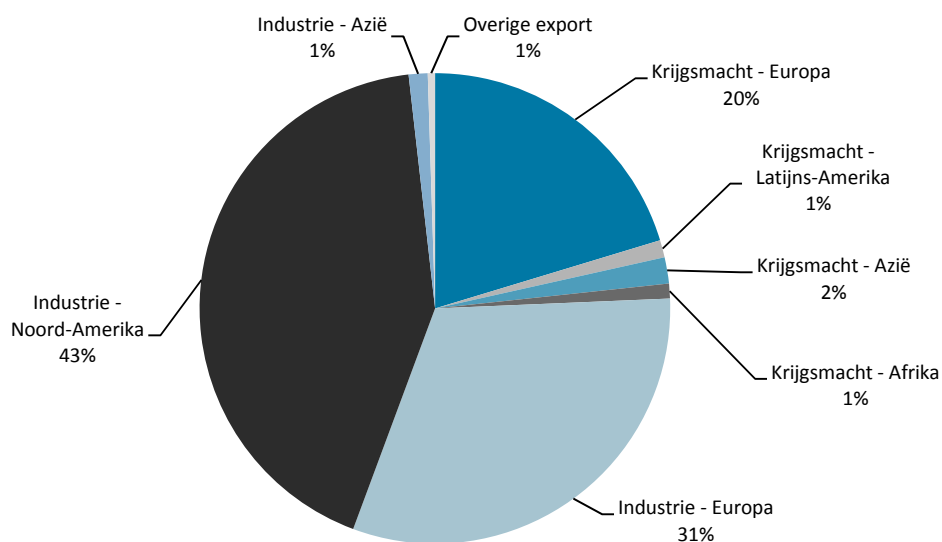
¹ Concreet betekent dit dat in de gevallen waarin een eindgebruiker wordt vermeld, de laatste gerapporteerde gebruiker de eindgebruiker is. In alle andere gevallen is de bestemming de laatste gerapporteerde gebruiker.

Figuur 22: Aandeel van gekend en ongekend eindgebruik (in waarde), 2007-2012

De belangrijkste laatst gerapporteerde gebruikers van de Vlaamse wapenexport in 2012 zijn niet verwonderlijk de industrie in Noord-Amerika en Europa (zie figuur 23).

Figuur 23: Aandeel van de vergunde wapenexport per type laatst gerapporteerde gebruiker, per regio van laatst gerapporteerde gebruiker, 2012

3.4.3 Opmerkelijke landen van bestemming en eindgebruik

In voorliggend rapport worden zoals in voorgaande jaarrapporten een aantal vergunningen nauwer onder de loep genomen op basis van hun land van bestemming en/of eindgebruik. Dit betekent echter niet noodzakelijk dat deze vergunningen in strijd zijn met de Belgische wet op de buitenlandse wapenhandel of het Europees Gemeenschappelijk Standpunt. De selectie van opmerkelijke landen van bestemming en eindgebruik is gebaseerd op een aantal resoluties van het Vlaams Parlement.

3.4.3.1 Vergunde wapenexport naar Israël

In juni 2005 nam de toenmalige Subcommissie Wapenhandel van het Vlaams Parlement eenparig een resolutie aan betreffende de steun aan een rechtvaardige vrede in Palestina en Israël. In deze resolutie vraagt het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering om wapenexportlicenties naar Israël met de grootst mogelijke omzichtigheid te behandelen en de bevoegde commissie er systematisch over in te lichten.²⁶ Wapenexport naar Israël ligt erg gevoelig in Vlaanderen. De Vlaamse Regering hanteert al een aantal jaren een beleid waarbij wapenexport naar Israël wordt geweigerd indien de eindgebruiker zich in Israël bevindt. Dit betekent dat de export van militair materieel naar de Israëlische defensiegerelateerde industrie doorgaans wordt toegelaten op voorwaarde dat de eindgebruiker zich in een derde land bevindt. Indien het militair materieel niet wordt wederuitgevoerd, bijvoorbeeld omdat het bestemd is voor het Israëlisch leger, dan worden de aanvragen in principe geweigerd.

Dit beleid werd in 2009 als volgt verwoord door de toenmalige minister bevoegd voor controle op de buitenlandse wapenhandel: *“Sinds september 2006 komt het Vlaamse exportbeleid ten aanzien van Israël erop neer dat uit- of doorvoer van wapens of aanverwant materieel naar Israël wordt vergund, voor zover deze uit Israël wederuitgevoerd worden naar een derde land dat bij rechtstreekse vraag om een vergunning deze uitvoer of doorvoer in Vlaanderen vergund zou krijgen.”*²⁷ In januari 2009 werd in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement een voorstel van resolutie betreffende de oorlog in Gaza aangenomen waarin het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering vraagt *“haar beleid verder te zetten waarbij geen wapenexportvergunningen met als bestemming Israël worden uitgereikt”*.²⁸

In 2012 werden geen vergunningen goedgekeurd waarbij de eindgebruiker van de geëxporteerde producten zich in Israël bevond. Wel werden vier vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 4 miljoen euro, uitgereikt voor de wapenexport naar de defensiegerelateerde industrie Israël (zie tabel 12 in bijlage). In overeenstemming met het gestipuleerde beleid bevindt de eindgebruiker van de defensieproducten zich bij deze vergunningen niet in Israël, maar in een derde land. Het betreft vergunningen voor de export van vuurleidingssystemen (ML5.b) voor de krijgsmacht van Oostenrijk en de overheid van Macedonië, camera's (ML15.b) voor de krijgsmacht van Argentinië en wapenvizieren (ML1.d) voor de krijgsmacht van Italië. Geen enkele vergunningsaanvraag voor wapenexport bestemd voor Israël werd het afgelopen jaar geweigerd.

3.4.3.2 Vergunde wapenexport naar het Midden-Oosten en de Maghreb

In reactie op de gebeurtenissen van de Arabische Lente keurde het Vlaams Parlement op 16 februari 2011 een resolutie goed waarin de Vlaamse Regering gevraagd werd om uitdrukkelijk alle gebruik van geweld en intimidatie te veroordelen en er bij de overheden in de regio op aan te dringen de mensenrechten te respecteren. Specifiek met betrekking tot wapenexportcontrole vraagt het parlement aan de Vlaamse Regering om *“het verlenen van vergunningen voor de export, import en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel van en naar de regio [het Midden-Oosten en de Maghreb] met de grootste omzichtigheid te behandelen en in overeenstemming met de vigerende wapenwetgeving”*.²⁹ Het Vlaams Vredesinstituut adviseerde in mei 2012 bovendien om bij aanvragen voor uitvoer- en doorvoervergunningen naar de Arabische wereld de verschillende beoordelingscriteria te interpreteren met het oog op conflictpreventie en de criteria die betrekking hadden op mensenrechten, interne spanningen of gewapende conflicten, regionale vrede en veiligheid en het risico op afwending of ongewenste wederuitvoer zwaarder te laten doorwegen dan voorheen.³⁰

Het wapenexportcontrolebeleid van de Vlaamse Regering ten aanzien van het Midden-Oosten en de Maghreb werd reeds verschillende malen toegelicht door de bevoegde minister. Hij verklaarde dat de bevoegde diensten de situatie in de landen van de Arabische wereld nauwgezet opvolgen. Een eerste belangrijk aspect van het wapenexportcontrolebeleid is dat Vlaanderen de Europese wapenembargo's^I op Libië en (tot eind mei 2012) Syrië respecteert.^{II} Deze twee embargo's zijn een onmiddellijk gevolg van de gebeurtenissen van de Arabische Lente en werden in 2011 opgelegd.³¹

Een tweede aspect van het specifieke wapenexportcontrolebeleid ten aanzien van het Midden-Oosten en de Maghreb is de introductie van de *“on hold”*-maatregel ten aanzien van een aantal landen in de regio.^{III} Dit betekent dat de Vlaamse Regering geen nieuwe exportvergunningen uitreikt voor een lijst van *“probleemlanden”* in de Arabische wereld: *“geen enkel wapenexportdossier voor landen die nu een volksopstand kennen, wordt uitgevoerd”*.³² Verder werd aan de betrokken bedrijven gevraagd om lopende vergunningen voor wapenexport bestemd voor deze probleemlanden terug te sturen naar de Dienst Controle Strategische Goederen.³³

Aanvankelijk werden geen vergunningen meer toegestaan voor een eerder brede waaier van gevoelige landen (Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, Egypte en de landen van het Arabisch schiereiland).³⁴ De *on hold*-maatregel is een dynamisch gegeven: een evaluatie van de lijst van probleemlanden vindt regelmatig plaats.^{IV} Onmiddellijk na de opheffing van het EU-wapenembargo op Syrië heeft de bevoegde minister beslist om ook wapenexport naar Syrië *on hold* te zetten.

^I De Europese Raad kan wapenembargo's opleggen in het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB). Een aantal van deze Europese wapenembargo's zijn omzettingen van VN-wapenembargo's, maar de EU legt ook eigen wapenembargo's op. De Europese wapenembargo's zijn onmiddellijk juridisch bindend voor de EU-lidstaten. Momenteel zijn er EU-wapenembargo's van kracht op bijna twintig landen wereldwijd.

^{II} Verder zijn er momenteel ook EU-wapenembargo's van kracht op Irak en Libanon. Deze embargo's dateren respectievelijk van 2003 en 2006. De wapenembargo's op Irak (CP 2003/495 en 2004/553) en Libanon (CP 2006/625) zijn niet gericht op wapenleveringen aan de overheid of internationale troepen in deze landen, maar enkel op wapenleveringen aan niet-staatelijke actoren in het algemeen (Irak) en aan milities die op basis van VN Veiligheidsraadresoluties 1559 en 1680 ontwapend moeten worden in het bijzonder (Libanon).

^{III} Ook de overige Belgische gewesten hebben wapenexport naar een aantal gevoelige landen in de Arabische wereld *on hold* gezet.

^{IV} Al snel werd de *on hold*-maatregel beperkt tot Bahrein, Egypte, Libië, Oman en Tunesië. De evaluatie van de landen op de lijst wordt geïnformeerd door analyses van de vergunningsverstreckende dienst van de Vlaamse overheid (Dienst Controle Strategische Goederen). Deze analyses vinden plaats op basis van informatie verkregen van de regionale en thematische diensten van de FOD Buitenlandse Zaken en open bronnen (zoals verslagen van de Europese Unie, internationale organisaties en niet-gouvernementele organisaties). Eind maart 2011 werden Jemen en Syrië toegevoegd aan de lijst van *on hold*-landen. In september 2011 en mei 2012 werden respectievelijk Oman en Tunesië van de lijst geschrapt. Ook Libië en Syrië werden door hun status als embargoland van de *on hold*-lijst geschrapt.

Momenteel valt wapenexport naar Bahrein, Egypte, Jemen en Syrië onder de Vlaamse *on hold*-maatregel. In het Vlaams Parlement werd door verschillende politieke fracties gevraagd om ook Saoedi-Arabië aan deze lijst van *on hold*-landen toe te voegen. Eind mei 2013 verklaarde de bevoegde minister daaromtrent: “Wanneer er elementen zijn om ook Saoedi-Arabië op de *onhold*lijst te zetten, zal ik daarnaar handelen wanneer de informatie van dien aard is dat ik dat ook kan motiveren”. ³⁵

Sinds 2007 werden er in Vlaanderen 168 vergunningen uitgereikt voor wapenexport naar landen in het Midden-Oosten en de Maghreb¹. De totale waarde van deze vergunningen bedraagt 81,9 miljoen euro. Dit komt neer op 5,4% van de totale waarde van de vergunde wapenexport in deze periode (zie tabel 4). Naar verwachting ligt de daadwerkelijke export van Vlaamse defensieproducten die uiteindelijk in de Maghreb en het Midden-Oosten terechtkomen waarschijnlijk beduidend hoger gezien het vaak ongekende eindgebruik (zie 3.4.2).

Tabel 4: Aantal en waarde uitvoervergunningen met laatst gerapporteerde gebruiker in het Midden-Oosten en de Maghreb, 2007-2012

Jaar	Aantal	Waarde	% totale waarde vergunde wapenexport
2007	9	4.047.105,17	1,5%
2008	17	16.458.888,05	6,9%
2009	51	9.312.675,75	3,3%
2010	38	30.627.481,17	9,6%
2011	36	15.537.132,44	7,7%
2012	17	5.885.635,12	2,1%
Totaal	168	81.868.918,70	5,4%

In 2012 werden er zeventien vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 5,9 miljoen euro, uitgereikt voor de wapenexport naar een laatst gerapporteerde gebruiker in het Midden-Oosten of de Maghreb. Dit betekent dat, in vergelijking met voorgaande jaren, de waarde van de vergunde wapenexport met een laatst gekende gebruiker die zich in het Midden-Oosten of de Maghreb bevindt, het afgelopen jaar is afgenomen (zie tabel 4).

De vergunningen die uitgereikt werden in 2012 hebben betrekking op wapenexport naar zes landen (zie tabel 14 in bijlage). Het betreft vergunningen voor export van:

- telecommunicatieapparatuur en onderdelen voor vaar-, voer en/of luchtvaarttuigen naar Algerije (3,0 miljoen euro)
- militair oefenmaterieel naar Koeweit (1,0 miljoen euro)

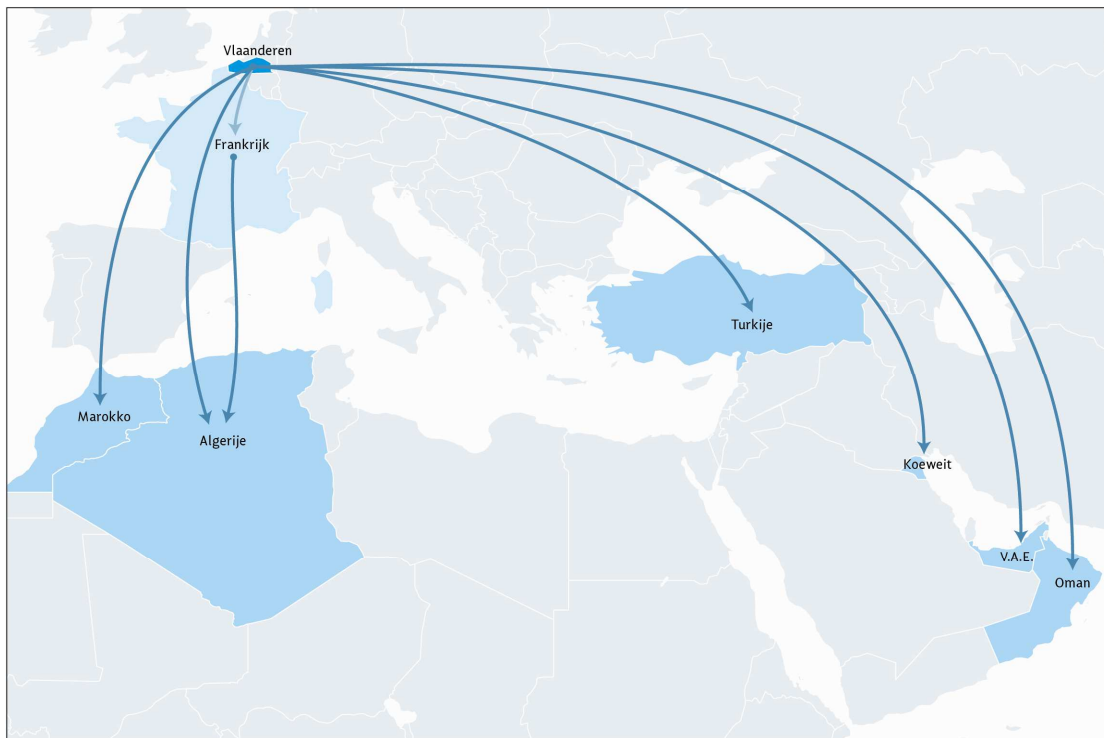
¹ Tot deze landen rekenen we: Algerije, Egypte, Irak, Iran, Israël, Jemen, Koeweit, Libanon, Libië, Marokko, Oman, Qatar, Saoedi-Arabië, Syrië, Tunesië, Turkije en de Verenigde Arabische Emiraten.

- geweren naar Marokko (1.400 euro)
- wapenvizieren naar Oman (28.770 euro)
- visualisatieschermen, telecommunicatieapparatuur, beeldversterkerapparatuur, voertuigen, vuurwapentoebehoren en munitie naar Turkije (1,1 miljoen euro)
- veldtest- en uitlijnapparatuur naar de Verenigde Arabische Emiraten (28.800 euro).

Op één vergunning na betreft het vergunningen voor rechtstreekse export naar deze landen.¹ Dit is opvallend omdat in de voorgaande jaren Vlaamse wapenexport naar het Midden-Oosten en de Maghreb vaak via derde landen plaatsvond. Zo werden in 2010 en 2011 bij respectievelijk 7 van de 36 vergunningen en 9 van de 38 vergunningen voor een laatste gebruiker in deze regio's een derde (vaak Europees) land vermeld als initieel bestemmingsland. Het is onduidelijk of het lage aantal vergunningen voor export naar deze regio's via derde landen het gevolg is van toeval of mogelijk van niet vermelden van de eindgebruiker uit vrees voor het niet krijgen van de vergunning als gevolg van de recente politieke gebeurtenissen in de Arabische wereld.

Figuur 24: Vergunde wapenexport met een laatst gekende gebruiker in het Midden-Oosten of de Maghreb, 2012^{II}

In 2012 werd één vergunningsaanvraag geweigerd. Het betreft de export van militaire voertuigen (ML6.a) naar de krijgsmacht van Bahrein (zie 3.5).

¹ Slechts voor een vergunning verloopt de wapenlevering via een derde land. Meer bepaald de vergunning voor de export van onderdelen en toebehoren voor vaar-, voer- en luchtvaartuigen bestemd voor een 'andere' bestemming in Frankrijk en met de krijgsmacht van Algerije als vermelde eindgebruiker.

^{II} Voor een overzicht van het aantal en de waarde van de uitgereikte vergunningen per land van bestemming, zie tabel 14 in bijlage.

3.5 Geweigerde vergunningsaanvragen

In 2012 werd er één vergunningsaanvraag geweigerd. Het betreft de export van militaire voertuigen (ML6.a) bestemd voor de krijgsmacht van Bahrein (2.475.000 euro). De weigeringsgrond wordt niet meegedeeld in de verslagen van de Vlaamse overheid, maar is waarschijnlijk verbonden aan het huidige “on hold”-beleid van de Vlaamse Regering met betrekking tot wapenuitvoer en – doorvoer naar het land.

Tabel 5: Overzicht van aantal en totale waarde van geweigerde uitvoervergunningen, september 2003-2012

	Aantal	% totaal aantal	Waarde	% totale waarde
Sept 2003-04	8	2,2%	2.833.569,00	0,5%
2005	6	3,5%	1.204.271,21	0,8%
2006	5	2,7%	321.944,00	0,2%
2007	8	4,2%	5.665.414,45	2,0%
2008	2	0,8%	56.556,31	0,0%
2009	2	0,6%	2.922.530,00	1,0%
2010	2	0,7%	1.663.200,00	0,1%
2011	0	-	-	-
2012	1	0,5%	2.475.000,00	1,2%

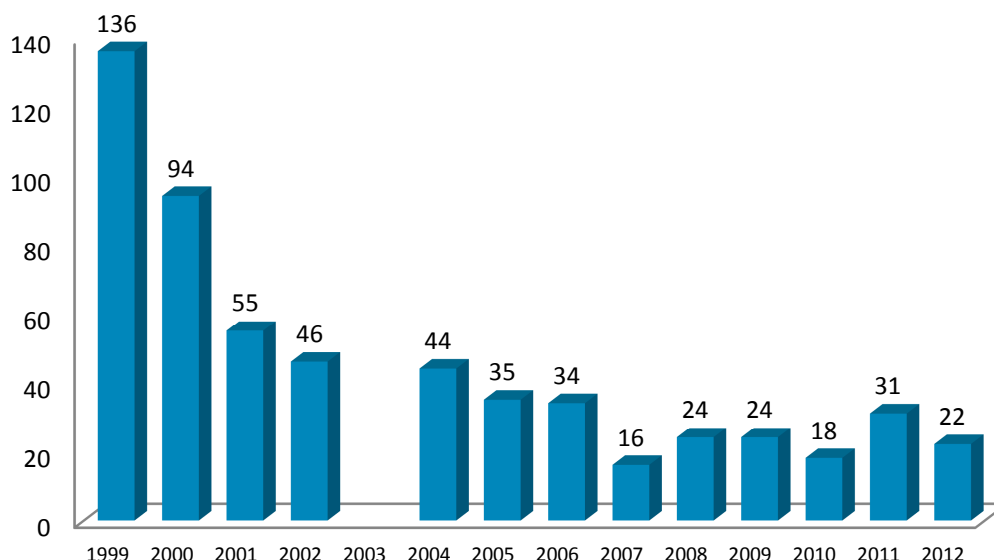
4 Doorvoer

Vlaanderen is door zijn centrale ligging en uitgebreide logistieke infrastructuur een belangrijk doorvoer gebied voor allerlei industriële producten. Vooral de haven van Antwerpen is op dit vlak erg belangrijk, maar ook de havens van Gent en Zeebrugge nemen een belangrijke plaats in. Verder telt Vlaanderen, naast de nationale luchthaven in Zaventem, ook een aantal regionale luchthavens met (eerder beperkt) vrachtverkeer. Via het Vlaams gewest worden niet enkel civiele producten, maar ook militaire goederen vanuit verschillende landen wereldwijd getransporteerd. Deze “doorvoer” is vergunningsplichtig indien bij dit transport sprake is van een overlading of wanneer een bewerking of andere handeling op de lading plaatsvindt. In geval van een ononderbroken doortocht (waarbij de goederen geen douanebestemming krijgen) vindt er douanetechnisch geen “doorvoer” plaats en is het transport dus niet vergunningsplichtig. Niet alle “doorvoer” is bovendien vergunningsplichtig in Vlaanderen.¹

4.1 Evolutie van de vergunde doorvoer

In 2012 werden 22 doorvoervergunningen, met een gezamenlijke waarde van 52,2 miljoen euro, uitgereikt in Vlaanderen. Het aantal doorvoervergunningen is sinds 1999 sterk afgenomen (zie figuur 25). Sinds 2005 schommelt het aantal doorvoervergunningen die jaarlijks worden uitgereikt tussen 16 en 35.

Figuur 25 Vergelijking van het aantal goedgekeurde doorvoervergunningen in Vlaanderen^{II}, 1999 – 2012

¹ Bijvoorbeeld doorvoer tussen EU-lidstaten onderling of indien het land van herkomst of het land van bestemming het Groothertogdom Luxemburg is. Ook de doorvoer van militair materieel bestemd voor het officieel gebruik van de strijdkrachten van de NAVO en voor privégebruik door leden van deze strijdkrachten in functie of op officiële missie in één van de lidstaten van de NAVO is niet vergunningsplichtig (op basis van formulier 302 van de NAVO).

^{II} De Vlaamse cijfers voor de periode 1999-2003 hebben betrekking op de aanvragen voor een federale doorvoervergunning vanuit het Vlaams Gewest en de Nederlandstalige aanvragen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Recent onderzoek naar het juridisch kader en de bestuurlijke praktijk van de doorvoer van strategische goederen in Vlaanderen zocht een verklaring voor deze opmerkelijke daling.³⁶ Het onderzoek leverde echter geen sluitende verklaring op. De belangrijkste reden is wellicht dat in de buurlanden een veel soepeler doorvoerbeleid wordt gehanteerd. Zo wordt de systematische controle in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk beperkt tot minder types goederen, terwijl er in Nederland tot juli 2012 geen vergunningplicht maar enkel een meldplicht bestond voor de doorvoer van en naar bevriende landen.¹ Verder blijkt uit het onderzoek dat Vlaamse gespecialiseerde doorvoerbedrijven (zoals scheepsagenten, expediteurs of vervoerscommissarissen) vaak zelf intern proberen het aantal doorvoerdossiers van strategische goederen te beperken omdat de materie te complex is, specifieke competenties vereist en daardoor te duur is in verhouding met de mogelijke winsten. Bovendien zijn deze bedrijven als eerstelijnsparitij voor de douane erg kwetsbaar en dit vooral omdat ze sterk afhankelijk zijn van hun klanten wat betreft informatie over de betrokken goederen, de bestemming en de eindgebruiker van de goederen. Verder blijkt dat klanten er soms bewust voor kiezen om niet via Vlaanderen door te voeren omwille van de reputatie van België op het vlak van procedurele aspecten.

4.2 Aard en bestemming van de vergunde doorvoer

De Vlaamse doorvoervergunningen die werden uitgereikt, hebben betrekking op verschillende types van militair materieel (zie tabel volgende pagina). De meeste vergunningen voor doorvoer werden uitgereikt voor militaire voertuigen, vuurwapens en toebehoren, en vaartuigen. In termen van waarde zijn vooral de vergunningen voor militaire voertuigen belangrijk. De militaire goederen die via Vlaanderen worden doorgevoerd zijn bestemd voor landen in Europa (Frankrijk, Ierland en Noorwegen), Afrika (Gabon, Liberia en Marokko), Azië (Afghanistan, India, Libanon en Pakistan), Zuid-Amerika (Brazilië, Chili en Peru) en Australië. De laatst gerapporteerde gebruiker is meestal de krijgsmacht (11). Daarnaast werden de industrie (5), een internationale organisatie (2), een handelaar (1) en de overheid (1) gerapporteerd als eindgebruiker. Verder werd ook tweemaal een 'andere' gebruiker opgegeven als laatste gekende gebruiker.

---

¹ Sinds juli 2012 geldt voor deze doorvoer wel een vergunningsplicht in Nederland, maar kunnen doorvoerders gebruik maken van algemene doorvoervergunningen.

Tabel met uitgereikte doorvoervergunningen, per land van bestemming, 2012

Land van bestemming	Laatst gerapporteerde gebruiker	Aard van goederen	Land van herkomst	Bedrag
Afghanistan	Krijgsmacht	Militaire uitrusting (ML4.b)	Verenigd Koninkrijk	4.962.313,00
Australië	Industrie	Militaire voertuigen (ML6.a)	Bulgarije	105.000,00
Australië	Industrie	Militaire voertuigen (ML6.a)	Tsjechië	12.000,00
Brazilië	Krijgsmacht (via de defensiegerelateerde industrie)	Kanonnen (ML2.a)	Zweden	884.335,36
Brazilië	Krijgsmacht	Militaire voertuigen en onderdelen (ML6.a)	Zwitserland	7.167.777,67
Chili	Krijgsmacht	Militaire toestellen voor opsporing onder water (ML9.c)	Frankrijk	7.618.727,00
Frankrijk	Andere gebruiker	Off-road voertuigen met ballistische bescherming (ML6.b)	Brazilië	1.184.889,61
Frankrijk (land van eindgebruik: Verenigde Staten)	Andere gebruiker	Militaire voertuigen (ML6.a)	Singapore	188.150,00
Frankrijk	Defensiegerelateerde industrie	Militaire voertuigen (ML6.a)	Canada	4.700.000,00
Frankrijk	Defensiegerelateerde industrie	Militaire voertuigen (ML6.a)	Verenigde Staten	4.343.000,00
Frankrijk	Handelaar	Geweren (ML1.a)	Verenigde Staten	1.200.000,00
Gabon	Krijgsmacht	Militaire vaartuigen (ML9.a)	Verenigde Staten	243.679,49
India	Overheid	Militaire uitrusting (ML4.b)	Oostenrijk	842.480,00
Ierland	Krijgsmacht	Geweren, pistolen, machinegeweren en toebehoren en speciaal ontworpen onderdelen (ML1.a)	Libanon	0,00
Ierland	Krijgsmacht	Veldtest- en uitleijnapparatuur (ML5.d), militaire voertuigen (ML6.a) en militair elektronische apparatuur (ML11.a)	Libanon	0,00
Libanon	Internationale organisatie	Toebehoren en speciaal ontworpen onderdelen van vuurwapens (ML1.a)	Ierland	12.000,00
Liberia	Internationale organisatie	Geweren en pistolen (ML1.a)	Burundi	10.132,10
Marokko	Krijgsmacht	Militaire voertuigen (ML6.a), Onbemande luchtvaarttuigen en aanverwante apparatuur en onderdelen (ML10.c) en containers voor militair gebruik (ML17.l)	Verenigd Koninkrijk	9.451.527,00
Noorwegen	Defensiegerelateerde industrie	Munitie (ML3.a)	Canada	213.097,55
Pakistan	Krijgsmacht	Speciaal ontworpen onderdelen voor gevechtsvliegtuigen (ML10.a)	Israel	5.413.824,00
Pakistan	Krijgsmacht	Militaire vaartuigen en onderdelen (ML9.a)	Frankrijk	96.401,25
Peru	Krijgsmacht	Pyrotechnische middelen (ML4.a)	Frankrijk	3.568.464,00

4.3 Geweigerde doorvoervergunningen

In 2012 werd er één aanvraag voor een doorvoervergunning geweigerd door de Vlaamse overheid (zie tabel 16 in bijlage). Het gaat om een aanvraag voor doorvoer voor elektronische apparatuur speciaal ontworpen voor militair gebruik vanuit het Verenigd Koninkrijk en bestemd voor de industrie in Rusland. De waarde van de vergunning bedraagt 495.000 euro. De motivering voor de weigering is niet publiek bekendgemaakt door de Vlaamse overheid.

5 Conclusies

De implementatie van het Vlaams Wapenhandeldecreet in oktober 2012 heeft verstrekken gevolgen voor het gebruik van de catch-all bepaling

2012 was een belangrijk jaar voor de buitenlandse wapenhandel in Vlaanderen. Vooral op het vlak van het regelgevend kader veranderde er veel. Ondanks de regionalisering van de bevoegdheid inzake buitenlandse wapenhandel in 2003 voerde het Vlaams Gewest deze bevoegdheid tot voor kort uit op basis van de federale wet van 1991. Daar kwam vorig jaar echter verandering in: in juni 2012 keurde het Vlaams Parlement namelijk een eigen Wapenhandeldecreet goed. Dit decreet bepaalt de regels voor de Vlaamse invoer, uitvoer en doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal en ordehandhavingsmateriaal. Het decreet zet onder meer de Europese Richtlijn 2009/43/EC inzake de liberalisering van de defensiemarkt om waardoor het – met de introductie van algemene en globale vergunningen – voor de Vlaamse defensiegerelateerde industrie een stuk makkelijker wordt om defensieproducten over te brengen naar een andere EU-lidstaat. Voor de overbrenging van defensieproducten vanuit andere EU-lidstaten naar Vlaanderen is bovendien niet langer een vergunning vereist. Voor wapenhandel naar en van landen die geen deel uitmaken van de Europese Unie blijven individuele vergunningen de norm.

Het nieuwe Wapenhandeldecreet werd – met de publicatie van de uitvoeringsbesluiten in het Belgisch Staatsblad – van kracht op 19 oktober 2012. Dit heeft verstrekken gevolgen voor het gebruik van de *catch-all* bepaling. Zo is er sindsdien voor de overbrenging naar andere EU-lidstaten enkel voor producten die opgelijst staan in de gemeenschappelijke EU-lijst van militair materieel een vergunning vereist. Voor deze overbrenging kan de Vlaamse overheid dus geen vergunningsplicht meer opleggen op basis van een *catch-all* bepaling. Daarnaast werd voor extracommunautaire handelsstromen de oude *catch-all* bepaling uit de federale wet van 1991 significant aangepast in het Vlaams Wapenhandeldecreet van 2012 en beperkt tot transacties met *“goederen die ernstige schade kunnen toebrengen en als middel tot geweldpleging kunnen worden ingezet in een gewapend conflict of een soortgelijke situatie van geweld”*.

Deze twee wijzigingen hebben verregaande gevolgen voor de praktijk van de Vlaamse wapenexportcontrole, aangezien *catch-all* vergunningen de afgelopen jaren instonden voor de helft van de waarde van de totale Vlaamse vergunde wapenexport. Deze voorheen vergunde handelsstromen zijn nu grotendeels vrijgesteld van vergunningsplicht. Opvallend is dat sinds de implementatie van het Wapenhandeldecreet in oktober 2012 niet enkel voor intracommunautaire overbrenging, maar ook voor extracommunautaire export, geen enkele vergunning meer werd uitgereikt op basis van de *catch-all* bepaling. Dit doet een aantal vragen rijzen over de huidige interpretatie van de betreffende bepaling. Verder wordt ook de vraag of bepaalde producten zoals visualisatieschermen, projectietoestellen en bepaalde elektronica – die voorheen onder de *catch-all* categorieën (ML24-25) werden geklasseerd door de Vlaamse overheid – op de gemeenschappelijke EU-lijst voorkomen nu een stuk urgenter dan voorheen. Indien dit het geval is, blijven de handelsstromen van betreffende goederen in elk geval aan vergunning onderworpen.

Sterke stijging van de waarde van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen in 2012

De Vlaamse overheid reikte in 2012 exportvergunningen uit voor defensieproducten ter waarde van 285,2 miljoen euro. Daarmee ligt de waarde van de vergunde wapenexport 42% hoger dan in 2011. Deze stijging met 84,3 miljoen euro is vooral het gevolg van de gestegen waarde van de uitvoervergunningen voor militaire elektronica, kogelvrije vesten en oefenmaterieel. Op zich is deze stijging echter niet zo opmerkelijk gezien de eerder lage waarde van de vergunde wapenexport in 2011. Bovendien wordt de waarde van de Vlaamse vergunde wapenexport gekenmerkt door relatief sterke jaarlijkse schommelingen als gevolg van de specifieke aard van de defensiegerelateerde industrie. Ondanks de stijging in 2012 lijkt het dat de sterke groei van 2005-2010 zich momenteel niet doorzet. Aangezien de Vlaamse defensie-industrie in belangrijke mate gericht is op de Europese defensiemarkt, kunnen we een negatieve impact van de economische crisis en de daarmee gepaard gaande besparingen op defensie-uitgaven niet uitsluiten. Het gebrek aan rapportage aan het Vlaams Parlement over alle uitgereikte vergunningen of over de daadwerkelijke wapenexport bemoeilijkt het inschatten van evoluties en trends.

De twee belangrijkste types van producten waarvoor in 2012 vergunningen werden uitgereikt zijn visualisatieschermen (81,4 miljoen euro) en militaire elektronica (77,9 miljoen euro). Samen staan deze twee producten in voor 55% van de totale waarde van de vergunde wapenexport. De export van militaire elektronica is voornamelijk bestemd voor Duitse bedrijven. Met betrekking tot visualisatieschermen werden in Vlaanderen in 2012 vergunningen uitgereikt voor export naar een twintigtal bestemmingslanden. Deze schermen zijn hoofdzakelijk bestemd voor de buitenlandse industrie, vooral in de Verenigde Staten, maar ook in bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Frankrijk en Singapore. Ook voor andere producten (zoals projectietoestellen en telecommunicatieapparatuur) werden in 2012 op basis van de *catch-all* bepaling van de federale wet inzake buitenlandse wapenhandel van 1991 in belangrijke mate exportvergunningen uitgereikt in Vlaanderen. Zoals hierboven geschetst is het met de implementatie van het Wapenhandeldecreet niet langer mogelijk om op basis van een *catch-all* bepaling een vergunningsplicht in te roepen voor intracommunautaire overbrenging en heeft de huidige interpretatie van de *catch-all* bepaling uit het nieuw Wapenhandeldecreet ook verstrekkende gevolgen voor extracommunautaire export. Voor de helft van de voorheen vergunningsplichtige handelsstromen lijkt op dit moment niet langer een vergunning vereist te zijn.

In 2012 werden in Vlaanderen, behalve voor militaire elektronica en "*catch-all* producten", ook voor grote bedragen vergunningen uitgereikt met betrekking tot de export van oefenmaterieel, voertuigonderdelen, vliegtuigonderdelen, vuurleidingssystemen en beeldvormingsapparatuur. Verder werden er het afgelopen jaar twintig vergunningen uitgereikt (steeds met waarde 0 euro) voor de export van technologie naar de buitenlandse (defensiegerelateerde) industrie, vooral in Duitsland. Het betreft meer bepaald vergunningen voor de transfer van specifieke informatie (in de vorm van technische gegevens of bijstand) die noodzakelijk is voor de ontwikkeling, de productie of het gebruik van goederen bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen.

Driekwart van vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen wordt in 2012 gekenmerkt door een ongekend eindgebruik

De Vlaamse defensiegerelateerde industrie bestaat voornamelijk uit bedrijven die hoogtechnologische componenten produceren die worden geïntegreerd in grotere wapensystemen zoals vlieg- of voertuigen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in 2012 81% van de vergunde wapenexport bestemd was voor bedrijven in andere landen. Deze bedrijven bevinden zich voornamelijk in Noord-Amerika en Europa. Slechts 17% van de vergunde wapenexport was rechtstreeks bestemd voor een buitenlandse krijgsmacht.

De bestemming die wordt opgegeven in de vergunningen is echter vaak niet de uiteindelijke eindgebruiker van de geëxporteerde producten. In de verslagen van de Vlaamse overheid wordt bij een aantal vergunningen voor wapenexport bestemd voor andere bedrijven melding gemaakt van een eindgebruiker die verschilt van de bestemming, meestal in het bestemmingsland maar soms ook in een derde land. Als we de beschikbare gegevens over bestemming en eindgebruiker samenbundelen kunnen we vaststellen dat bij 75% van de vergunde wapenexport in 2012 een bedrijf vermeld staat als laatst gerapporteerde gebruiker. Dit betekent dat we bij driekwart van de Vlaamse vergunde wapenexport te maken hebben met een ongekend eindgebruik van de geëxporteerde defensieproducten.

Beperkt aantal vergunningen voor wapenexport naar het Midden-Oosten en de Maghreb, maar de daadwerkelijke export ligt waarschijnlijk hoger

Op vraag van het Vlaams Parlement behandelt de Vlaamse Regering wapenexport naar Israël met grote omzichtigheid. De regering volgt al sinds 2006 een beleid dat vergunningen voor uitvoer of doorvoer van defensieproducten naar Israël enkel toekent indien deze producten nadien worden wederuitgevoerd naar een derde land dat bij rechtstreekse vraag om een vergunning deze uitvoer of doorvoer ook vergund zou krijgen. Dit blijkt ook uit de gegevens over de uitgereikte en geweigerde vergunningen. In 2012 werden vier exportvergunningen bestemd voor Israël, met een gezamenlijke waarde van 4 miljoen euro, uitgereikt door de Vlaamse overheid. Bij deze vergunningen werd steeds een eindgebruiker in een derde land vermeld (Oostenrijk, Macedonië, Argentinië en Italië). Er werd geen vergunning aangevraagd voor uitvoer naar Israël zonder vermelding van een eindgebruiker in een derde land. Ook werden er geen vergunningen voor de doorvoer van defensieproducten bestemd voor Israël aangevraagd.

Niet enkel wapenexport naar Israël ligt gevoelig. In februari 2011 keurde het Vlaams Parlement een resolutie goed waarin de Vlaamse Regering aangemaand werd om vergunningen voor wapenuitvoer en -doorvoer naar het Midden-Oosten en de Maghreb met de grootste omzichtigheid te behandelen. De Vlaamse Regering reageerde op deze gebeurtenissen door zijn diensten de opdracht te geven de situatie in de regio nauwgezet in het oog te houden, de Europese wapenembargo's op te volgen en door wapenexport naar een aantal landen "on hold" te zetten.

Door de specifieke aard van de Vlaamse defensiegerelateerde industrie is er vanuit Vlaanderen echter doorgaans weinig gekende wapenexport naar landen in het Midden-Oosten en de Maghreb. Gemiddeld 5,4% van de vergunde wapenexport had in de periode 2007-2012 de laatst gerapporteerde gebruiker in deze regio. Dit komt neer op 81,9 miljoen euro voor de hele periode. Naar verwachting ligt de waarde van de export van Vlaamse defensieproducten die uiteindelijk in

de Maghreb en het Midden-Oosten terechtkomen echter hoger, gezien de hoge mate van ongekend eindgebruik van de Vlaamse vergunde wapenexport (zie hierboven).

In 2012 werden zeventien vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 5,9 miljoen euro, uitgereikt voor export van defensieproducten waarbij een laatst gerapporteerde gebruiker in het Midden-Oosten of de Maghreb vermeld wordt. Het betreft vergunningen voor telecommunicatieapparatuur en onderdelen voor vaar-, voer en/of luchtvaarttuigen naar Algerije, militair oefenmaterieel naar Koeweit, geweren naar Marokko, wapenvizieren naar Oman, veldtest- en uitlijnapparatuur naar de Verenigde Arabische Emiraten, en verschillende goederen (visualisatieschermen, telecommunicatieapparatuur, beeldversterkerapparatuur, voertuigen, vuurwapentoebehoren en munitie) naar Turkije. Ook het aantal doorvoervergunningen voor militaire goederen bestemd voor het Midden-Oosten of de Maghreb was beperkt in 2012: enkel voor de doorvoer vanuit Ierland van toebehoren en onderdelen voor vuurwapens bestemd voor een internationale organisatie in Libanon werd een Vlaamse vergunning uitgereikt.

Opvallend is dat in 2012 – op één uitzondering na – enkel vergunningen werden uitgereikt voor de rechtstreekse export naar landen in de regio, terwijl deze wapenexport in de voorgaande jaren vaak via derde landen plaatsvond. Dit kan toeval zijn, maar mogelijk wordt de daadwerkelijk eindgebruiker niet altijd vermeld bij de aanvraag van een vergunning

Sinds eind jaren '90 een daling van het aantal doorvoervergunningen

In 2012 reikte de Vlaamse overheid 22 vergunningen uit voor de doorvoer van defensieproducten. Deze vergunningen hebben betrekking op goederen met een gezamenlijke waarde van 52,2 miljoen euro. De vergunde doorvoer heeft betrekking op verschillende types van defensieproducten. De meeste doorvoervergunningen hebben echter betrekking op militaire voertuigen, vaartuigen en vuurwapens en toebehoren. De doorgevoerde goederen zijn vooral bestemd voor krijgsmachten wereldwijd en in mindere mate ook voor de buitenlandse industrie. De aard en bestemming van de vergunde doorvoer verschilt in Vlaanderen dus sterk van de aard en bestemming van de vergunde wapenexport.

Op langere termijn kunnen we een opvallende daling van het aantal uitgereikte doorvoervergunningen in Vlaanderen vaststellen. Terwijl in 1999 nog 136 doorvoervergunningen werden uitgereikt, schommelt dit aantal sinds 2005 tussen 16 en 35 doorvoervergunningen jaarlijks. Recent onderzoek van het Vlaams Vredesinstituut naar het wettelijk kader en de bestuurlijke praktijk van doorvoer in het Vlaams Gewest wijst op een aantal factoren die deze daling kunnen verklaren. Een aantal bedrijven kiest er blijkbaar bewust voor om niet via het Vlaams Gewest door te voeren, maar via onze buurlanden omdat daar een veel soepeler doorvoerbeleid wordt gehanteerd (beperkte systematische controle) en omwille van de reputatie van België op het vlak van procedurele aspecten. Verder blijkt ook dat de Vlaamse gespecialiseerde doorvoerbedrijven vaak zelf intern proberen het aantal doorvoerdossiers te beperken omdat de materie te complex is, specifieke competenties vereist en daardoor te duur is in verhouding met de mogelijke verdiensten. Bovendien zijn ze erg afhankelijk van de informatie die ze krijgen van hun klanten en zijn ze als eerstelijnsparitij voor de douane erg kwetsbaar.

Recordwaarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren in 2012

In 2012 reikte de Vlaamse overheid 393 vergunningen uit voor de invoer van defensieproducten (met een gezamenlijke waarde van 74,3 miljoen euro). Deze vergunningen hebben vooral betrekking op de invoer van vuurwapens en toebehoren, zoals munitie bestemd voor Vlaamse handelaars en particulieren. Verder werden ook vergunningen uitgereikt voor de invoer van militaire voertuigen en onderdelen, elektronische apparatuur en vuurgeleidingssystemen bestemd voor de industrie en in beperkte mate ook vergunningen voor de invoer van ordehandhavingmateriaal en apparatuur voor de verspreiding van gevaarlijke stoffen bestemd voor Vlaamse handelaars met de Belgische overheid als eindgebruiker.

De waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren bedroeg in 2012 46,9 miljoen euro en kende daarmee een aanzienlijke stijging ten opzichte van de voorgaande jaren. Vergeleken met de cijfers van 2011 (7,8 miljoen euro) kunnen we een verzesvoudiging van de waarde vaststellen. Deze hoge waarde is niet het gevolg van de implementatie van het Vlaams Wapenhandeldecreet: de nieuwe regelgeving bepaalt dat sinds oktober 2012 de invoer van defensieproducten uit andere EU-lidstaten niet langer vergunningsplichtig is en hierdoor vallen juist beduidend minder invoervergunningen te verwachten. Wel rapporteert de Vlaamse overheid in haar maandelijkse verslagen sinds oktober 2012 ook over bijkomende vergunningen, meer bepaald de vergunningen die worden uitgereikt onder het stelsel van de Europese richtlijn 91/477/EG. De impact hiervan op de vergelijkbaarheid van de gegevens met voorgaande jaren is door de beperkte periode (2,5 maanden) en de doorgaans eerder beperkte waarde van deze vergunningen eerder gering.

De sterke stijging van de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren is in grote mate het gevolg van twee bijzondere invoervergunningen die een hoge waarde vertegenwoordigen maar die in belangrijke mate betrekking hebben op slechts potentiële handelsstromen:

- (1) een invoervergunning voor verschillende soorten van Zwitserse munitie ter waarde van 24,9 miljoen euro. De betrokken handelaar heeft deze vergunning aangevraagd om te kunnen participeren aan openbare aanbestedingen voor de aankoop van munitie door overheden. Tot op heden werden eerder beperkte hoeveelheden munitie ingevoerd op basis van deze vergunning.
- (2) een invoervergunning voor een grote verscheidenheid aan HFD-wapens uit Italië ter waarde van 7,8 miljoen euro. Gezien het speciale karakter van deze vergunning heeft de DCSG er een aantal bijkomende voorwaarden aan toegevoegd. Tot op heden werden met deze vergunning slechts een veertigtal vuurwapens effectief ingevoerd in Vlaanderen.

Deze twee bijzondere vergunningen verklaren echter maar een deel van de stijging van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren. Ook wanneer we geen rekening houden met deze twee vergunningen kunnen we in 2012 een waardestijging van ongeveer 70% vaststellen ten opzichte van 2011: de vergunde invoer van vuurwapens (ML1.a) steeg met 19%, attributen (ML1.d) met 28%, munitie (ML3.a) met 170% en vuurwapens en munitie (ML23.a) met 66%.

De vergunde invoer van *vuurwapens* (ML1.a) bestaat vooral uit pistolen en geweren afkomstig uit Duitsland, Zwitserland en de Verenigde Staten. De vergunningen worden aangevraagd door handelaars (meestal zonder vermelding van de eindgebruiker) en particulieren. De overgrote meerderheid van de vergunde invoer van *attributen* (ML1.d) bestaat uit wapenvizieren en deze attributen zijn vooral afkomstig uit de Verenigde Staten. De attributen zijn vooral bestemd voor handelaars, maar ook particulieren vragen hiervoor invoervergunningen aan. De *munitie* (ML3.a)

wordt vooral ingevoerd uit Duitsland en de Verenigde Staten. De vergunningen worden quasi allemaal aangevraagd door handelaars. De *vuurwapens en munitie* die niet op de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen staan, maar waarvan de invoer in Vlaanderen wel vergunningsplichtig is (ML23.a), zijn vooral afkomstig uit Duitsland en de Verenigde Staten (vuurwapens) en Frankrijk (munitie). De meeste van deze vergunningen worden aangevraagd door particulieren.

Beperkt aantal geweigerde vergunningen

In 2012 werden vijf vergunningsaanvragen geweigerd door de Vlaamse overheid. Het betreft één vergunningsaanvraag voor de uitvoer van militaire voertuigen bestemd voor de overheid van Bahrein (2.475.000 euro) en één aanvraag voor een vergunning voor de doorvoer van militaire elektronica (495.000 euro) afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk en bestemd voor de industrie in Rusland. Verder werden ook drie invoervergunningen geweigerd: de invoer van geweren uit het Verenigd Koninkrijk (10.000 euro) bestemd voor een handelaar en de invoer van een Chinees wapenvizier (58 euro) en toebehoren (116,65 euro) bestemd voor particulieren in Vlaanderen. De weigeringsgronden voor deze geweigerde vergunningsaanvragen worden niet meegedeeld in de verslagen van de Vlaamse overheid.

Sinds eind 2012 maakt de Vlaamse overheid ook melding van tijdelijke vergunningen en vergunningen onder het stelsel van de Europese richtlijn 91/477/EG. Desondanks blijven een aantal belangrijke lacunes in de huidige transparantie bestaan.

Gezien de belangrijke impact van het van kracht worden van het Wapenhandeldecreet op de aard van bepaalde transacties en op het toepassingsgebied van het vergunningsstelsel, heeft de Vlaamse overheid beslist haar rapportage over de uitgereikte en geweigerde vergunningen voor buitenlandse wapenhandel aan te passen. Sinds oktober 2012 wordt ook gerapporteerd over een aantal bijkomende types van vergunningen: de (uitgereikte en geweigerde) vergunningen voor “civiele” vuurwapens onder het stelsel van de Europese richtlijn 91/477/EG en de (uitgereikte en geweigerde) vergunningen voor tijdelijke in- of uitvoer. De opname van deze vergunningen is in lijn met eerder advies van het Vlaams Vredesinstituut. Het ontbreken van rapportage over de verlengingen van vergunningen valt echter te betreuren aangezien zulke rapportage sterk kan bijdragen aan de controle van het parlement op het wapenexportbeleid van de regering. Het niet-opnemen van deze gegevens in de nieuwe rapportagewijze is een gemiste kans voor het verhogen van de transparantie inzake buitenlandse wapenhandel.

Ondanks de opname van bijkomende vergunningen in de huidige periodieke verslagen van de Vlaamse overheid zal het zicht op de vergunde wapenexport niet noodzakelijk verbeteren. De implementatie van het Vlaams Wapenhandeldecreet en de huidige rapportage zorgen er namelijk voor dat in de nabije toekomst de vergelijking doorheen de tijd van gegevens beduidend moeilijker wordt. Doordat de vergunningen in het kader van de Europese vuurwapenrichtlijn, in tegenstelling tot tijdelijke vergunningen, niet worden opgenomen in een aparte sectie van de verslagen zal het moeilijker worden trends en evoluties in te schatten. Ook het ontbreken van informatie over de daadwerkelijke wapenexport, naast informatie over de vergunde wapenexport, maakt het moeilijk om trends en evoluties in te schatten. Bovendien zal ook de afschaffing van de *catch-all* bepaling voor intracommunautaire overbrenging en de herformulering van deze bepaling voor

extracommunautaire export verregaande gevolgen hebben op de praktijk van het Vlaams vergunningsstelsel (zie hierboven) en dus ook op de vergelijkbaarheid van de gegevens. In 2012 is de impact van deze wijzigingen nog relatief beperkt gezien het slechts een periode van 2,5 maanden betreft. In de volgende jaren zal het echter een stuk moeilijker worden om de gegevens inzake buitenlandse wapenhandel te vergelijken met de periode voor 2012. Dit komt de parlementaire controlefunctie van het Vlaams Parlement niet ten goede.

6 Bijlagen

6.1 Bijkomende tabellen

6.1.1 Vergunde invoer

Tabel 6: Aantal en waarde invoervergunningen, 2001-2012

Jaar	Aantal	Waarde
2001	258	16.107.131,00
2002	295	22.637.773,00
2003*	256	19.382.012,65
2004*	266	17.219.446,59
2005	274	24.313.938,75
2006	256	28.529.176,57
2007	280	65.904.921,42
2008	430	107.783.403,63
2009	450	53.300.380,30
2010	443	18.927.124,69
2011	368	18.272.709,23
2012	393	74.274.694,53

* Geschatte waarde voor 2003 en 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens

Tabel 7: Aantal en waarde van de vergunningen uitgereikt voor de invoer van vuurwapens, munitie en toebehoren als aandeel van het totale aantal uitgereikte invoervergunningen en de gezamenlijke waarde, 2005-2012

Jaar	Aantal invoervergunningen ML1, ML3 en ML23 (in procenten)	Waarde invoervergunningen ML1, ML3 en ML23 (in procenten)
2005	83,2%	22,3%
2006	75,4%	21,9%
2007	80,7%	19,9%
2008	80,9%	12,4%
2009	83,1%	24,2%
2010	90,3%	37,2%
2011	87,0%	42,8%
2012	90,1%	63,1%

Tabel 8: Overzicht van aantal en totale waarde van geweigerde invoervergunningen, 2005-2012

Jaar	Aantal	Waarde
2005	0	-
2006	1	3.830,95
2007	1	342,52
2008	2	1.072,33
2009	1	460,00
2010	2	11.702,00
2011	1	171,10
2012	3	10.174,65

6.1.2 Vergunde uitvoer

Tabel 9: Overzicht van totaal aantal en totale waarde van verleende uitvoervergunningen per jaar, 1994-2012¹

Jaar	Totaal aantal vergunningen	Totale waarde vergunningen
1994	onbekend	62.940.165,94
1995	242	172.914.174,55
1996	220	175.470.575,48
1997	216	150.336.230,73
1998	204	138.920.620,75
1999	217	275.509.535,72
2000	194	290.490.815,82
2001	207	307.573.874,00
2002	277	457.558.042,00
2003*	242	411.510.277,38
2004*	258	477.339.775,88
2005	168	155.451.073,79
2006	181	199.576.501,19
2007	182	270.311.449,39
2008	256	240.036.397,67
2009	325	282.218.468,22
2010	329	320.500.306,01
2011	308	200.861.793,01
2012	245	285.211.209,20

* Geschatte waarde voor 2003 en 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens

¹ Net zoals bij de invoervergunningen hebben de cijfers van voor de bevoegdheidsoverdracht in 2003 betrekking op de Nederlandstalige aanvragen voor een vergunning bij de federale overheid.

Tabel 10: Waarde van vergunde uitvoer van militaire goederen op de EU-lijst (ML1-22) per land, 2009-2011

	Land	2009	2010	2011
1	Frankrijk	12.677.994.802	11.181.813.034	9.991.574.536
2	Verenigd Koninkrijk	3.461.836.404	2.836.853.872	7.002.564.521
3	Duitsland	5.043.396.852	4.754.136.037	5.414.552.181
4	Italië	6.692.569.257	3.251.458.929	5.261.720.872
5	Spanje	3.193.442.457	2.238.406.427	2.871.202.275
6	Oostenrijk	2.249.560.332	1.768.320.054	1.632.165.264
7	Zweden	1.097.417.641	1.402.198.197	1.188.676.399
8	Polen	1.391.156.932	457.109.577	849.167.475
9	België	1.102.068.682	1.002.810.809	834.555.794
10	Nederland	1.314.706.483	912.881.300	415.746.108
11	Estland	3.126.432	1.977.337	350.300.360
12	Tsjechië	390.180.726	451.075.224	346.341.228
13	Denemarken	252.405.004	375.977.554	237.240.740
14	Griekenland	227.426.421	295.020.442	225.904.584
15	Bulgarije	315.543.209	257.834.535	223.451.646
16	Finland	186.805.437	61.219.431	183.558.597
17	Roemenië	165.449.414	151.900.223	183.533.121
18	Hongarije	127.472.180	138.164.302	156.056.413
19	Litouwen	79.226.586	23.417.328	50.503.454
20	Portugal	27.557.935	21.002.406	31.275.146
21	Slowakije	107.224.289	57.749.068	29.999.005
22	Ierland	44.614.642	24.356.333	27.092.560
23	Slovenië	11.500.127	10.912.926	11.598.399
24	Malta	133.665.837	436.468	4.720.386
25	Luxemburg	42.664	211.266	1.237.111
26	Letland	460.597	7.669.119	74.729
27	Cyprus	608.538	-	-
	Totaal	40.302.105.074	31.722.887.511	37.524.812.904

Bron: COARM³⁷

Tabel 11: Aantal en waarde uitvoervergunningen, per ML-categorie, 2012

ML-Categorie	Aantal	Waarde
ML1	11	85.198,03
ML 4	2	13.997,00
ML 5	5	1.566.313,83
ML 6	34	4.235.178,76
ML 9	1	6.680,81
ML 10	12	2.471.610,51
ML 11	11	77.949.556,54
ML 13	5	35.592.004,03
ML 14	3	12.702.811,00
ML 15	13	2.377.474,48
ML 22	20	0,00
ML 23	7	11.405,00
ML 24	90	80.195.316,76
ML 25	23	65.784.208,02
Combinatie van categorieën	8	2.219.454,43

Tabel 12: Aantal en waarde uitvoervergunningen, per land van bestemming, 2012

Land van bestemming	Aantal	Waarde
Albanië	1	700
Algerije	1	454.835,70
Andorra	1	1.400,00
Argentinië	1	291.536,00
Australië	2	133.775,00
Brazilië	7	1.732.858,12
Canada	1	825,00
Chili	3	66.044,50
Cyprus	1	164.520,00
Finland	2	20.140,00
Frankrijk	14	7.079.356,48
Duitsland	42	79.900.571,00
Gibraltar	1	16.000,00
Griekenland	1	6.000,00
India	19	1.932.975,58
Indonesië	4	270.294,70
Ierland	1	1.335,00
Israël	4	440.558,75
Italië	11	30.894.262,72
Japan	11	686.607,76
Koeweit	1	992.811,00
Maleisië	1	103.441,50
Marokko	1	1.400,00
Mexico	2	1.072.908,95

Oman	1	28.770,00
Oostenrijk	4	456.091,00
Nieuw Zeeland	3	30.617,49
Noorwegen	2	954.300,00
Roemenië	1	279.000,00
Rusland	2	7.130,00
Singapore	4	3.509.943,75
Slowakije	3	27.630,00
Slovenië	2	381.024,25
Spanje	13	2.651.004,00
Turkije	12	1.862.807,76
Verenigd Koninkrijk	26	23.991.338,81
Verenigde Arabische Emiraten	1	28.800,00
Verenigde Staten	17	120.539.711,01
Zweden	11	2.210.617,27
Zwitserland	6	1.807.473,70
Zuid-Korea	4	179.792,40
Totaal	207	199.408.677,60

Tabel 13: Uitgereikte uitvoervergunningen voor export bestemd voor Israël, 2012

Bestemming	Eindgebruiker	Aard van goederen	Bedrag
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Krijgsmacht (Oostenrijk)	Vuurgeleidingssystemen (ML5.b)	3.953.000,00
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Krijgsmacht (Argentinië)	Camera's (ML15.b)	22.500,00
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Overheid (Macedonië)	Vuurgeleidingssystemen (ML5.b)	16.968,75
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Krijgsmacht (Italië)	Wapenvizieren (ML1.d)	5.790,00

Tabel 14: Uitgereikte uitvoervergunningen, per land van laatst gerapporteerde gebruiker in het Midden-Oosten en de Maghreb, 2012

Bestemming	Eindgebruiker	Aard van goederen	Aantal	Bedrag
Algerije				
- Krijgsmacht	-	Telecommunicatie (ML25.c)	1	454.835,70
- Andere (Frankrijk)	Krijgsmacht (Algerije)	Onderdelen en toebehoren voor vaar-, voer- en luchtvaartuigen (ML25.g)	1	2.526.567,63
Koeweit				
- Krijgsmacht	-	Oefenmateriaal (ML14)	1	992.811,00
Marokko				
- Particulier	-	Geweren (ML23.a)	1	1.400,00
Oman				
- Overheid	-	Wapenvizieren (ML4.d)	1	28.770,00
Turkije				
- Def.gerel. industrie	-	Visualisatieschermen (ML24)	1	83.204,00
- Def.gerel. industrie	overheid	Visualisatieschermen (ML24)	1	25.440,00
- Def.gerel. industrie	krijgsmacht	Visualisatieschermen (ML24)	3	370.946,80
- Internationale organisatie	-	Telecommunicatie (ML25.c)	1	505.540,06
- Overheid	-	Visualisatieschermen (ML24)	2	117.720,00
- Def.gerel. industrie	Krijgsmacht	Beeldversterkerapparatuur (ML15.c)	1	704.546,00
- Def.gerel. industrie	Krijgsmacht	Voertuigen (ML6)	1	6.587,50
- Particulier	-	Toebehoren (ML1.d) en munitie (ML3.a) voor vuurwapens	1	1.188,43
V.A.E.				
- Industrie	-	Veldtest- en uitlijnapparatuur (ML5.d), camera's (ML15.b) en Warmtebeeldapparatuur (ML15.d)	1	28.800,00

6.1.3 Doorvoer

Tabel 15: Overzicht van totaal aantal en totale waarde van doorvoervergunningen per jaar, 1999 - 2011¹

Periode	Totaal aantal vergunningen	Totale waarde vergunningen
1999	136	40.820.924,89
2000	94	70.793.970,88
2001	55	40.977.158,00
2002	46	120.174.581,00
2003*	26	175.555.110,33
2004*	44	353.459.680,89
2005	35	20.783.983,37
2006	34	142.324.101,44
2007	16	35.277.380,24
2008	24	235.938.153,56
2009	24	42.301.084,41
2010	18	75.818.892,44
2011	31	85.181.896,19
2012	22	52.217.798,03

* Geschatte waarde voor 2003 en 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens

Tabel 16: Overzicht van aantal en totale waarde van geweigerde doorvoervergunningen, september 2003-2012

	Aantal	% totaal aantal	Waarde	% totale waarde
Sept 2003-04	2	3,6%	989.814,48	0,2%
2005	4	10,3%	5.254.336,45	20,2%
2006	3	8,1%	17.122.533,00	10,7%
2007	0	-	-	-
2008	3	11,1%	6.059.427,55	2,5%
2009	0	-	-	-
2010	0	-	-	-
2011	3	8,8%	12.531.803,33	12,8%
2012	1	4,3%	495.000	0,9%

¹ De cijfers voor de periode voor 1999-2003 hebben betrekking op de aanvragen voor een federale doorvoervergunning vanuit het Vlaams Gewest en de Nederlandstalige aanvragen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

6.2 Lijst militaire goederen

6.2.1 Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen (27 februari 2012)

ML1 Wapens met gladde loop met een kaliber van minder dan 20 mm, andere wapens en machinegeweren met een kaliber van 12,7 mm (kaliber 0,50 inch) of minder en toebehoren, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) geweren, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren;
- b) wapens met gladde loop;
- c) wapens waarbij gebruik wordt gemaakt van munitie zonder huls;
- d) geluiddempers, speciale statieven, clips, wapenvizieren en vlamonderdrukkers voor wapens als genoemd in ML1.a), ML1.b) of ML1.c).

ML2 Wapens met gladde loop met een kaliber van 20 mm of meer, andere wapens met een kaliber groter dan 12,7 mm (kaliber 0,50 inch), werpers en toebehoren daarvoor, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) kanonnen, houwitsers, vuurmonden, mortieren, antitankwapens, projectielwerpers en raketlanceerinrichtingen, militaire vlammenwerpers, geweren, terugstootloze vuurmonden, wapens met gladde loop en signatuurreductietoestellen daarvoor;
- b) toestellen voor het gericht verspreiden of voortbrengen van rook, gas en pyrotechnische stoffen, speciaal ontworpen of aangepast voor militaire gebruik;
- c) wapenvizieren en bevestigingspunten voor wapenvizieren;
- d) bevestigingspunten, speciaal ontworpen voor de in ML2.a) vermelde wapens.

ML3 Munitie en ontstekingsinstellingsinrichtingen, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) munitie voor wapens als genoemd in ML1, ML2 of ML12;
- b) ontstekingsinstellingsinrichtingen die speciaal zijn ontworpen voor munitie genoemd in ML3.a).

ML4 Bommen, torpedo's, raketten, geleide projectielen, andere ontploffingsmechanismen en ladingen en toebehoren, als hieronder en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) bommen, torpedo's, granaten, rookbussen, raketten, mijnen, geleide projectielen, dieptebommen, vernielingsladingen, -toestellen en -sets, "pyrotechnische" middelen, patronen en simulatoren (dat wil zeggen uitrusting die de kenmerken van een van deze goederen simuleert), speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- b) uitrusting;
- c) raketafweersystemen voor vliegtuigen (AMPS).

ML5 Vuurgeleidingssystemen en aanverwante alarm- en waarschuwingssystemen, en aanverwante systemen, test- en uitlijningsapparatuur en apparatuur voor tegenmaatregelen, als hieronder, speciaal ontworpen voor militair gebruik en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor:

- a) wapenvizieren, computers die worden gebruikt bij bombardementen, geschutrichtapparaten en boordbesturingssystemen voor wapens;
- b) systemen voor het detecteren, identificeren, verkennen of volgen van het doelwit en voor het bepalen van de schootsafstand; toestellen voor opsporing, herkenning en identificatie; en toestellen voor sensorintegratie;

- c) apparatuur voor tegenmaatregelen tegen goederen als bedoeld onder ML5.a) en ML5.b);
- d) veldtest- en uitlijnapparatuur, speciaal ontworpen voor goederen als bedoeld onder ML5.a), ML5.b) of ML5.c).

ML6 Voertuigen en onderdelen daarvoor, als hieronder:

- a) voertuigen en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik;
- b) andere voertuigen en onderdelen daarvoor.

ML7 Chemisch of biologisch toxisch materiaal, “stoffen voor oproerbeheersing”, radioactief materiaal, aanverwante apparatuur, onderdelen en materialen, als hieronder:

- a) biologische of radioactieve stoffen, “aangepast voor gebruik in oorlogssituaties” teneinde slachtoffers te veroorzaken onder mensen en dieren, schade toe te brengen aan de werking van apparatuur, aan gewassen of aan het milieu;
- b) stoffen voor chemische oorlogvoering;
- c) voorlopers van binaire stoffen en sleutelvoorlopers voor chemische oorlogvoering;
- d) “stoffen voor oproerbeheersing”, chemische stoffen met werkzame bestanddelen en combinaties daarvan;
- e) apparatuur, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, speciaal ontworpen of aangepast voor verspreiding van de volgende stoffen of middelen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor;
- f) veiligheids- en decontaminatieapparatuur, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, onderdelen en chemische mengsels;
- g) apparatuur, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, ontworpen of aangepast voor opsporing en identificatie van de in ML7.a), ML7.b) of ML7.d) genoemde stoffen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor;
- h) “biopolymere”, speciaal ontworpen of bewerkt voor het opsporen en determineren van stoffen voor chemische oorlogvoering als genoemd in ML7.b) en de specifieke celkweken die worden gebruikt voor de vervaardiging daarvan;
- i) “biokatalysatoren” voor het decontamineren en afbreken van stoffen voor chemische oorlogvoering, en biologische systemen daarvoor.

ML8 “Energetische materialen”, en aanverwante substanties, als hieronder:

- a) “springstoffen” en mengsels daarvan;
- b) “stuwstoffen”;
- c) “pyrotechnische stoffen” en mengsels daarvan;
- d) oxidatiemiddelen en mengsels daarvan;
- e) bindmiddelen, weekmakers, monomeren en polymeren;
- f) “toevoegingen”;
- g) “voorlopers”.

ML9 Oorlogsschepen (zowel oppervlakteschepen als onderzeeboten), speciale scheepsuitrusting, toebehoren, onderdelen en andere oppervlakteschepen, als hieronder:

- a) vaartuigen en onderdelen;
- b) motoren en voortstuwingssystemen, speciaal ontworpen voor militair gebruik en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- c) toestellen voor opsporing onder water, speciaal ontworpen voor militair gebruik, besturingsapparaten daarvoor en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- d) netten voor het tegenhouden van onderzeeboten en torpedo's, speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- e) (niet meer in gebruik sinds 2003);

- f) doorvoeren of doorvoerkoppelingen voor rompen, speciaal ontworpen voor militair gebruik, waardoor interactie mogelijk is met apparatuur buiten het schip, en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- g) geruisloze lagers, onderdelen daarvoor en apparatuur welke deze lagers bevat, speciaal ontworpen voor militair gebruik.

ML10 “Vliegtuigen”, “lichter-dan-luchtoestellen”, onbemande luchtvaartuigen (UAV), vliegtuigmotoren, en uitrusting voor “vliegtuigen”, aanverwante uitrustingsstukken en onderdelen, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, als hieronder:

- a) bemande “vliegtuigen” en “lichter-dan-luchtoestellen” en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor;
- b) (niet meer in gebruik sinds 2011);
- c) onbemande vliegtuigen en aanverwante uitrustingsstukken en daarvoor speciaal ontworpen onderdelen;
- d) voortstuwingsvliegtuigmotoren en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor;
- e) uitrusting bestemd voor gebruik in de lucht, met inbegrip van uitrusting voor het in de lucht bijvullen van brandstof, speciaal ontworpen voor gebruik met de in ML10.a) genoemde “vliegtuigen” of met de in ML10.d) genoemde vliegtuigmotoren, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor;
- f) toestellen werkend onder druk voor het bijvullen van brandstof, uitrustingsstukken voor deze toestellen, apparatuur speciaal ontworpen voor het kunnen verrichten van werkzaamheden in beperkte ruimten, en grondmaterieel, speciaal ontwikkeld voor de hierboven in ML10.a) genoemde “vliegtuigen” of voor de hierboven in ML10.d) genoemde vliegtuigmotoren;
- g) militaire valhelmen en veiligheidsmaskers, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor, ademhalingstoestellen werkend bij overdruk, en partiële drukkleding voor gebruik in “vliegtuigen”, anti-g-kleding, toestellen (convertors) voor het omzetten van vloeibare zuurstof in gasvormige voor “vliegtuigen” of projectielen, en katapulten en schietstoelen voor redding van bemanning uit “vliegtuigen”;
- h) parachutes, zweefparachutes en aanverwante uitrustingsstukken, en daarvoor speciaal ontworpen onderdelen;
- i) apparatuur voor gestuurd openen of automatische besturingssystemen, ontworpen voor door een parachute afgeworpen ladingen.

ML11 Elektronische apparatuur die niet elders in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen is vermeld, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) elektronische apparatuur die speciaal is ontworpen voor militair gebruik;
- b) apparatuur voor het storen van wereldwijde satellietnavigatiesystemen (GNSS).

ML12 Hoge kinetische energiewapensystemen (High velocity kinetic weapon systems) en aanverwante apparatuur, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) kinetische energiewapensystemen, speciaal ontworpen ter vernietiging of ter bewerkstelling van vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit;
- b) speciaal ontworpen test- en evaluatievoorzieningen en testmodellen, met inbegrip van diagnostische instrumenten en doelwitten, voor het dynamisch testen van kinetische energieprojectielen en -systemen.

ML13 Gepantserde of beschermende uitrusting, constructies, onderdelen, als hieronder:

- a) pantserplaten;
- b) combinaties en constructies van metallische en niet-metallische materialen speciaal ontworpen voor ballistische bescherming van militaire systemen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor;

- c) helmen welke voldoen aan militaire standaarden of specificaties, of vergelijkbare nationale standaarden, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor, d.w.z. helmschaal, helmvoering en kussentjes;
- d) lichaamsbepantsering of beschermende kleding en onderdelen daarvoor.

ML14 'Speciaal militair oefenmaterieel' of apparatuur voor het nabootsen van militaire scenario's, simulatoren speciaal ontworpen voor opleiding in het gebruik van vuurwapens of andere wapens bedoeld in ML1 of ML2, en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor.

ML15 Beeldvormingsapparatuur en apparatuur voor tegenmaatregelen, als hieronder, speciaal ontworpen voor militair gebruik, en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor:

- a) opnameapparatuur en beeldverwerkingsapparatuur;
- b) camera's, fotografische apparatuur en apparatuur voor het bewerken van films;
- c) beeldversterkerapparatuur;
- d) infrarood- en warmtebeeldapparatuur;
- e) apparatuur met beelddradersensoren;
- f) apparatuur voor hinderen en tegenhinderen voor de apparatuur bedoeld in ML15.a) tot en met ML15.e).

ML16 Smeedstukken, gietstukken en andere halffabricaten welke speciaal ontworpen zijn voor de goederen bedoeld in ML1 tot en met ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 of ML19.

ML17 Militaire uitrustingsstukken, materialen en 'bibliotheekprogramma's', als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) geheel zelfstandig werkende toestellen voor het duiken en zwemmen onder water;
- b) constructieapparatuur, speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- c) uitwendige hulpstukken, bekledingen en bewerkingen voor signatuuronderdrukking, speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- d) genieapparatuur, speciaal ontworpen voor gebruik in een gevechtszone;
- e) "robots", en besturingsapparatuur en "eindeffectoren" voor "robots";
- f) 'bibliotheekprogramma's' (parametrische technische gegevensbestanden), speciaal ontworpen voor militair gebruik met apparatuur bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen;
- g) apparatuur voor het opwekken van nucleaire energie of voortstuwingsapparatuur, met inbegrip van "kernreactoren", speciaal ontworpen voor militair gebruik en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen of 'aangepast' voor militair gebruik;
- h) apparatuur en materiaal, bekleed of behandeld voor signatuuronderdrukking van herkenningstekens, speciaal ontworpen voor militair gebruik, andere dan die welke reeds elders in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen zijn bedoeld;
- i) simulators speciaal ontworpen voor militaire "kernreactoren";
- j) mobiele reparatiewerkplaatsen, speciaal ontworpen of 'aangepast' voor het onderhouden van militaire apparatuur;
- k) veldgeneratoren, speciaal ontworpen of 'aangepast' voor militair gebruik;
- l) containers, speciaal ontworpen of 'aangepast' voor militair gebruik;
- m) veerboten die niet elders in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen worden bedoeld, bruggen en pontons, speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- n) testmodellen, speciaal ontworpen voor de "ontwikkeling" van goederen bedoeld in ML4, ML6, ML9 of ML10;
- o) apparatuur ter bescherming tegen laserstralen (bijvoorbeeld om ogen of sensoren te beschermen), speciaal ontworpen voor militair gebruik;
- p) "brandstofcellen" verschillend van die welke elders in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen worden bedoeld, speciaal ontworpen of "aangepast" voor militair gebruik.

ML18 Productieapparatuur en onderdelen daarvoor, als hieronder:

- a) speciaal ontworpen of aangepaste 'productie'-apparatuur voor de 'productie' van goederen bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor;
- b) speciaal ontworpen voorzieningen voor omgevingsproeven en speciaal ontworpen apparatuur daarvoor, voor het verkrijgen van een certificaat of bewijs van geschiktheid voor, of voor het testen van producten bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen.

ML19 Gerichte-energiewapensystemen, daarmee verbonden apparatuur of apparatuur voor tegenmaatregelen en testmodellen, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) "laser"-systemen, speciaal ontworpen voor de vernietiging of voor de bewerkstelling van vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit;
- b) deeltjesbundel- en microgolfsystemen die in staat zijn tot vernietiging of vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit;
- c) radiofrequentiesystemen met een hoog vermogen die in staat zijn tot vernietiging of vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit;
- d) apparatuur, speciaal ontworpen voor de verdediging tegen, alsmede de opsporing c.q. identificatie van, systemen bedoeld in ML19.a) tot en met ML19.c);
- e) fysische testmodellen voor de systemen, apparatuur en onderdelen bedoeld in ML19;
- f) "laser"-systemen, speciaal ontworpen voor het veroorzaken van permanente blindheid aan het onversterkte gezichtsvermogen, d.w.z. aan het blote oog of aan het oog met zichtcorrectie.

ML20 Cryogene en "supergeleidende" apparatuur, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor:

- a) apparatuur, speciaal ontworpen of samengesteld om geïnstalleerd te worden in een transport-middel voor militaire grond-, zee-, lucht- of ruimtetoepassing, en in staat om te werken terwijl zij in beweging is en om temperaturen te produceren of te handhaven lager dan 103° K (-170 °C);
- b) "supergeleidende" elektrische apparatuur (roterende apparatuur en transformatoren), speciaal ontworpen of samengesteld om geïnstalleerd te worden in een transportmiddel voor militaire grond-, zee-, lucht- of ruimtetoepassing, en in staat om te werken terwijl zij in beweging is.

ML21 "Programmatuur", als hieronder:

- a) "programmatuur", speciaal ontworpen of aangepast voor "ontwikkeling", "productie" of "gebruik" van apparatuur, materialen of "programmatuur" bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen;
- b) specifieke "programmatuur", anders dan bedoeld in ML21.a);
- c) "programmatuur", niet bedoeld in ML21.a) of b), en speciaal ontworpen of aangepast om apparatuur die niet in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen wordt bedoeld, in staat te stellen de militaire taken uit te voeren van goederen die in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen worden bedoeld.

ML22 "technologie", als hieronder:

- a) "technologie", anders dan omschreven in ML22.b), welke "noodzakelijk" is voor de "ontwikkeling", de "productie" of het "gebruik" van goederen bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen;
- b) "technologie".

6.2.2 Vlaamse aanvullingen op de gemeenschappelijke EU-lijst

ML23 Vuurwapens, onderdelen, toebehoren en munitie, zoals niet voorzien in ML1, 2 en 3

- a) geweren, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren, zoals niet voorzien in ML1, 2 en 3
- b) Toebehoren en speciaal ontworpen onderdelen van geweren, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren, zoals niet voorzien in ML1, 2 en 3

ML24 Visualisatieschermen (*catch-all*)

ML25 Overige (*catch-all*)

- a) luchthavenverlichting en -afbakening
- b) versnellingsdozen
- c) telecommunicatie
- d) maskers en onderdelen voor maskers
- e) software
- f) blanke wapens
- g) onderdelen en toebehoren voor vaar-, voer- en luchtvaartuigen
- h) bouwmaterialen
- i) elektronica
- j) stapel- en continuvezelmaterialen
- k) vaar-, voer- en luchtvaartuigen
- l) verbruiksgoederen
- m) projectietoestellen

ML26 Ordehandhavingsmateriaal

Eindnoten

- ¹ Gemeenschappelijk Standpunt van de Raad tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie, 8 december 2008 (doc. nr. 15972/1/08) - <http://register.consilium.europa.eu/pdf/nl/08/st15/st15972-re01.nl08.pdf>.
- ² Voor een uitgebreide bespreking hiervan zie: Depauw, S. (2010), *Het gemeenschappelijk standpunt over wapenuitvoer in het licht van een ontluikende Europese defensiemarkt*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut, achtergrondnota, http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/get_pdf.php?ID=292&lang=NL
- ³ Voor een uitgebreide bespreking hiervan zie: Depauw, S. (2010), *Het gemeenschappelijk standpunt over wapenuitvoer in het licht van een ontluikende Europese defensiemarkt*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut, achtergrondnota, http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/get_pdf.php?ID=292&lang=NL
- ⁴ Richtlijn 91/477/EEG van de Raad van 18 juni 1991 inzake de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens, *Publicatieblad*, nr. L 256 van 13 september 1991, p. 0051-0058.
- ⁵ Voor een meer gedetailleerde bespreking van de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477, zie Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens. Handel, bezit en gebruik*. Leuven: Acco, p.40-42
- ⁶ Voor een uitgebreide bespreking hiervan zie: Castryck, G., Depauw, S. & Duquet, N. (2006), *Het Vlaams wapenexportbeleid: een analyse van de juridische context*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut. http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/images/manager/publicaties/onderzoeksrapporten/pdf/Vlaams_wapenexportbeleid_juridisch_context.pdf
- ⁷ Wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, zoals laatst gewijzigd op 26 maart 2003.
- ⁸ Peeters, Kris, Beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking 2009-2014, Stuk 195 (2009-2010) – Nr 1, ingediend op 26 oktober 2009 - <http://jisp.vlaamsparlament.be/docs/stukken/2009-2010/g195-1.pdf>
- ⁹ Voorstel van decreet van de heren Bart Caron en Filip Watteuw en mevrouw Mieke Vogels houdende de overdracht, in-, uit-, en doorvoer, transit en tussenhandel van vuurwapens voor civiel gebruik, defensiegerelateerde producten en ander voor militair gebruik of ordehandhaving dienstig materiaal en daaraan verbonden technologie, Stuk 944 (2010-2011) – Nr.1, ingediend op 4 februari 2011, <http://docs.vlaamsparlament.be/docs/stukken/2010-2011/g944-1.pdf>
- ¹⁰ Ontwerp van decreet betreffende de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal, ordehandhavingsmateriaal, civiele vuurwapens, onderdelen en munitie, Stuk 1371 (2011-2012) – Nr.1, ingediend op 21 november 2011, <http://docs.vlaamsparlament.be/docs/stukken/2011-2012/g1371-1.pdf>
- ¹¹ KB buitenlandse wapenhandel, art. N – bijlage, 2de categorie, afdeling 1.A.19.
- ¹² Decreet betreffende de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal, ordehandhavingsmateriaal, civiele vuurwapens, onderdelen en munitie, 15 juni 2012, art.2.2 en 8.2
- ¹³ Deze verslagen zijn beschikbaar via de website van de Dienst Controle Wapenhandel: <http://www.vlaanderen.be/wapenhandel>.
- ¹⁴ De maandelijkse overzichten zijn beschikbaar op de website van de Dienst Controle Strategische Goederen: <http://www.vlaanderen.be/wapenhandel>.
- ¹⁵ Decreet betreffende de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal, ordehandhavingsmateriaal, civiele vuurwapens, onderdelen en munitie, 15 juni 2012, art.50.2.
- ¹⁶ Vlaams Vredesinstituut, *Advies over transparantie in de rapportage over de Vlaamse buitenlandse wapenhandel*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p. 9. http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/images/manager/publicaties/adviesnotas/pdf/20061113_adviesnota_transparantie_NL_def.pdf
- ¹⁷ Mondelinge communicatie met de Dienst Controle Strategische Goederen, 8 mei 2013.
- ¹⁸ Mondelinge communicatie met de Dienst Controle Strategische Goederen, 8 mei 2013
- ¹⁹ Duquet, N. & Van Alstein, M. (2012), *De registratie en traceerbaarheid van ingevoerde vuurwapens*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut.
- ²⁰ Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 september 1991 betreffende de vuurwapens met historische, folkloristische of decoratieve waarde en de vuurwapens die voor het schieten onbruikbaar zijn gemaakt, *Belgisch Staatsblad*, 21 mei 2013.
- ²¹ Mondelinge communicatie met de Dienst Controle Strategische Goederen, 8 mei 2013
- ²² Duquet, N., Van Alstein, M. (2012), *De registratie en traceerbaarheid van ingevoerde vuurwapens*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.12
- ²³ Duquet, N. (2011), *Van Vlaamse makelij: het eindgebruik van Vlaams militair materieel*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut.
- ²⁴ Duquet, N. (2011), *Vlaamse buitenlandse wapenhandel 2010*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.39; Duquet, N. (2011), *Van Vlaamse makelij: het eindgebruik van Vlaams militair materieel*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.23.
- ²⁵ Duquet, N. (2012), *Vlaamse buitenlandse wapenhandel 2011*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.36-37.

- ²⁶ Voorstel van resolutie – van de heren Eloi Glorieux, Jef Tavernier en Jos Stassen – betreffende de steun aan een rechtvaardige vrede in Palestina en Israël. Verslag namens de Subcommissie voor Wapenhandel uitgebracht door de heren Jan Loones en Jan Laurys aan de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie. Stuk 210 (2004-2005) – Nr. 4, 16 juni 2005. <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2004-2005/g210-4.pdf>
- ²⁷ Ceysens, P. Antwoord op interpellatie van de heer Eloi Glorieux over de reactie van de Vlaamse Regering op de uitspraken van de federal minister Karel De Gucht inzake wapenhandel met Israël. Vlaams Parlement, 29 januari 2009, <http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showVIVerslag.action?id=544573>
- ²⁸ Voorstel van resolutie – van de heren Jan Roegiers, Flor Koninckx en Johan Verstreken, mevrouw Anne Marie Hoebeke en de heer Piet De Bruyn – betreffende de oorlog in Gaza, Stuk 2026 (2008-2009) – Nr.3, 7 januari 2009, <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2008-2009/g2026-3.pdf>
- ²⁹ Voorstel van resolutie – van de heren Ludwig Caluwé, Johan Verstreken, Ward Kennes, Matthias Diependaele en Marc Hendrickx, mevrouw Yamila Idrissi en de heer Jan Roegiers – betreffende de evoluties in het Midden-Oosten en de Maghreb, stuk 967 (2010-2011) – Nr.3, ingediend op 16 februari 2011, <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2010-2011/g967-3.pdf>
- ³⁰ Vlaams Vredesinstituut, *Advies over het jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie. Periode van 1 januari 2011 tot 31 december 2011*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.10, http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/images/manager/advies/20120507_advies_bij_jaarverslag_wapenhandel_2011.pdf
- ³¹ Voor meer uitleg over deze twee embargo's, zie Duquet, N. (2013), *Wapenexport naar de Arabische wereld: het Vlaams wapenexportbeleid in Europese context*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.18-19.
- ³² Handelingen Plenaire Vergadering van 23 februari 2011. Actuele vraag van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de uitvoer van militair materieel vanuit Vlaanderen naar de Arabische wereld, de controle op de eindgebruikers en aandacht voor de mensenrechtensituatie ter plaatse. Actuele vraag van de heer Bart Caron tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de uitvoer van militair materieel vanuit Vlaanderen naar het Midden-Oosten. <http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showJournaalLijn.action?id=620006>
- ³³ Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over wapenuit- en doorvoer aan landen uit de Arabische wereld en het on hold zetten ervan door de Vlaamse Regering - 1650 (2010-2011), *Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking*, 29 maart 2011, <http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showVIVerslag.action?id=622566>
- ³⁴ Handelingen Plenaire Vergadering van 23 februari 2011. Actuele vraag van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de uitvoer van militair materieel vanuit Vlaanderen naar de Arabische wereld, de controle op de eindgebruikers en aandacht voor de mensenrechtensituatie ter plaatse. Actuele vraag van de heer Bart Caron tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de uitvoer van militair materieel vanuit Vlaanderen naar het Midden-Oosten. <http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showJournaalLijn.action?id=620006>
- ³⁵ Handelingen Plenaire vergadering van 29 mei 2013. Actuele vraag van de heer Karim Van Overmeire tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de houding van de Vlaamse Regering ten aanzien van de niet-verlenging van het Europese wapenembargo tegen Syrië. Actuele vraag van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over het standpunt van de Vlaamse Regering ten aanzien van eventuele wapenleveringen naar Syrië, p.47-50, http://docs.vlaamsparlement.be/docs/handelingen_plenaire/2012-2013/plen038-29052013.pdf
- ³⁶ Van Heuverswyn, K. (2013), *Doorvoer van strategische goederen. Het wettelijk kader en de bestuurlijke praktijk in het Vlaams Gewest en de naburige stelsels*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut.
- ³⁷ European Union External Action, arms export controls. http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/arms-export-control/index_en.htm

COLOFON

Auteurs:

Milou Dubois
Nils Duquet

Eindredactie:

Tomas Baum
Didier Verbruggen

Drukwerk:

Drukkerij van het Vlaams Parlement

Verantwoordelijke uitgever:

Tomas Baum, Leuvenseweg 86, 1000 Brussel

Brussel, 25 juni 2013

ISBN 9789078864608

Disclaimer

Hoewel door het Vlaams Vredesinstituut uiterste zorgvuldigheid werd betracht bij de redactie van dit document, kan het niet aansprakelijk worden geacht of gesteld voor mogelijke vergissingen of onvolledigheden. Tevens wordt geen enkele vorm van aansprakelijkheid aanvaard voor enig gebruik dat een lezer van dit document maakt.

Het Vlaams Vredesinstituut werd bij decreet opgericht door het Vlaams Parlement als onafhankelijk instituut voor vredesonderzoek. Het Vredesinstituut voert wetenschappelijk onderzoek uit, documenteert relevante informatiebronnen, en informeert en adviseert het Vlaams Parlement en het brede publiek inzake vredesvraagstukken.

Vlaams Vredesinstituut

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel. +32 2 552 45 91

vredesinstituut@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu